

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Ч. 4 (11)

ТОРОНТО

1966

Редакційна колегія:

Головний редактор: пл. сен. Юрій Пясецький; члени: пл. сен. Осип Бойчук, пл. сен. Орест Гаврилюк, пл. сен. Яро Гладкий, пл. сен. Роман Голод, пл. сен. Ольга Кузьмович, пл. сен. Любомир Онишкевич, пл. сен. Володимир Савчак, ст. пл. Данило Струк.

Адміністратор: пл. сен. Омелян Тарнавський

ЗМІСТ

Редакційна — Перед першою сесією П.К.Д.	1
Кекилія Паліїв — "Самоходова ідеологія"	5
* * — Українська виховна система	11
Богдан Казимира — Збереження ідентичности українця в Канаді	16
* * — Цікава шкільна анкета	21
Роман Сенчук — Куди прямує сучасна родина	24
Василь Палієнко — Питання дальшої розбудови Пласту	29
Дрот — Лист до Друзів Сеньйорів	35
Богдан Кекіш — Сеньйорат перед конгресом	47
Дмитро Попадинець — Проблеми фінансового господарства у Пласті	52
Олег Романишин — Братерськість	59
Тяня Бойко — Проблеми Пласту як організації	63
Христя Томків — Чому це так?	67
* * — Табір "Стежки культури" ч. 2	69
* * — Теми намічені програмовою комісією П.К.Д.	70
* * — Вісті з пластового сузір'я	75

Дещо про авторів цього числа — дивись 3-тя сторінка обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами авторів, висловлюють їх власні погляди, які не завжди мусять покриватися з поглядами редакції чи головного пластового проводу

Річна передплата: США і Канада — 5.00 дол., Австралія — 3 дол., Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез., Бразилія — 200 кр., Великобританія — 1.0.0, Німеччина — 10 н. м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа в США і Канаді \$1.25.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
Juriј Piaseckyj,
375 Ellis Pk Rd.
Toronto 3, Ont., Canada

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:
Plastovy Shliakh, Magazine
2199 Bloor Street West
Toronto 9, Ont., Canada

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine, published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n, 2199 Bloor Street West, Toronto 9, Ontario, Canada
Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Число 4 (11)

Торонто — Канада

Жовтень 1966

ПЕРЕД ПЕРШОЮ СЕСІЄЮ П. К. Д. (ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ ДРУГОГО)

Перед роком заініційований головним пластовим проводом зворот цілого нашого думаючого активу до поважного, плянового, без поспіху веденого розгляду актуальних проблем нашої пластової організації, який мав би завершитися другим в історії Пласту конгресом, набрав упродовж того часу реальних форм і позначився посиленою дією на всіх відтинках нашого організаційного життя.

Одночасно з покликанням програмової і організаційної комісії повився по дванадцяти роках перерви, як зав'язок видавничої комісії, наш журнал, щоб об'єднаними силами довести до осягнення цієї найближчої, наказаної умовинами часу, мети.

Пов'язані з конгресом справи і проблеми стали предметом нарад головного пластового проводу, спільних його конференцій з братніми краєвими пластовими старшинами у США і Канаді, а також і на терені поодиноких пластових осередків у цілому вільному світі.

З'єднання нашого дорослого віком членства: старше пластунство і сеньйорат, і в тісніших гуртах курінних рад, і на з'їздах, нарадах, конференціях та зустрічах, стали розглядати стан нашої організації та проблеми, які випливають із специфічних умов різних країн нашого поселення і з дійсності, що існує в ближчих і дальших нам секторах української спільноти — в родині, церкві, школі, установах і загальному громадському житті.

Журнал вільної пластової думки "Пластовий Шлях" появлявся правильно кожного кварталу. На його сторінках висловило свої (в деяких випадках контроверсійні) погляди приблизно сорок наших подруг і друзів з кіл сеньйорату і старшого пластунства на теми, що мають безпосереднє або посереднє відношення до конгресової проблематики. Число передплатників нашого журналу досягло сім сотень і далі зростає, а це свідчить, що чимраз ширші кола нашої пластової родини включаються у спільне мислення і спільне діло.

Можемо сміливо сказати, що весь цей час — приблизно цілий уже рік — пройшов під знаком посиленої праці умів на всіх шаблях нашої організаційної структури і заслугоує на назву першої підготовчої фази другого пластового конгресу.

Зворотним пунктом і поштовхом до ще більшого посилення праці став приїзд із Німеччини на американський континент колишнього довголітнього голови центрального пластового проводу і організатора пластового конгресу першого (В Ашаффенбурзі 1948 р.), нашого друга Атанаса Фіголя, статтю якого на тему всесвітнього завершення української спільноти у діяспорі ми помістили у двох перших числах нашого журналу. Вже від проголошення наміру скликати Пластовий Конгрес Другий він став прихильником цієї ідеї. Головна Пластова Булава запросила його прибути на наш континент, залишитися на декілька місяців, очолити програмову комісію конгресу та зайнятися завершенням першої його фази у формі усної сесії.

На останньому засіданні проводу програмової комісії підсумовано досі пророблену працю та прийнято ряд стверджень і постанов у повному узгодженні з Головною Пластовою Булавою і краєвими пластовими старшинами двох найсильніших краєвих організацій (США і Канади). Тож завданням нашого журналу є поінформувати загал пластового членства про ці важливі рішення.

ЦІЛЬ І ХАРАКТЕР КОНГРЕСУ

Однозгідно стверджено, що ціллю другого пластового конгресу є устійнити стан і можливості дії Пласту під сучасну пору і в найближчому майбутньому.

Конгрес, який має мати перш за все діловий, внутрішньопластовий, а не маніфестаційний характер, треба розуміти як довший період збірної праці мислі і буде поділятися на дві або більше фаз, завершених усними сесіями в ділянках, що будуть зрілі до збірного розгляду, дискусії і зформування опіній для схвалення зборами КУПО.

Гаслом першого пластового конгресу в Ашаффенбурзі було: “В дальшу мандрівку до великої мети”. В таборах переселених осіб ми тоді стояли перед неминучим фактом дальшої мандрівки в невідоме майбутнє. Сьогодні, по вісімнадцятьох роках після нього, ми мусимо ясно усвідомити собі, що наша мандрівка, як для тодішніх емігрантів, так і для тих, що народилися в таборах втікачів чи денебудь поза межами рідних земель, вже закінчилася. Ми почали новий стап — постійного поселення. Тож сьогодні одиноким розумним і логічним гаслом, не тільки для пластової організації, але й для цілої української спільноти у діяспорі є: “Завершім будову нашого дому в місцях нового поселення, щоб могли далі діяти і прямувати до великої мети”.

Відтепер наша мандрівка буде не фізичною, а духовою. Це гасло якнайкраще згоджується з нашим патріотизмом у відношенні до України, бож

треба нам здати собі справу, що ми вже туди не повернемося так масово, як ми вийшли з рідних земель. Зате дуже важливо, щоб цей наш 'дім на землях нового поселення був нашим, українським домом. Щоб ми могли жити і спільно діяти для досягнення тієї мети, з якою ми вимандрували.

ПЕРША УСНА СЕСІЯ ДРУГОГО ПЛАСТОВОГО КОНГРЕСУ

В узгодженню з Головною Пластовою Булавою і крайовими пластовими організаціями у США і Канаді, інавгураційна усна сесія конгресу, як завершення його першої, однорічної фази, відбудеться в двох останніх днях 1966 року, тобто 30 і 31 грудня, в місті Албані, США. Докладні інформації будуть своєчасно подані до відьма окремою об'явою головного пластового проводу.

В програмі її передбачено декілька рефератів (приблизно 3) на теми, які будуть у тісному зв'язку з ціллю і гаслом конгресу. З уваги на те, що в днях 1-2 січня відбудуться теж Збори КУПО, учасниками сесії конгресу будуть делегати, вислані краєвими організаціями, і всі дійсні члени Пласту, тобто члени сеньйорату і старшого пластуства, які зможуть на цей час прибути, а також гості запрошені Головною Пластовою Булавою.

Щоб дати змогу всім учасникам конгресу брати активну участь у дискусіях над рефератами, будуть створені дискусійні групи, провідники яких будуть речниками і дискутантами на пленарній сесії. Вони будуть висловлювати погляд більшості своєї дискусійної групи. Збірні устійнення пленуму сесії будуть передані Зборам КУПО для остаточного схвалення.

ПРАЦЯ ПРОГРАМОВОЇ КОМІСІЇ

Наш друг Атанас Фіголь погодився очолити програмову комісію і разом з діючими чотирма підкомісіями у складі, який подано до відьма у 3-му числі "Пластового Шляху", підготувати першу усну сесію конгресу. З тією метою, незалежно від поточної праці підкомісій, друг Фіголь об'їде всі більші пластові осередки у США і Канаді і буде намагатися зробити справу конгресу на місяцях актуальною.* Річ у тому, щоб конгрес не був справою малого гурту людей, що несуть відповідальність за пластову працю, але щоб його носієм були якнайширші кола дорослих віком членів Пласту.

В цьому числі ми подаємо проблеми,** які висунули до розгляду на цілому конгресі чотири програмові підкомісії. Таким способом загал нашого членства може вже сьогодні на терені поодиноких осередків розглядати їх і дискутувати над ними, незалежно від того, чи вони будуть готові до розгляду на 1-шій сесії конгресу. Підкомісії радо повітають

* Календарець побуту друга Фіголя у поодиноких осередках подаємо на сторінці 51.

** Дивись сторінку 70.

дальші зголошення до співпраці членів старшого пластуна і сеньйорату.***

Програмова комісія і її підкомісії будуть діяти далі і перманентно аж до покінчення конгресу (приблизно 2 роки), а її трибуною буде “Пластовий Шлях”, в якому будуть далі появлятися статті з конгресовою проблематикою з різних ділянок.

Це ті конкретні ствердження і факти, що ми їх з задоволенням подаємо до відома нашим читачам і прихильникам пластового руху.

●

“Життя не жарти, не казки” — співає наша молодь. Доросле віком членство нашої організації переконається постійно у правді цих слів нашої пісні. Важливе, щоб ми в згідливій і об'єднаній спільноті вмели в кожних умовах, які нам доля присудить, з ним “поборотись, як з трудом у полі” і “обережно минути зрадливі яри”, до чого зобов'язує нас Пластовий Обіт.

Ясно, що Пласт, як частина виховного сектора української спільноти у вільному світі як цілості, має право сподіватися від неї створення необхідних пригожих передумов для своєї важливої праці з метою забезпечити її майбутнє життя. Сподіваємося, що недалекий Світовий Конгрес Вільних Українців устійнить спільну поставу і наладає потрібну для цього кооперацію вирішних і керівних чинників, бо відповідальність за майбутність лежить не тільки на організаціях молоді, але й на цілій нашій спільноті і всіх інших секторах її життя.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Атанас Фіголь: КІБЕРНЕТИКА, ЇЇ ВИНИКНЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ. Мюнхен 1966; відбитка з журналу “Український Самостійник”.

В науковому, а все ж таки зрозумілому для інтелігентного читача викладі д-р Атанас Фіголь з'ясовує досі мало відому ділянку науки, про яку навіть деякі спеціалісти досі не мали повного образу і не уявляли ширини її застосування та великого значення у модерному суспільстві.

Відомості, подані в цьому невеликому викладі, потрібні для загальної освіти інтелігентної людини в модерному суспільстві, щоб краще зрозуміти соціальні явища, пізнати вартості комунікації і керівництва в житті громад, організацій, спільнот тощо. Це і стало причиною, що Атанас Фіголь присвятив кібернетиці також окремий розділ у своїй статті “За перебудову організаційної структури української діаспори”, яка появилася в двох перших числах нашого відновленого журналу.

Ціна книжечки \$0,50. Замовляти можна в адміністрації “Пластового Шляху”.

*** Адреса, на яку слід звертатися до програмової комісії конгресу, подана на сторінці 23.

“САМОХОДОВА ІДЕОЛОГІЯ”*)

Виховні молодечі організації — це свідомо підсунений суспільством чинник, який має допомогти молодому поколінню пройти успішніше крізь складний період свого розвитку і дозрівання.

Що сучасні обставини, з різних причин, для доростаючого покоління ще більше ускладнилися, цього провідникам молодечих організацій хіба доводити не треба. Ми є свідками явищ і фактів, які навіть тривожать. Знавці — дослідники молодечої проблеми схильні до погляду, що конфлікт поколінь — явище само по собі нормальне — сьогодні характеризується виявами розбіжностей у таких агресивних формах, які часто виходять поза спроможність відповідальних чинників (домашніх і суспільних) вдержувати їх у берегах порядку, закону чи навіть безпеки.

В тому причина, що відповідальні суспільні чинники в поодиноких державах присвячують проблемі молоді сьогодні куди більше уваги, ставляться до неї серйозніше, ніж було досі. Вони шукають справжніх причин алярмуючих явищ, обдумують і сугерують методи й засоби, як їх злагодити. Ця проблема заторкує сьогодні усі спільноти і всі їх шари без винятку. Бо в сучасних умовах техніки, політичних і світоглядових тенденцій глобальних розмірів характеристичний вплив доби на молоде покоління став явищем універсальним. Щобільше, він став усюди успішно конкурувати з впливами “клясичних” виховних чинників (церкви, дому, школи, молодечих організацій) чи партій (СССР, Китай). Його успіх лежить частково в труднощах контролі, тобто скоплення його справжнього джерела, персональної відповідальності, терену й методи, у докраю суперечних поглядах суспільної опінії (поодиноких авторитетів, установ) щодо модернізації різних виявів сучасного життя. Тому негативну сторінку впливу цієї “сучасности” (бо є у ній теж позитиви) неутралізувати не легко.

Ясно, що “вплив доби” позначається автоматично і на українським молодім поколінню, без огляду на терен і середовище. Щобільше, наша молодь статусом української спільноти в країнах її поселення (а також і в Україні) наражена ще на дію психологічного процесу культурного уподібнення до культури більшості (в Україні до культури “сильнішого”).

В часі цього процесу його властива рушійна сила — почуття менше вартости — має велику нагоду поглиблюватися, розвиватися й доводити до ще більшого конфлікту між українськими поколіннями, а то й до суспільного і національного відчуження.

*) Доповідь на конференції УВС, присвяченій українським молодечим організаціям і рухам, 10 вересня 1966 року. Наголовок статті з творів Євгена Маланюка.

І тому ми є, і будемо, свідками посиленого процесу культурної асиміляції. Не тієї зовнішньої, побутової, але асиміляції “вглиб українських молодечих душ”. Її темпо, її сила очевидно залежні від протидії, не поверховної і спорадичної, але серпозної, обдуманого, відповідально уплянованої і активної.

Як виглядає “мобілізація” нашого суспільства для задержання чи сповільнення того процесу? В якому місці ведеться поважне стеження самого явища, де збираються інформації і підсумки, хто робить висновки, інформує зацікавлених про можливі засоби, методи, де вкінці координується цілість обдуманого пляну й акції?

Щоб було ясно, хочу заявити, що ні в якому випадку не хочу зменшувати позитивних осягів, заслуг та жертвовної активності провідних кадрів різних українських установ чи молодечих організацій. Навпаки, реальним насвітленням ситуації я хочу підкреслити “несправедливий” стан суспільної активності і співвідповідальності. Наш загал стоїть байдужий і незацікавлений дійсними умовами громадських провідників, вчителів і виховників, їхньою спроможністю вдержувати чи підносити рівень установ, в яких вони працюють. А рівень цей мусить бути такий, щоб молодь зацікавив, захоплював і в консеквенції втримував при українстві.

“Активність” чи “патріотизм” більшости зводиться до того, щоб дитину “вписати” до рідної школи чи післати до молодечої організації. Все інше — конечність логічного ієрархічного завершення нашої суспільної побудови, рівень чи розгорнення змістовнішої активності поодиноких відтинків громадського життя — це вже справа когось “другого”.

Пробуймо це питання розглядати в першу чергу в гурті активу молодечих організацій чи тих установ, які суспільне життя “роблять живим”, які, хай буде відірвано, але клопочуться підготовою “зміни”. Питання це доцільно розглядати тільки тоді, коли будемо його реально аналізувати і ставити дещо ширше. Бо хоч молодечі організації становлять одно із звен важливого виховного впливу, то вони навіть при найбільшій зусиллі не зможуть самі ситуацію змінити чи поправити.

Зміна на краще може прийти тільки у системі співзвучного пляну і дії цілості, в якій молодечий сектор, очевидно, буде важливим фактором.

Кілька слів про ситуацію, в якій доводиться нам це питання обговорювати. Якби за оцінку нинішньої ситуації на відтинку громадського життя, зокрема молодого українського покоління, взяти до уваги вислів публічної opinio — українську пресу — то кращого стану важко було б нам собі уявити. Суперлятивні описи імпрез, з’їздів і зустрічей, звеличування незвичайних заслуг провідників, осягів у шкільництві, талантів студіюючої молоді, мистецьких імпрез, репрезентативних бенкетів, з’їздів “бережанців”, “берхтесгаденців”, велике зацікавлення українською справою “впливових” чужинців, проголошування українських днів тощо малюють незвичайно позитивний образ суспільного життя та осягів. Можна набрати враження, а то і певности, що у сучасну пору

знайшлася у вільному світі якась національна група з винятковими організаційно-суспільними вартостями та державно зрілим мисленням, яка з таким запалом — у такій складній ситуації, з якою не дають собі ради цілі державні апарати — схопила і вміло розв'язала або обійшла важкі життєві проблеми, зуміла правильно спрямувати організацію свого суспільного життя разом з проблемами молодечого сектора і довела її до високого культурного і національного рівня.

Логічно можна б сказати, що не маємо чим клопотатися, бо розгойдане і пущене в рух “колесо успіху” повинно б крутитися далі само від себе.

На тлі такої “опінії” робиться моторошно, коли розглядаємо “дрібні” деталі нашого життя як цілоти, що характеризують його фактичний стан: стандарт морально-етичних засад у громадським і приватнім житті, непов'язану структуру таких важливих і основних відтинків суспільного життя, як шкільництво — фахове дослідження його потреб, поліпшування посібників, повний брак реальних плянів і заходів для доповнення його кадрів — невластива реакція на брак відповідного активу в установах, молодечих організаціях, обнижування їхнього рівня і вимог (“бо такі тепер часи”), відірвана реакція або пасивність до загрозливих явищ асиміляції, інспірованих не раз, сказати б, власними руками, часто навіть — у самій суті дуже позитивна — активність відірвана від співдії цілоти і т. п.

Ось такий малий приклад — вирізок із приватного листа: “...Читала я на “Стежках Культури” (відомий табір пластунок, про який були згадки у пресі — задум сам по собі дуже цікавий і корисний — К. П.) про “спалахи свідомости” — не знаю, що залишилося в них у пам'яті. А підготовки майже ніякої — хоч усі були в школах українознавства. Але школи не дають звички читання української книжки, і тому вони зовсім не знають літератури. А без літератури — яка ж культура?”... з повагою у голосі питає письменниця.

Або інший приклад: “...Я цілком згідний з Вами, що постає гостра потреба ревізії змісту і методики підручників і лектури з різних ділянок українознавства, в тому числі й історії. Але в нас майже нема істориків-педагогів, чи істориків-науковців, які мали б зрозуміння для методики і дидактики навчання історії в школах чи на курсах...” — пише голова історично-наукової секції НТШ. А що від правильного подавання і підходу до молоді саме при навчанні історії України великою мірою залежить відношення і самопочування нашої молоді до українства — про те й говорити не доводиться.

У висліді реальної, спертої на фактах оцінки ситуації цілоти, під кутом аспірації повноцінної спільноти, до того ще скріпленої зобов'язанням “національного сумління” у відношенні до поневоленої України, можна б сказати за Євгеном Маланюком: “Наше суспільство — (якщо мова по його суспільно-громадське плянування дії на довшу мету) — визнало “самоходову” ідеологію: “час за нас діє”. В добу мо-

торизації це окреслення, само по собі, звучить навіть досить модерно. Але, може, треба нам спитати себе: чи звучить воно досить перспективно?

Нам треба бути свідомими того, що явище перенаголошення успіхів, зокрема активності на відтинку організацій молоді, чи активізування уяви щодо “незобов’язуючих” майже нікого і ні в якому реальному напрямі маніфестаційних виявів української групи при одночасному замовчуванні слабих місць і браку реакції щодо їх зміни чи скріплення — це тактика прикривання браку осягів і поступу на відтинках, за які наше суспільство і проводи установ повинні нести відповідальність і консеквенції. Тактика взаємних реверансів це все прикриває.

Ясно, що нам не можна і не треба зневірюватися. Зате доконче треба нам питати себе і других: як тому зарадити?

Теоретичну відповідь, більше чи менше влучну, може дати кожний із нас — окремо. Але щоб скласти далекоїдучий плян з реальною перспективою його практичного застосування, треба об’єднаного зусилля і скоординованої активності основніших відтинків нашого життя.

Нашу увагу звертаємо сьогодні на можливість координації молодечого сектора в його нутрі і на доцільність його координації з іншими відтинками українського життя.

Я хотіла б з місця виключити побоювання, що ідея координації мала б будь-як порушувати чи обмежувати самостійні дії окремих, зрізничкованих цілями, методами, формами чи ідеологіями молодечих організацій.

Координацію виховного сектора ми розуміємо як співзвучність в загальній opinio pro situacii громадянського життя, аналізу і реальної оцінки стосунку дотеперішніх форм і методів праці молодечих організацій, або їх заміна, поширення чи доповнення, мобілізацію найкращих сил для втримання чи піднесення культурно-національного рівня молоді, сугерування нових форм праці з “неохопленою” молоддю, збірну поставу впливу на суспільну верхівку, яка повинна б координувати й активізувати дію доповнюючих себе взаємно чинників суспільного життя — церковного і громадянського — з відчуттям вимог виховно-освітнього відтинка як основного.

Тоді окремі середовища шкільної і студентської молоді змогли б куди краще втримати рівень своїх організацій і знаходити можливість, охоту і запал до інтегрування у відповідній їм формі в українське життя. Залишати життя плисти без змін спричинить постійні нарікання, що молодь не включається у громадське життя.

Практична розв’язка координації повинна йти за певним, часово визначеним пляном ставлення проблеми “угорі” і актуалізування її на місцях. Репрезентантом організацій і їх речником перед суспільством повинна бути, на мою думку, постійна рада українських молодечих органі-

зацій місцевого, краевого і світового масштабів, діючи як дорадче тіло на базі репрезентативній, з підбором найвідповідніших осіб.

Конкретний образ виховних дій між усіма чинниками громадського життя у доземому і поземому аспектах з'ясований на долученій графічній схемі.

Я хочу звернути увагу зокрема на такі її відтинки чи приціли:

1. Встановлення властивого місця молодечому секторові у системі зорганізованого українського громадського життя з трьома окремими відтинками для шкільної молоді, студентської молоді і молодечих організацій (виховних, освітніх, спортових, для окремих зацікавлень тощо).

2. Потребу координаційного центру сектора молоді в місцевих і краєвих масштабах, беручи до уваги:

а) співіснування українських молодечих організацій — різних щодо цілей, програм, методів і засобів — як запоруки охоплення опікунчим впливом більшого числа молоді,

б) потребу зайнятися також “тяжче доступною” українською молоддю без уваги на її розговірну мову.

3. Можливості координування виховних дій і вдержання їх відповідного рівня через вертикальна пов'язання молодечого сектора з такими відтинками українського організованого життя, як релігійний, громадський, шкільний, культурний, фізичного виховання тощо. Тільки таке пов'язання може забезпечити належну аналізу потреб і стану виховних та освітніх дій української спільноти у вільному світі та раціоналізацію засобів, пляновість і вишкіл провідних кадрів. Воно допомогло б теж у користуванні технічними влаштуваннями.

4. Завершення координації виховної дії у світовому центрі. Без цього ієрархічного завершення всілякі форми, як зовнішній прояв змісту і цілей, стають зайвим пережитком. Наша активність у тому напрямі могла б змінити може й влучну характеристику нас як групи: “окремі одиниці майже як правило вартісні і повноцінні, але в колі суспільного життя як спільноти ті самі одиниці вражають нездібністю співдіяти підпорядковано наказам ширшої чи дальшої спільної мети”. Ту саму характеристику можемо застосувати до окремих відтинків нашого суспільного життя.

Чи час нашого суспільного росту міг дійсно стати на місці? Спільна думка, речева і безпристрасна дискусія повинні б дати відповідь на це питання.

«На протязі свого 40-літнього існування Пласт завжди був єдиним у змісті і єдиним в організації. Не значить це одначе, щоб унутрі не було обміну думками, навіть часом поважних конфліктів, але з такого обміну Пласт виходив тільки ідейно скріпленням».

Сірий Лев

УКРАЇНСЬКА ВИХОВНА СИСТЕМА

В дальшому ході наполегливих праць комісія для виготовлення проекту української виховної системи у вільному світі, яка діє під патронатом Об'єднання Українських Педагогів Канади, Шкільної Ради при УККА, СФУЖО і Української Центральної Шкільної Ради в Австралії, скликала 4 і 5 червня 1966 р. чергову сесію, цим разом для справ молодечих організацій і рухів.

ПРОГРАМА ДІЇ

У справах молодечих організацій і рухів президія комісії, у скромно названих "думках до дискусії", з'ясувала широку програму дії УВС, з метою розглянути й науково опрацювати проблематику різних молодечих організацій і рухів української діаспори.

Перш за все дискутується місце молодечого сектора в системі зорганізованого українського громадського життя, зокрема шкільної і студентської молоді, виховних, освітніх, спортових і спеціальних організацій тощо.

Президія Комісії УВС думає, що існування різних молодечих організацій з різnorodними цілями, програмами і засобами потрібна для охоплення ширших кіл молоді їх опікою і впливом. Треба присвятити особливу увагу тяжче доступній молоді нашої спільноти, без уваги на її розговірну мову.

Зокрема треба розглянути координування виховних дій на релігійному і культурному відтинках, при вдержанні виховного рівня, фізичного виховання, при інтеграції молоді в українське життя, раціоналізації різnorodних засобів — перш за все посібників для засвоєння поодиноких дисциплін з українознавства тощо. Треба довести до координації спільних виступів молоді і внутрі власної спільноти, і в міжнародних імпрезах, спільного користування технічними силами, а також в міру можливостей спільними вишколами.

Президія хоче ставити під розгляд створення координаційного центру сектора молоді в місцевому і краєвих масштабах.

Вертикальне пов'язання молодечого сектора з релігійним, громадським, шкільним, культурно-освітнім та мистецьким відтинками зорганізованого життя також є предметом нарад комісії.

Вкінці слід би завершити координацію виховної дії в майбутній централі української діаспори та устійнити виховний ідеал української людини на постійному поселенні поза межами рідної землі.

УЧАСНИКИ СЕСІЇ

До участі в нарадах сесії надіслали своїх представників чотири молодечі організації міжкраєвого характеру, а саме:

1) Молоді Українські Націоналісти (МУН — США) і Молодь Українського Національного Об'єднання (МУНО — Канада);

- 2) Об'єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ);
- 3) Спілка Української Молоді (СУМ);
- 4) Пласт — репрезентований представником крайової організації в Канаді.

Із студентських організацій взяли участь у сесії:

- 1) Союз Українських Студентів Канади (СУСК),
- 2) Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА), який прислав письмову інформацію,
- 3) Організація Українських Студентів “Зарево”, і
- 4) Товариство Української Студіюючої Молоді.

Молодечі спортові організації заступала Українська Спортова Центральна Америка і Канади (УСЦАК) — проф. Е. Жарський, Нью-Йорк.

Інформацію про молодь при Українських Пресвітерських Церквах подав пастор В. Боровський, Дітройт.

СТАН, ПРАВНЕ ОФОРМЛЕННЯ, КООРДИНАЦІЯ ДІЙ

На основі інформацій цих офіційних представників виявляється, що:

а) “Пласт”, “СУМ”, студентські організації і УСЦАК продовжують традиційні форми діяльності, започаткованої на рідних землях. Всі інші постали вже на терені поселення українців у вільному світі.

б) “Пласт”, “ОДУМ” і централі студентських та спортових організацій є автономні, інші є в системах т. зв. братніх організацій.

в) Всі організації в змісті своєї діяльності стоять на релігійно-національній платформі і на лояльності до країн поселення, прямуючи до виховання повноцінного громадянина.

г) Правно оформлені на окремих т. зв. чартерах є: МУНО, ОДУМ (покищо тільки в США), СУМК і ПЛАСТ. Всі інші працюють на статутах правно оформлених братніх організацій. Пласт у Німеччині є заїнкорований у німецькому Крайсюгендрінг-у.

г) Цілі, форми, методи і засоби організацій здебільшого різні.

д) Досі не було плянової і організованої спроби в напрямі координування виховних дій ні самими українськими організаціями, ні між ними і іншими секторами українського громадського життя (релігійним, шкільним, культурним, політичним і ін.). А така координація необхідна для належного росту молодечих організацій, втримання відповідного рівня і збереження на довшу мету української спільноти в діаспорі. Спроби координації зводилися тільки до спільних виступів назовні (спортові змагання, виступи молодечих організацій на релігійних і національних святах).

Згідно з заявою д-ра Е. Жарського, голови Шкільної Ради УККА і делегата УСЦАК на сесії, на терені США діє координаційний центр при УККА, який від 1956 р. не тільки координує спільні виступи молодечих організацій, але плянує й організує виховні дії всіх українських молодечих організацій, як теж координує їх з усіма українськими організаціями й установами, приналежними до УККА.

З огляду на те д-р Е. Жарський вважає, що участь делегата УС-ЦАК у конференції, плянованій на 10 вересня ц. р., є зайвою. На думку д-ра Жарського, такі координаційні центри повинні бути створені теж по інших країнах, в першу чергу в Канаді, тому в конференції 10 вересня повинен брати участь голова канадської референтури.

ВИСНОВКИ У ВІДНОШЕННІ ДО МОЛОДЕЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

З інформацій представників молодечих організацій виходило чітко, що і з боку державних чинників, і з боку інших національних груп немає неприхильного ставлення до їх виявів і дії.

Інформації виявили, що приблизно 40% української молоді охоплено молодечими організаціями. Причиною такого невідрадного явища є жадливий брак зацікавлення батьків загальним вихованням молоді, а зокрема національним; недостача належної уваги і з боку більшості провідних релігійних і світських громадян для молодечої проблематики і невизначення відповідного місця молодечому секторові у структурі українського громадського життя; замала різnorodність форм і методів, зокрема для організаційного охоплення мовно асимільованої молоді, яка уявляє собою поважний національний і суспільний потенціал.

З труднощів технічного порядку сесія бачить брак відповідного числа виховного персоналу, відповідних приміщень, потрібних фондів голвно на вишкіл і видавничі справи, на устаткування тощо.

Плянова і послідовна координація в поземому і доземому аспектах між самими молодечими організаціями і між усіма чинниками громадського і церковного життя може бути єдиною запорукою успішної розв'язки виховання українських молодих поколінь — як єдиного гаранта довговічного існування української спільноти поза межами України.

Хоч президія сесії приготувала для дискусії сугестії координаційних можливостей, час не дозволив їх подрібно обговорити і устійнити рами координаційного пляну. Учасники сесії вирішили просити президію Комісії УВС скликати для тієї цілі окрему конференцію з представників делегованих головними проводами молодечих організацій і рухів, яка б розглянула, передискутувала і схвалила рами і деталі координаційного пляну.

ВИСНОВКИ У ВІДНОШЕННІ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Плянове і систематичне фізичне виховання може забезпечити всебічний розвиток фізичних і духових сил молодого покоління. Його здійснення можливе тоді, коли якнайбільше число молоді буде охоплене молодечими організаціями, в яких фізичне виховання буде невіддільною частиною загального виховання.

Для втримання відповідного рівня фізичної культури потрібне загальне введення "Відзнаки фізичної справності".

Відповідальність за поширення і координування фізичної культури у всіх її ділянках лежить на Українській Спортовій Централі Америки і

Канади, до часу створення українського світового координаційного центру фізичного виховання.

ВИСНОВКИ У ВІДНОШЕННІ ДО СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Українські студенти, об'єднані в своїх центрах, були і є авангардом громадського, політичного, економічного і духового життя української спільноти від ряду літ.

Іх у цілому світі тісними вузлами пов'язує спільна ідея допомоги Україні. Ту ідею вони здійснюють, добиваючись високих наукових ступенів, завдяки яким можуть займати в державних апаратах країн, у яких перебувають, відповідні позиції, з яких їм можливо виконувати свої місійні завдання як супроти країни поселення, так і країни предків.

Тож головним завданням організованого студентського руху у вільному світі повинно бути гасло: "Вміти пов'язувати професійні осяги з потребами української спільноти у вільному світі і в Україні".

Те гасло в практиці пригадує і студентам, і професіоналістам про обов'язок включуватися в українські громадські організації і готувитися до провідних функцій.

ПРОГРАМОВІ ДОПОВІДІ СЕСІЇ

В рамках сесії відбулися три доповіді, які доповнили образ виховної проблематики.

1. Д-р Богданна Салабан, Боффало: ПРОБЛЕМА ІДЕНТИЧНОСТІ.

Останніми роками студії над суспільством і індивідуальною людиною звернули увагу на проблему ідентичності. Для успішного діяння людині потрібна певність її особовості, глибоке свідоме і підсвідоме почуття, "хто я є". Це включає ролю, в якій людина проходить життя, і її почуття приналежності до певної групи чи категорії людей.

Простий приклад такої приналежності — це визначення до чоловічого чи жіночого роду, а приналежність до всяких інших груп комплікує почуття ідентичності людини майже постійно і з різних боків.

Ідентичність є динамічною, а не постійним фактором, і міняється впродовж життя. Вона є кожночасною вислідною скомплікованих психічних процесів, у великій мірі мультиплікальних ідентифікацій, які вона зустрічає.

Висновки:

1. Вплив на формування ідентичності мають усі люди і всі чинники, з якими людина зустрічається.

2. Для позитивного вислідного всі виховні дії повинні бути ширі і вповні інтегровані людьми, які їх ведуть.

3. З огляду на індивідуальні різниці в особовостях молоді виховна система повинна давати молоді різні нагоди для своєї ідентичності. Це причина і доцільність різнородності молодечих організацій.

4. Виховники повинні знати, чого хочуть, повинні прямувати до того, у що на правду вірять, і пам'ятати, що найважливіший виховний засіб — це приклад, який впливає з гармонійної дії даної людини.

П. Д-р Ярослав Рудницький, Вінніпег:

КУЛЬТУРНО-НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Слід узяти до уваги два аспекти культурно-наукових перспектив:

1) місійну працю українських науковців (права про Україну) з огляду на неможливість її в Україні;

2) дослідження української субстанції в діяспорі і її потреби.

На місце групових виявів приходять тепер індивідуальні зусилля (в мистецтві, архітектурі, науці).

Прелегент зreferував цікаву думку французького духовника, проф. Гю, що для збереження своєї культури українці повинні заснувати власний університет.

Позитивною ознакою є намагання деяких студентських організацій креувати катедри українознавства; однак основне значення лежить у розбудженні серед студентства поважнішого практичного зацікавлення студіями українознавства.

Висновки:

1. Велике число поважних українських вчених і науковців відходить від нас назавжди, і тому справа поповнювання їх рядів необхідна. Студенти повинні включитися в наукову і культурну працю, щоб заступити їхні місця.

2. Позитивним явищем слід уважати почини студентських організацій інформувати чужинців про українські справи чи то окремими публікаціями, чи доповідями і імпрезами. Такі вияви доцільно було б відповідно координувати і їх підтримувати.

П. А. Коморовський (референт молоді при Головній Управі Братства Дивізійників, Торонто):

ОГЛЯД МОЛОДЕЧИХ РУХІВ (НЕУКРАЇНСЬКИХ)

Виховна система молодечих рухів і організацій в Німеччині об'єднала в одну надбудову, є під опікою держави і в тісному зв'язку з громадськими чинниками.

На подібних принципах діють молодечі організації теж в інших країнах Європи (Великобританія, Франція, Бельгія і ін.). З уваги на велике значення такої виховної системи доцільно було б:

1) подібно об'єднати всі центральні українських молодечих організацій у місцевому, провінційному, крайовому і світовому масштабах,

2) створити виховні референтури при окремих громадських організаціях, надбудовою яких була б центральна п. н. "Служба Молоді",

3) створити координаційний центр, до якого ввійшли б усі установи і чинники, що мають будь-яке відношення до виховної проблематики, із завданням координувати і плянувати виховні дії.

ПРОЕКТИ ВИХОВНОГО ІДЕАЛУ

В рамках сесії започатковано дискусію над проектом виховного ідеалу українця у вільному світі. Комісія УВС отримала досі такі проекти:

проф. Я. Рудницький: “Українець поза Україною це двомовна істо-та, що гармонійно поєднує своє українство з середовищем, серед якого живе”.

проф. Д. Козій: “Повноцінний громадянин, вірний своїм предкам, діяльний член української спільноти, пов’язаної вузлами рідної мови й культури, і творчий — з настановою збагачувати духові вартості українського народу”.

ред. В. С. Левницький: “Гуманна людина громадських чеснот і українського духа”.

Ширші обґрунтування цих проєктів будуть подані в дальших зві-домленнях і в пресі.

(З матеріалів Президії Комісії для справ Української Виховної Системи)

Богдан Казимира

ЗБЕРЕЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНЦЯ В КАНАДІ

(Українська мова в середніх школах)

“З досвідом минулого — думкою в майбутнє” — це гасло, яке видвигнув пл. сен. Ю. Пясецький, відновляючи появу журналу “Пластовий Шлях”.

Цю кличку беру в основу статті, в якій хотів би розглянути проб-лематику стану навчання української мови в середніх школах степових провінцій Канади та подати декілька думок про те, що можна було б зробити, щоб поправити існуючий стан у питанні збереження ідентичності українця в Канаді. Мій нарис — це тільки причинок до видвигненої проблематики, а не її повна розв’язка.

Зберегти мову меншини в переселенні, зокрема, коли вона не осіла суцільно, творячи більші скупчення, незвичайно трудно, прямо неможли-во, і тяжко на це знайти засіб протидії, що так скажу, “на скору руку”. Сама тільки традиційна настанова і ствердження “мова є найважливішим чинником” у збереженні національного обличчя новоприбулих у країнах нового поселення (в нашому випадку канадського українця), хоч правдиві до певної міри, не вистачають і не розв’язують всіх труднощів, з якими зустрічаються виховники, працюючи безпосередньо з молоддю.

В Канаді, де за офіційними даними перебуваємо вже 75 років і маємо інколи до діла з 4-им чи 5-им поколінням поселення, ці справи на-бирають окремої ваги і вимагають спільних рішень та дії зорганізованої спільноти.

Як знаємо, коліскою українського поселення в Канаді є степові провінції. Осередки із бльокових поселень у запіллі постачають людський матеріал до міських центрів. Ще й сьогодні в таких сільських осередках

блюкового поселення у степовій Канаді можна доволі легко порозумітися, вживаючи тільки української мови, з представниками 4-ої чи 5-ої генерації. Під час крайового перепису населення в 1961 р. мешканці в цих осередках подали 90%, а то й більше українську мову як свою матірню. По містах цей образ міняється в нашу некористь. З кожним переписом населення маліє число тих канадських українців, які подають українську мову за свою матірню. Як ця справа представляється у Східній Канаді — не знаю, але, сподіюся, що коли б довелось користати із статистичних даних, то ми побачили б подібний стан до того, який помічуємо на Заході. Одначе Західня Канада у щасливішому положенні, бо тут у деяких провінціях навчають українську мову вже поверх 20 років (напр., в університеті в Саскатуні).

Збираючи матеріяли про стан навчання української мови в середніх і високих школах трьох степових провінцій Канади у шк. році 1964-65, я отримав цікаві дані, скріплені історичним оглядом і статистичними зіставленнями. До уваги я брав тільки степові провінції, бо тут у початках були найбільші українські скупчення.

З історичного огляду ясно виходить, що в довгому намаганні українців Канади, що датується вже від початків раннього поселення, зберегти рідну мову чітко зарисовуються три етапи. Перший етап існував до 1916 р., другий до другої світової війни, а третій — по другій світовій війні аж досьгодні.

У першому етапі, що тривав до 1916 р., наші попередники, спираючися на закон про двомовність і на принагідні обставини, закріплювали знання української мови серед молоді тим, що затруднювали українських учителів. Ці вчителі вчили майже виключно по-українськи в народніх школах, до яких ходили діти українських поселенців. Учителів постачали існуючі в трьох провінціях учительські семінарії (Вінніпег, пізніше Брендон у Манітобі, Ріджайна в Саскачевані і Вегревіл в Алберті). Такий стан проіснував аж до часу, коли провінційні уряди відмовились продовжувати існуючий порядок.

По закінченні першої світової війни починається другий етап, і в той час видно прогалину у намаганнях зберегти і закріпити українську мову серед молоді. Те, що нещодавно робили вчителі-українці в народніх школах, мали виконати управителі бурс-інститутів для високошкільників. Такі бурси заіснували в таких містах, як Едмонтон, Саскатун і Вінніпег. Там університетська молодь не тільки мешкала та отримувала харч, але у вільний час, по викладах в університеті, мала лекції з різних українознавчих предметів, вивчала українські пісні, танці, вишивку тощо. Різні вакаційні курси для молоді, спонзоровані церковними чи громадськими товариствами, як теж рідні школи при церковних громадах та громадських установах зайняли місце вчителів-піонерів.

По закінченні другої світової війни і з приїздом третьої імїграції почались деякі зміни у плянуванні і в осягах навчання української мови. Запримічується, що робота починається "на високому рівні". Українську мову впроваджують в університетах, аж потім починається навчання тієї

мови в середніх школах. До початкових клас українська мова ще не дійшла.

Раніш українська мова, за законом природного росту, йшла в школах знизу вгору. Тепер вона з великим трудом пробивається вниз. Під теперішню пору, тобто в шк. році 1964-65, у степових провінціях кількість учнів, яка в середніх школах вчилася української мови, досить велика. Одначе вона дуже мала в порівнянні із загальною кількістю молоді українського роду. Про це незвичайно вимовно говорять: таблиця ч. 1. Навчання української мови в середніх школах — і таблиця ч. 2. Молодь середньошкільного віку (15-19 р.) і українська мова в 1961 р.

З таблиці ч. 1 ясно виходить, що з навчання української мови в середніх школах у степових провінціях Канади користає найбільше молоді в Саскачевані, менше в Алберті, а найменше в Манітобі, хоч із тих трьох провінцій Манітоба має найбільшу кількість українського населення, а Саскачеван найменшу. В шк. році 1964-65 в усіх трьох провінціях курси української мови брали 2,127 середньошкільників

Таблиця ч. 1.

**1. НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІХ ШКОЛАХ
СТЕПОВИХ ПРОВІНЦІЙ**

Середні школи (гай скул):	Манітоба:	Саскачеван:	Алберта:	Разом
Навчання почато	1962-63	1952-53	1959-60	
Число учнів у 1-му р. навчання	300	116	420	836
Число учнів у 1964-65 р. "	402	1,171	554	2,127
Число вчителів у 1964-65 р. "	23	52	24	72
Число серед. шкіл. у 1964-65 р.	22	18	20	60

Таблиця ч. 2.

**МОЛОДЬ СЕРЕДНЬОШКІЛЬНОГО ВІКУ (15-19 р.)
і УКРАЇНСЬКА МОВА в 1961 р.**

Провінція	Кількість осіб укр. роду середньошкільного віку	З них подали укр. мову як матірню	Відсоток до решти
Манітоба	8,173	5,516	67.5
Саскачеван	6,520	5,201	79.8
Алберта	7,999	5,850	73.1
Степові провінції разом	22,692	16,567	73.0

Таблиця ч. 2 показує, що в 1961 р. в Манітобі було 8,173 юнаків (-ок) українського роду, з яких 5,516 подали українську мову як свою матірню (67.5%); в Саскачевані — 6,520, з яких 5,201 подали українську мову як свою матірню (79.8%); в Алберті — 7,999, з яких 5,850 подали українську мову за свою матірню (73.1%). Приймаємо, що подана молодь у віці 15-19 років — це середньошкільники, хоч, може, насправді так воно не є.

Проте скрізь, теж у Саскачевані, як бачимо з таблиці ч. 1, невеличкий відсоток середньошкільників українського роду вивчає українську

мову, хоч для цього має всі можливості, бо мова визнана шкільною владою як кредитований предмет на рівні з іншими мовами.

Тому не дивно, що наша преса так часто закликає молодь користуватись нагодою вчитися рідної мови, а батькам пригадує їх священний обов'язок подбати, щоб їхні діти вивчали українську мову, яка має ключеве значення також у вивченні інших слов'янських мов.

Частіше появляються статті-міркування провідників канадських українців, які стверджують дійсність, що українська мова поволі починає пропадати по наших родинх, церквах, організаціях, бурсах-інститутах тощо. "Український Голос", тижневик у Вінніпегу, став друкувати розвідку адв. Ю. Стечишина п. з. "Наші осяги в Канаді й наше майбутнє". В ній, між іншим, автор говорить так: "Занепад української мови в наших родинх уже дається відчувати всією нашою спільнотою в Канаді. Провід кожного українського угруповання свідомий того. По більших містах ще є деяка активність, але тільки тому, що в них є більше людей з третьої імміграції, в яких національні почуття ще свіжіші... Занепад рідної мови в українських домах відбивається також і на церквах, бо вже чуємо домагання від молодшої генерації, щоб проповіді і катехизація відбувалися мовою англійською".

Соціологи говорять про закономірність явищ інтеграції й асиміляції різних етнічних груп у країнах новопоселення, як напр. США і Канада. Інтеграція є не тільки неминуха, а й потрібна. Але чи вона мусить бути тотожна з асиміляцією, тобто із зникненням ідентичности окремих груп? Франкомовні канадці є прикладом того, що національна група живе, якщо хоче жити. Одначе не треба вправді забувати, що ніяка інша група не має до цього таких пригожих умов, як населення Квебеку.

Кілька років тому на одному крайовому з'їзді головний промовець багато надіявся від курсів української мови в університетах і в середніх школах. Він запевняв зібраних, що за кілька років усе зміниться на краще, майже вся молодь українського роду братиме курси української мови. Інші сподіються, що юнак чи юначка, які запишуться на ці курси, навчаться вживати українське слово в мові і письмі. Одначе так воно не є.

Процес асиміляції, зокрема мовної, який дуже скоро приходить у США, відбувається теж у Канаді, в тому теж серед канадських українців. Якщо йдеться про середні школи трьох степових провінцій, то дотеперішній досвід показує, що навчання української мови не приносить великих успіхів, коли починається щойно в 9-ій клясі. Молодь замало підготована, а то й зовсім. непідготована, тому нема чого сподіватися великих змін на краще. Організації канадських українців у своїх "бріфах" у 1965 р. до Королівської Комісії для Справ Двомовности і Двокультурности видвигнули домагання, щоб української мови почали вчити у приватних і публічних школах принаймні від 3-ої кляси.

Одначе заки це домагання здійсниться, тобто українську мову почнуть вчити від 3-ої кляси, насувається питання, що слід робити, щоб зберегти ідентичність українця поза межами України? Відповідь на нього не є легкою. Вона вимагає не тільки глибокої застанови і обміну думка-

ми із передовими професійними силами, тобто педагогами і соціологами, але теж використання досвіду із цієї ланки інших етнічних груп, які раніше опинилися за нас в діяспорі і мають за собою досвід проробленої роботи у самозбереженні. Пляново випрацьовану до подробиць програму, приготовану людьми із великим організаційним і практичним хистом, слід прийняти тим, які відповідають за громадсько-суспільне життя канадських українців. Потреба власних початкових і середніх шкіл висувається на перше місце.

Напевно те, що зрозуміле і легко сприймливие для новацтва чи юнацтва уродженого в Україні, є інколи трудне сприйняти уродженням Канади, США чи іншої країни. Це роздвоєння збільшується в третій і дальших генераціях. Соціологічний закон Генсена, з яким не всі погоджуються, каже, що в третій генерації збуджується в юнака (юначки) бажання пізнати минуле своїх батьків. Вона хоче себе віднайти. Одначе до того їй потрібно відповідних матеріялів. Якщо ця молодь ще знає мову своєї етнічної групи, тоді вона може такі матеріяли доволі легко дістати і з них користати. Але в міських осередках знання матірньої мови під впливом сильнішого докілья маліе, а то й цілковито зникає. В сільських поселеннях, хоч знання матірньої мови ще проявляється, проте молодь шукає за довідковими матеріялами про своїх предків мовою тої країни, в якій живе. Тому необхідно конечно для українців у діяспорі мати основні довідкові публікації про Україну мовами країн, в яких опинилися українці. Це не тільки з того огляду, щоб могли інформувати правильно неукраїнців про Україну, але теж із нашого власного, "шкурного", щоб дати змогу молоді довідатися, хто їхні батьки тощо.

Національно-суспільні потреби українців, поселених у різних країнах світу, та гармонійне узгіднення нових національних, духових і культурних вимог українців у переселенні зможуть дати правильну розв'язку проблематики збереження ідентичности українця. Майбутнє слід будувати на досвіді минулого, беручи в основи теперішність.

«Не лякайтеся заміту елітарности і не переганяйтеся кількістю членів з іншими організаціями, а дбайте, щоб ставали ними тільки ті, що гідні ними зватися. Наше завдання — підготувати кадри енергійних, характерних, розумних, ділових і відповідальних українців. Ми мусимо змагати, щоб понад усі дискусії і виміну думок була поміж нашими членами однозгідність у справах, що торкаються цілої нації».

Дрот

ЦІКАВА ШКІЛЬНА АНКЕТА

Директор Рідної Школи при Свято-миколаївській церкві в Торонті, п. Михайло Федак, подав у "Гомоні України" з 18 червня ц. р. висліди цікавої анкети, що її провів провід школи між учнями в березні ц. р.

Анкету проведено між 350 учнями 2-ої, 3-ої, 4-ої, 5-ої і 6-ої клас. 186 учнів 2 і 3 клас та 164 — 4, 5 і 6-ої клас.

Вона охоплювала дітей від 8-го до 13-го року життя.

Участь дітей в анкеті була на добровільній базі.

Сама анкета була побудована так, що не давала найменших підозрін, що може бути виявлене ім'я того, хто її виповняв. Анкету попереджала гүтірка на цю тему та докладне пояснення поодиноких питань. Тому відповіді дітей треба вважати за правдиві і щирі — пише директор школи в своєму звіті. Ось висліди анкети:

Школа

На питання: "Чи любиш учитися в українській школі?" — були такі відповіді: "так", "ні" і "не дуже".

На 186 учнів 2 і 3 клас відповіло:

- 149 — так
- 32 — не дуже
- 5 — ні.

На 164 учнів 4, 5 і 6 клас відповіло:

- 80 — так
- 72 — не дуже
- 12 — ні.

Загально: 229 учнів люблять учитися в українській школі, 104 — не дуже та 17 (5%) ні.

Впадає в око, що з віком збільшується неохота вчитися в українській школі. Тому на це треба звернути увагу самим батькам, а особливо школі, передусім у самому підході до дітей і методиці навчання.

Щодо питання, яке торкалося української і канадської шкіл, то 34% усіх учнів воліють учитися в українській школі, 27% воліють канадську школу, 33% люблять одну і другу, 4% не люблять ні одної, ні другої.

На питання: "Які предмети найліпше любиш в українській школі?" 72% учнів вищих клас (4, 5 і 6-ої) подало історію України. Це повинні наші школи мати на увазі. Ті 72 відсотки учнів, які найбільше люблять історію України, будуть також найкращою відповіддю тим, навіть деяким з-поміж педагогів, які висловлюють думку, що не треба "замучувати" дітей історією і географією України, бо це предмети тяжкі, малозрозумілі і неконечні в українських школах, а вистачає саме навчання мови.

На другому місці є наука релігії, а далі — українська мова, спів і географія України.

4-ге питання було: "Чи хотіли б учитися українських народніх танків?" На всіх 350 учнів, що виповняли анкету, 226, тобто 64%, виявили охоту вчитися українських народніх танків.

5-ге питання: "Котрих учителів найліпше любиш в українській школі?" У відповідь учні вибирали одного, двох, а навіть трое вчителів, яких вони найліпше люблять у школі. Всі 12 учителів мають своїх симпатиків серед учнів всієї школи. З тією лише різницею, що одні мають їх більше, а другі менше. На першому місці є учитель, що має 215 симпатиків, а на останньому — 27.

Дім

Перше питання: "Хто твої батьки?"

На підставі відповідей стверджено, що 10% наших учнів — це діти мішаних подруж. У тому 4-ро дітей

має батьків неукраїнців, та 31 учень — мами неукраїнки.

2-ге питання: "Якою мовою говориш дома?"

Відповіді:

101 дитина (29%) вживає лише української мови.

19 дітей (5%) говорять лише по-англійському.

230 дітей (66%) вживають обі мови.

Сильно вражає факт, що тоді, коли лише 10% дітей походять з мішаних подруж, так що в них двомовність дома оправдана до певної міри, то аж 66% дітей дома вживає української і англійської мов.

3-тє питання: "Якою мовою говорять до тебе батьки?"

4-ох батьків говорить до дітей по-англійському. 30 матерів уживає лише англійської мови. Цікаво, що тоді, коли є 31 мати неукраїнка, лише 30 з них вживає англійської мови. Значить, одна з тих матерів ввчила українську мову і лише нею говорить з дітьми. Зате невідрадним є факт, що 114 батьків (у тому 47 батьків і 67 матерів) українців дозволяють своїм дітям на те, що тоді, коли ці батьки говорять до дітей по-українському, діти відповідають по-англійському. В домах тих батьків така двомовна розмова стала нормальним явищем, і цікаво, що ті батьки не стараються усунути цієї аномалії зі своєї хати.

4-тє питання: "Хто провіряє твої задачі дома?"

Найчастіше провіряє мама (107), тато (104), брат, сестра або бабуся чи дідусь (35). Зате 104 дітей подало, що їхніх задач з української школи ніколи ніхто не провіряє і ними не цікавиться.

5-тє питання: "Чи є у вас удома телевізій?"

324 дітей має вдома телевізій, а лише 26-ро позбавлено "щастя" її мати.

6-тє питання: "Коли дивився на телевізій?"

49% (160 дітей) накручує телевізій за дозволом батьків, а 51% (164 дітей) накручує, не питаючи в батьків дозволу.

Далеко гірше виглядає справа, на які програми дивляться діти. Чи на дозволені батьками, чи на які самі хочуть. Отже: лише 84 дітей слідує за програмою дозволеною батьками, тобто 26%. Зате 240 дітей (74%) вибирають собі таку програму, яку самі хочуть.

Це виказує, що великий відсоток батьків не усвідомляє собі того, яку шкоду можуть нанести дитині деякі телевізійні програми.

Релігійне виховання вдома

1-ше питання: "Коли молишся вдома?"

232 дітей відмовляє вранці й увечері молитви,

113 дітей моляться лише ввечері перед сном, а 5 дітей взагалі не моляться, ні вранці, ні ввечері.

2-ге питання: "Чи була з тебе спільна вечеря на Свят-Вечір?"

335 дітей (96%) святкувало Свят-Вечір, а

15 (4%) — ні.

3-тє питання: "Чи на Великдень святите паску та чи тато ділиться з вами свяченим яйцем?"

97% (341) дітей святкувало Великдень, а

3% (9-ро) дітей не мало Великодніх свят.

4-тє питання: "Які свята святкує твоя родина?" Українські чи англійські (тобто латинські)"

Всі 350-ро дітей святкують українські свята.

Молодечі організації

Питання: Чи належиш до котроїсь молодечої української організації, як Пласт, СУМ, МУНО, ОДУМ? Якщо ні, то чи хочеш належати?"

152 дітей належать, 198 не належать до жадної організації, зате 101

з тих, що не належать — хочуть належати.

До СУМ належить	95
До Пласту належить	54
До МУНО належить	3
Разом	152

Факт, що більша частина дітей, які ще не належать до жадної молодечої організації, виявляють бажання належати, повинні взяти до уваги як самі батьки, так і поодинокі організації.

Окреме питання: "Чи стидася говорити українською мовою в публічних місцях, як у трамваї, на вулиці, в парку і т.п.?"

Не стидася говорити по-українському 317 дітей, тобто 91%.

Стидася своєї мови — 33 дітей, тобто 9%.

Висновки

У своїх висновках з анкети директор школи, п. М. Федак, стверджує, що найбільші недоліки і занедбаня "щодо виховання нашого молодого покоління має, на жаль, родинний дім. Дальшим висновком є те, що найважливіша проблема нинішнього дня — це розговірна українська мова наших дітей. У розмовах на ці теми часто доводиться чути, що українська мова між нашими дітьми — це справа безнадійна, бо наші діти виявляють неохоту до своєї рідної мови та вважають її за щось гірше і тому стидася нею говорити. На підставі переведеної анкети виразно видно, що діти загалом не мають комплексу меншвартості щодо української мови, але рідко розмовляють по-українському, на нашу думку, лише тому, що:

1. Мають недостатнє знання української мови, щоб могли свobodно

висловлюватися, і 2. не набули звички говорити по-українському.

Перша і друга причина — це передусім недомагання самих батьків. Щоб дитина розвивала свою мову, поширювала свій словниковий запас і звикла до неї, замало 6-годинного навчання в українській школі. Тут треба передусім відповідного наставлення і розуміння батьків, тобто тісної співпраці дому зі школою. Кожний український дім повинен стати святинею рідної мови. Коли дитина усвідомить собі, що українська мова зобов'язує не лише в українській школі, але передусім вдома, вона буде щораз краще вивчати її, поширювати свій словниковий запас і, а це найважливіше, набиратиме звички з українцями говорити по-українському.

Кожна українська дитина мусить мати сферу мови, в якій не лише засвоєє і вивчає її, але також переставляє свій спосіб думання, тобто не лише говорить по-українському, але й думає по-українському. Цю переважливу і підставову справу мусять собі наші батьки усвідомити і врешті-решт почати її реалізувати, якщо дійсно залежить нам на українському вихованні наших дітей".

Висліди анкети цікаві і повчальні. Було б добре, щоб усі наші Рідні Школи провели подібні анкети серед своїх учнів і подали їх висліди до публічного відома, а зокрема до відома Об'єднання Українських Педагогів як цінний матеріал для їхніх студій української виховної системи в Канаді.

(За "Новим Шляхом")

АДРЕСА ПРОГРАМОВОЇ КОМІСІЇ П. К. Д.

PLAST, INC., 140 Second Avenue, New York, N. Y. 10003, USA

КУДИ ПРЯМУЄ СУЧАСНА РОДИНА

Родина, як основна клітина спільноти, природне звено в ланцюгу поколінь і колиска індивідуальної свободи та суспільного правопорядку, протягом довгих сторіч усе була в центрі всіх світоглядних, політичних і суспільно-побутових змін. Часто-густо була вона виставлена на тяжкі удари й нищівні експериментування різних ідеологічно-політичних режимів, досвідчала потрясаючих змін у матеріальному побуті й свому морально-духовому житті. Та які б це удари не були, вона все пробувала пристосуватися до нових умовин буття і в висліді все потрапила зберегти свою структуру та суспільну роль.

Сьогодні родина знову переходить одну з найважчих проб, у якій рішається, чи зможе вона втримати свій вплив на основні вартості людського життя та врятувати сучасну людину від повного розгублення в вирі глибинних перемін, які до основ стрясають життям нашої цивілізації. Ці зміни спричинені, з одного боку, новими ідеологічними течіями, а з другого — швидким технологічним поступом і зв'язаними з ним змінами в матеріальному побуті населення.

РУХ НАСЕЛЕННЯ

Швидкий розвиток технічних наук, які зуміли оволодіти атомами і віддати в розпорядження людини автоматію, викликав нове соціальне явище — урбанізацію. З розбудовою великих метрополій сільське населення громадно переноситься до міст, де манить його легкий і швидкий заробіток та надія на достатне, повне різnorodностей життя. Молода генерація без більшої застанови залишає батьківський дім і переселюється до міст, де губиться в людській гущі, уподібнюється до доквілля і часто затрачує всі ціхи своєї ідентичности, як особистої, так і національної. Тут ці молоді люди стають типовою маленькою і безобличною істотою в гущі масової спільноти, живучи в місті, вони послаблюють, а то й зовсім рвуть зв'язки із своїм недавнім рідним середовищем, з його моральними цінностями, суспільними ідеалами й культурними традиціями. Тут ці молоді люди втрачають те все, що в ріднім середовищі давало їм свідомість того, хто вони, чому вони живуть на світі й чого від них очікує спільнота. Тут, раніше чи пізніше, вони доходять до усвідомлення своєї суспільної позиції: нове середовище не оцінює їх на основі їх духово-моральних вартостей, а сегрегує їх відповідно до функції, яку вони в цьому потужному зіндустріялізованому середовищі виконують.

Зі зміною місця побуту часто приходить і конечність зміни звання чи зайняття. Праця, яка ще недавно для неодного була джерелом прожитку, а при тому давала йому вдовolenня, почуття поваги й пошани до себе самого, а деколи й престиж, стає непридатною. Збільшення продукції і поступ у технологічному знанні змушують його перешколювати-

ся і пристосуватися до нових метод і форм праці. Якщо він молодий, здібний і гнучкий, йому це може вдатися. Коли ж психологічно й інтелектуально він неприготований до цієї зміни, він опиняється без цілі в житті, без почуття певності й довір'я до себе, що в висліді приносить йому моральне заломання і засуджує його на мізерне животіння з ласки суспільного забезпечення.

Коли жертвою тих перемін є батько чи мати, які своїм заробітком втримували родину, вона ціла стає перед важкою пробою, в якій вирішується її фізичне й морально-духове здоров'я, а деколи й ціле її існування як самостійної і продуктивної суспільної клітини.

НЕСТІЙКІСТЬ ПОДРУЖ

Збільшений рух населення впливає на зріст числа надто молодих подруж, які в багатьох випадках є емоційно й суспільно незрілі до обов'язків, які ждуть на них. Часто-густо це люди, що зустрічаються зовсім випадково, походять з різних культурних і національних середовищ, з цілком відмінними поглядами на світ, — це люди, яких мало що лучить. З огляду на ці різниці вони неспроможні знайти зв'язків з церквою, школою і культурно-громадськими групами, їм тяжко приходить запускати коріння в чужому ґрунті.

Розуміється, що такі родини не мають змоги стати сильними й стабільними клітинами. Вони не можуть знайти потрібного морального відпору на всі труднощі, які звичайно вириваються у співжитті між людьми і під впливом ударів ззовні. Жахлива мова цифер, які доводять, що близько 60 відсотків подруж між молодими людьми в віці від 16 до 19 років кінчається розводом, найкраще свідчить про неспроможність тих родин втриматися і розвиватися в ускладнених умовах нашої дійсності.

Що більше, багато з тих передчасно розведених вертається до свого батьківського дому. Їх розчаровання, пригноблення і жаль до обставин, що склалися на розбиття їхнього молодого подружжя, звичайно рефлектують на домашню атмосферу й доволі часто утруднюють співжиття самим батькам.

ПЕРЕХІД ВІД ТРАДИЦІЙНОЇ ДО ЯДЕРНОЇ (НУКЛЕАРНОЇ ?) РОДИНИ

Розвиток індустрії, широкі можливості заробітку й постійний зріст добробуту впливають на зміну структури родини й на відхилення в традиційних суспільних ролях її членів. Традиційна родина, в якій під одним дахом жили три покоління — діди, батьки й діти, — сьогодні вже зникає. Молоді батьки хочуть жити самостійно й свobodно, без втручання з боку дідухів і бабусь, зокрема в виховання дітей. Батьки хочуть бути поступовими й виховувати дітей без деяких, на їхню думку, злишніх залишків минулого, яке репрезентують і заступають саме ці дідуші й бабуні. Тому "для святого спокою" звичайно відокремлюються і ведуть дім по-своmu.

Висліди того відокремлення чи не найкраще видно таки в наших українських родинах. Там, де ще при родині живе бабуня або дід, діти знаходять не лише кращу опіку, більше уваги й спонук для більших зацікавлень, але й мають нагоду навчитися рідної мови, дістати кращі основи релігійного виховання та більше довідатися про Україну, землю своїх батьків. В сучасних ядерних родинах, де нема вже представників старшої генерації, можливості національного виховання українських дітей помітно меншають. Батьки, поза працею і журбою за підтягнення себе на вищий щабель матеріального добробуту, не все знаходять час для своїх обов'язків у вихованні дітей. Вислід такий, що діти з року в рік менше і з більшими труднощами вивчають українську мову, щораз далі відходять від дому і глибше врастають у своє довкілля.

В висліді відсутности дідусів і бабунь зродилася нова інституція "бейбісітінг", але її вартість навіть у випадках найкращого добору не рівноважить втрати тої широкій опіки й відданости, того багатого життєвого досвіду й любови свого рідного, які відійшли з представниками старої генерації. На жаль, ці шляхетні й цінні вартості доживають свого віку разом з їхніми носіями по домах для старців і шпиталях, бо в більшості випадків лише там можна знайти для них пристановище.

РОЛЯ БАТЬКІВ МІНЯЄТЬСЯ

Масові зміни в сучасній економічній структурі, з одного боку, позбавляють заробітку тих, що досі завдяки своїм технічним кваліфікаціям могли успішно втриматися на ринку праці, а з другого — відкривають широкі можливості для багатьох інших. Жінки є одною з тих суспільних груп, які з року в рік чисельніше включаються в потужну економічну машину нашої технологічної доби. Їхній відхід до праці поза домом, подиктований чи то особистими спонуканими, чи матеріальними потребами дому, в більшості випадків якоюсь мірою від'ємно впливає на життя родини, зокрема на виховання дітей. Це передусім кидається в очі там, де матері залишають вдома дітей у передшкільному віці й до того не все є спроможні підняти для них відповідну опіку.

Треба признати, що різного роду електричне устаткування в домах та готові комерційні продукти влегшують працюючим жінкам у відносно короткому часі по праці поза домом впоратися з варенням, печенням, пранням і чищенням. Жінки, що ще недавно були своєрідними продуцентами в домашньому хазяйстві, сходять до ролі звичайних споживачів і організаторів консумовання. В більшості домашніх зайняттів вони сьогодні вже не виявляють своєї власної ініціативи, творчої думки, винахідливості й зарадности. Загально вживані продукти приходять до них готові, з докладними поученнями й переписами, вони стандартного типу й несконфіковані, легкі до вжитку. В висліді багато жінок не знаходять особистого задоволення в тій комерційно упрощеній системі домашнього господарства, вони почуваються втомлені її монотонністю й обмеженістю.

Впарі з тим сьогоднішні матері не мають потреби й змоги передавати дочкам свого колишнього досвіду в варенні, печенні, шитті й інших домашніх вмілостях. Це позбавляє нагоди брати участь у веденні домашнього господарства і при тому вчитися відповідальності в виконванні своїх обов'язків у ньому. І тут саме рветься ще одне мале звено в традиційному близькому співжитті поміж двома генераціями в родині. Вдячність дітей за науку й досвід, винесені з рідного дому, меншає. Вони відчувають менше зобов'язань для батьківського дому і тому без більших вагань залишають його, звичайно при першій нагоді, яка обіцяє їм більше самостійності, менше відповідальності і дає вигляди на легкий заробіток.

Хоч суспільна роля батьків у забезпечуванні родини в необхідні матеріальні засоби в основному не міняється, то однак їхня участь у вихованні дітей виразно звужується. Велика частина батьків всеціло зосереджує свою увагу, журбу й відповідальність на матеріальному аспекті родинного життя, зате менше проявляє себе в ролі опікуна, друга й виховника своїх дітей. Вплив батька в морально-духовому й суспільному дозріванні дітей незаступний. Відповідальний, послідовний і зацікавлений справами спільноти батько — це для дитини джерело певности й безпеки, він репрезентант громадського ладу і сторож його моралі й порядку. Він теж і дорадник у складних ситуаціях, коли діти б'ються із сумнівами й розгубленням, зокрема коли вони вагаються, на який шлях вступити в своїх прямуваннях до певного, надійного й щасливого завтра.

На жаль, багато батьків обмежується сьогодні лише до ролі заробітчанина на хліб насущний, а попри це ще на люксусовий дім, новіший модель авта й вишукані та коштовні форми й засоби дозвілля. В таких батьках доростаючі діти, що визначають собі в житті вищі цілі й прямування, що хочуть вирватися з кола матеріялістичної пустелі й бути учасниками будови нового світу, не знаходять потрібної моральної помочі. У процесі оформлювання свого "я", коли їм так дуже потрібні живі приклади пошани для морально-духових вартостей у житті, зрозуміння активної ролі в громадському житті та обріїв ширших від тих, що замикаються довкола журби про "хліб насущний", вони знаходять себе безпомічними. Для деяких з них їхній батько не створює принадного, стимулюючого і сповненого певности та рішучости образу людини, з яким вони могли б себе всеціло ідентифікувати. І для багатьох молодих людей, що клопочуться своїм будучим місцем у цьому непевному й змінливому світі, в тому й початок перших глибоких розчарувань і сумнівів. Часто-густо їм доводиться виходити в життя неприготованими до обов'язків майбутніх подругів, батьків і корисних членів національної спільноти.

ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА НАРОДИН

Відхід від традиційних моральних принципів в особистому й громадському житті, погоня за добробутом та вигідним, безжурним життям

і погіршення фізичного й морального здоров'я населення — це чи не найвиразніші симптоми духової кризи, яку переживає наша цивілізація. Не дивно отже, що ідеали уступають місця матеріяльним добрам, що особисту вартість людини підпорядковують мертвим організаційним схемам і вузьким, проминаючим цілям, а вигоди сучасного життя ставиться вище дітей. В тій дійсності теж і фізичне існування родини виставлене на небезпечну пробу. З року на рік число народин дітей на американському континенті, що досяг найвищого досі в історії людства технологічного розвитку, виразно меншає.

Згідно із статистикою в 1790 рр. число членів родини становило 5.7. В 1940 рр. воно впало до 3.8, а в 1980 рр., як передбачують соціологи, показник величини родини впаде до 3.1. Під сучасну пору 15 відсотків усіх заможних жінок в США не приводить на світ дітей, і те число за всякою правдоподібністю буде зростати. Не від речі теж згадати, що 63 відсотків усіх розводів у цій країні припадає на бездітні родини.

Впарі із зменшенням числа народин продовжується, завдяки кращим умовам матеріяльного життя і новим досягненням у медицині, життя людей. Населення не відмолоджується, а старіється, що в висліді не дає світлих надій на дальший розвиток економії країни і під сумнів ставить її безпеку.

ЯКІ Ж ТОДІ ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕД РОДИНОЮ?

Завдання родини виводяться з двох джерел. Перші з них визначені спільнотою, і до них належить виховання дітей, зберігання тих традицій та збагачування тих культурних вартостей, які необхідні для дальшого існування спільноти, і вкінці заспокоювання тих потреб членів родини, які можна заспокоїти тільки в рямах родинного життя.

Та крім тих суспільних завдань родина має ще інші, саме ті, які випливають з особистих прямивань, мрій і сподівань її членів. Вони, хоч мають особистий і деколи егоїстичний характер, є з природи динамічні та сильно діють на хід життя родини. Знайти здорове й збалансоване відношення між тими двома рушійними силами, громадськими й особистими, це запорука морально-духового здоров'я родини, її життєздатності, успіху й щастя.

Кожна генерація по-своєму старається знайти цю конечну розв'язку. Якщї ці намагання в різних періодах нашої цивілізації були чи є інші, то діється це не тому, що основні принципи в розумінні ролі родини міняються, а тому, що кожне покоління іншими засобами пробує їх реалізувати. Тому й тепер треба вірити, що в зударі минулого зі сучасним основні духові й суспільні вартості, на яких спирається існування родини, збережуться і знайдуть якийсь спосіб співжиття з вимогами нашої модерної доби.

Сучасна криза родини переходова. Родина знайшлася в центрі глибинних революційних процесів і, як кожний початковий твір революції,

є зболіла, ускладнена й непевна. Та раніше чи пізніше прийде сповільнення в тепер ще головокружному технологічному поступі, і в ньому родина, яка протягом тисячолітнього свого існування все виявляла великий хист адоптувати себе до нових умовин буття, і цим разом віднайде шлях до рівноваги, стабільності й щасливого прямування до визначених їй цілей.

Василь Палієнко

ПИТАННЯ ДАЛЬШОЇ РОЗБУДОВИ ПЛАСТУ

Коли розглядаємо пройдений шлях Пласту в країнах поселення впродовж останніх 17-ти років, насуваються нам різні думки. Сьогодні ми бачимо як наші успіхи, так і невдачі. Може, якраз тепер вже настав час призадуматися над нашою працею та, використовуючи весь набутий досвід, зробити проєкцію Пласту в майбутньому на підставі аналізу минулого та сьогоднішнього стану.

З метою дати короткий перспективний огляд мусимо почати від деяких відомих фактів у минулому.

При кінці сорокових та на початку п'ятдесятих років більша кількість українців, закинутих долею чи недолею другої світової війни поза межі України, опинилася в країнах нового поселення. Звичайно, через незнання мови та звичаїв даної країни дуже мало кому пощастило улаштувати своє життя на рівні відповідному до своєї освіти, соціального стану і духового розвитку. Коротко кажучи, наша громада в новій країні соціально zdeградована, а духово прибита.

Пласт, який завжди ставив за свій обов'язок службу своїй спільноті, став і тепер на її послуги в умовах розсіяння поза межами рідної землі. Пластові осередки постають спонтанно у всіх більших скупченнях нової української еміграції. Одначе роля і завдання нашої організації стали в цих умовах прибирати інший характер і збільшуватися. Завданням Пласту стало не тільки вирощувати характер молодій людині, але теж і бути заборолом проти асиміляції (денаціоналізації), яка почала грозили повільним знищенням нашої спільноти.

З цього додаткового завдання Пласт намагався вив'язуватися в міру своїх сил задовільно. Потворилися сильні осередки праці пластового сеньйорату та гуртки батьків пластової молоді і приятелів Пласту в Пласт-пряті. Тож для всіх охочих до праці дорослих членів Пласту і його приятелів найшлося поле діяння та можливості виявити ініціативу. Багато дорослих членів Пласту почали знаходити в праці для молоді духову рівновагу, яка допомогла їм пережити перші роки акліматизації до нових умов у їхніх країнах поселення. На пластову молодь новацького і юнацького віку накладається обов'язок учащати до Рідних Шкіл і курсів українознавства, одночасно з наукою в державних чужомовних школах. В багатьох випадках через рішучу поставу пластових провідників та зрозумін-

ня потреби і підтримку батьків Пласт стає спричинником творення Рідних Шкіл і курсів українознавства на середньошкільному рівні.

З часом ми стали усвідомлювати собі, що в нових умовах життя нам приходиться дуже важко, якщо взагалі можливо, застосовувати **повні-стю** питому Пластові методу виховання, або ж вона набирає дещо іншої інтерпретації та характеру.

Традиційна співпраця Пласту, батьків, школи і церкви у вихованні дітей в багатьох випадках стає неможливою або натрапляє на великі перешкоди. Щоденна публічна (державна) школа має цілком інші завдання і в загальному діє протилежно до зусиль Пласту. Вона ж бо, без уваги навіть на толерантну політику керівних державних чинників у відношенні до т. зв. етнічних груп населення, намагається впоювати знання та любов до звичаїв і культури панівного в державі народу, ми ж ставимо на перше місце пізнання культури і любов до традицій рідної української спільноти. Наша церква під морально-етичним аспектом є в загальному співзвучна з Пластом. Однак на практиці в багатьох випадках не противиться проявам асиміляції молоді, а навіть деколи йде на угоду, — мовляв, з уваги на душевне добро, — засимільованим групам, зі шкодою для справи, за яку бореться Пласт. Бувають теж розходження в розумінні громадських виявів життя, яке в нових місцях поселення таки довкола церкви гуртується.

Вповні можливою залишається співпраця з батьками і школою, однак й тут на практиці вона не завжди задовільна. Бувають випадки, що батьки не усвідомлюють собі важливості своєї співдії і віддають своїх дітей до Пласту для заспокоєння власного сумління, думаючи, що з цією хвилиною вони свій обов'язок виконали. Школи ж не завжди стоять своїм рівнем, а теж і зовнішнім оформленням та улаштуванням на висоті свого завдання, до чого спричиняється в першу чергу амбіція кожної організації, церкви чи групи мати "власну" рідну школу чи курс українознавства, без уваги на кількість учнів, можливість матеріального порядку, кваліфікації учительських сил тощо.

Добровільна приналежність до Пласту ускладнюється розпорощенням наших поселенців у територіяльно розлогих метрополітальних містах. Молодь не має серед свого найближчого, щоденного довкілля товаришів, які належали б до Пласту і могли б ним зацікавити безпосередньо. Звичайно батьки вписують своїх семилітніх дітей до новацтва, а згодом дбають про те, щоб вони перейшли до юнацтва, в переконанні, що своє середовище буде протидіяти асиміляції. Це розпорощення молоді по різних публічних (державних) школах у великій мірі перешкоджає також творенню т. зв. "природних банд" і веденню їх у рамках пластової організації, як пластові гуртки. Члени юнацьких гуртків чи новацьких роїв часто зустрічаються тільки один раз у тижні на пластових сходинах. Це рішуче замало, щоб витворилася між ними пластова дружба — передумова самовиховного процесу. Великою допомогою в тому є літні пластові

табори, які дають молоді, крім усіх інших користей, нагоду зживатися і створювати дружбу, яка може перетривати впродовж зимових місяців.

Тож через обставини, в яких ми знайшлися, і згідно з оцінкою ситуації і напрямних, які ми надали розвиткові та праці Пласту, ми дійшли до сьогоднішнього стану. І, не зважаючи на всі труднощі у нашій праці, ми можемо похвалитися теж і неабиякими успіхами.

В Пласті згуртовано приблизно п'ять тисяч української молоді, ведеться постійна більше чи менше правильна виховна праця, відбуваються щорічні багаточисельні літні табори і мандрівки серед природи, улаштовуються, без уваги на великі труднощі і поважний вклад організаційної праці, зустрічі молоді навіть у віддалених місцевостях, які дають молоді переживання, нагоду зужити молодечу енергію і життєвий досвід та фізичну й духову заправу. Виходять періодичні виховні журнали для новацького і юнацького віку, а саме "Готуйсь" і "Юнак", видано об'ємистий і репрезентативний посібник для юнацтва, а навіть для всього Пласту, "Життя в Пласті", який унапрямує цілу виховну роботу, та ряд допоміжних методично-інструктивних матеріалів для виховників. В пластовому сеньйораті згуртована поважна кількість громадсько вироблених людей, які вірять в ідейну і виховну вартість Пласту і з яких багато готових до всяких жертв, щоб допомагати досягнути кращі висліди у вихованій праці. Завдяки жертвності батьків самої молоді і добродіїв та приятелів пластової роботи пластові осередки придбали за поважні суми грошей різні нерухомості, як доми, оселі для таборування тощо.

Згадуючи про наші успіхи, не можемо поминути теж і наших недоліків чи невдач. Ось так у новацтві ми привчаємо дітей вживати при забаві свою рідну мову, допомагаючи створювати ґрунт для дальшого пластового виховання. В юнацтві намагаємося дати молоді якнайкращі передумови для росту характерів і в пластовій грі пізнавати українські традиції та рідну культуру. Одначе нам досі не вдалося завершити нашу систему виховання ідеологічно-політичним вишколом та створити переходову фазу, в якій наша старша молодь почала б учитися, як погоджувати своє українство та українські традиції з життям у ширшій місцевій спільноті, і одночасно ввести нашу молодь у те життя як повноцінних і творчих громадян держави поселення. Цього досягнути досі нам не вдалося, і це повинно бути нашим черговим завданням, для переведення якого нам потрібні деякі зобов'язуючі схвалення чергового пластового конгресу і зборів КУПО.

В багатьох осередках стан членства і зв'язані з цим виховні обов'язки переростають наші можливості. Точніше кажучи, в виховних уладах є більше учасників, ніж можливо охопити малою кількістю кваліфікованих виховників. У висліді на виховні становища попадають часто замолоді члени організації, які заломлюються, бо бачать, що їм не під силу виконувати прийняті обов'язки. **Сьогоднішній брак вишколених виховників — це справді дуже серйозна справа.**

Ціле загальноукраїнське життя в країнах нашого поселення побудоване при кількох суспільно-громадських чи політичних організаціях та при церквах одного чи другого віровизнання. Як вже коротко згадано, кожна з цих організацій і церков має всі вияви життя громади, починаючи дитячими садочками — свої рідні школи, курси українознавства та різні інші суспільно-громадські відділи, установи, власні кредитові кооперативи тощо. В той сам час ми, в су пер е ч т о м у, щ о м и р о б и л и на рідних землях, зорганізували пластові осередки цілком окремо від цих громадських організацій і шкіл, створюючи ще одно до певної міри відокремлене пластове середовище. Це мало своє оправдання, бо в даний час потрібно було підкреслювати незалежність Пласту від різних політичних угруповань. Але проблема в тому, що коли наше старшопластунство в дозрілому віці розглядається, що йому далі робити, то бачить, що в англомовному світі справа зовсім проста: він чи вона йде до професійного товариства чи організації в своїй дільниці замешкання. В українському середовищі така людина “загублена”. До цього часу вона обізнана тільки з Пластом. Всі інші середовища, хоч і українські — “чужі” для неї. Треба здобуватися на особливі зусилля, щоб себе десь определити. Якщо така молода людина не зможе чи не схоче такого зусилля із себе дати, тоді Пласт може зустрінутись із закидом, що він зробив українській спільноті “ведмежу прислугу”, відтягнувши від громадського життя її найкращу молодь, хоч увесь виховний процес Пласту спрямований на виховання свідомого і відповідального члена-громадянина рідної спільноти.

Взявши під увагу усе вище сказане, почнімо розглядати, в якому напрямі нам треба було б повести наш Пласт і його виховну роботу. Одначе, заки прийдемо до конкретних висновків і пропозицій, які насуваються з повищих міркувань в усторовій ділянці нашої організації, погляньмо на ідейні заложення цілої нашої спільноти у діяспорі.

Немає сумніву, що ми всі намагаємось бути добрими громадянами наших країн поселення. Закони цих гостинних країн дають нам повну свободу затримати власну ідентичність на довгі роки. Без уваги на труднощі, які випливають з розпорощення у чужому довкіллі, і соціальний процес, який асимілює духово слабші одиниці, приєднуючи їх до панівної національної групи в державі, від нас самих залежить, чи і як довго українська діяспора збереже цю власну ідентичність, користаючи з демократичних і свободолобних законів країн західнього світу.

Ми маємо два основні мотиви, які, на мою думку, дають нам підставу до рішучої дії в напрямі виховування молодших поколінь у повній свідомості своєї приналежності до української спільноти: поперше, щоб вони втримали і передавали дальшим поколінням свою особисту гідність, а подруге, щоб у слушний час вони допомогли своїм братам по крові в Україні зажити свобідним життям і розвивати свобідно рідну культуру в колі вільних народів світу.

Пласт завжди служив рідній спільноті, даючи їй жертвоних і відповідальних громадян, а навіть провідників. Завданням його в теперішню пору є теж будувати свідому і характерну українську людину в діяспорі з метою дати їй змогу зберегти себе і свою ідентичність якнайдовше, змагаючи навіть до виховування майбутніх провідників цієї спільноти. Для виконання цього завдання ми повинні виконати певні передумови, які нам насуваються при оцінці наших недоліків, а які ми, беручи до уваги наші дотеперішні успіхи, могли б легко перевести в життя.

Одною з таких передумов є виправити вище згадані недоліки нашого устрою, який, на мою думку, повинен базуватися в основному на пластових племенах. Конкретно: одно новацьке гніздо, один юнацький курінь і один курінь старших пластунів (по хлоп'ячій і дівочій лінії) творили б плем'я, зорганізоване при церкві чи громаді, яка веде свою рідну школу і курси українознавства. Обов'язком організації (парохії чи громади), яка хотіла б мати в себе пластове плем'я, було б подбати про відповідних кандидатів на пластових виховників, які належали б або заявили б охоту приступити до пластової організації і запевнили б, пройшовши відповідні вишкільні курси, правильність і тяглість пластової роботи у їхній громаді. Громада була б зобов'язана забезпечити пластове плем'я у відповідне приміщення для зайнять пластових частин та допомагати морально і матеріально виховникам у пластовій праці. Для виконання цього громада мусіла б назначити одну людину як пластового опікуна, який мав би до помочі в праці гурток Пластприяту, зорганізований з батьків пластової моледи, приналежної до даного племені.

Таким способом діти, які учащують до одної рідної школи чи курсів українознавства, були б в одному пластовому племені, гнізді і курені, краще себе взаємно знали б та мали б більше нагоди зустрічатись і дружити між собою. При переведенню цього устроєвого усявлення таке пластове плем'я брало б час до часу участь у житті своєї громади, і молодь зростала б у своєму ширшому довкіллі. Через те перехід із молодечої організації до життя в світі дорослих був би більш природний і не скомплікований. В свою чергу Пласт мав би впевнену свідомість, що виховує членів, а то й провідників для всіх організацій, тобто для цілої нашої спільноти.

Усі племена одної місцевости творили б кіш пластунів чи пластунок і разом з об'єднанням сеньйорів — пластову станицю. Основним завданням кошових та їх булав було б вишколювати підшуканих пластовими опікунами поодиноких громад кандидатів на виховників, а по їх вишколі і призначенню до пластової частини поміч у формі порад, відвідин і відправ та дошкіль виховників у веденні пластової роботи.

До переведення такого устроєвого усявлення нашої роботи маємо вже тепер достатні можливості. У всіх осередках є досить велика кількість членів пластового сеньйорату. Вони могли б створити вишкільні центри новацьких і юнацьких виховників, а також прийняти потрібні діловодства в булавах кошових (референтури). Придбані досі будинки ста-

ниць стали б осідками вишколу виховників та провідників юнацтва (гурткових) чи служили б як приміщення для переводження спеціальних курсів, вищих пластових проб, іспитів умілостей тощо. Вони були б осідком проводу пластових станиць, осередків сеньйорату, а також і деяких пластових самодіяльних гуртків.

Запорукою успіху zdeцентралізованого ведення пластових частин, а зцентралізованого вишколу в рамках станиць є без сумніву активна дія сеньйорату, члени якого виказали своє беззастережне підпорядкування пластовому проводові та велику віру в пластову ідею і методу. Батьки дітвори і молоді та українське суспільство в цілості також оцінюють належно вартість Пласту і його виховної роботи, вважаючи його найкращим засобом для збереження і виховання характерних громадян. Тож маючи таку прихильну оцінку і опінію, ми можемо сміливо числити на дальшу підтримку, співпрацю і допомогу.

Ясно, що таке збільшення можливості включитися в пластову працю людям, які пластової методи не знають, кладе більшу відповідальність на вищі пластові проводи, починаючи від станичних старшин. Це вимагає також випрацьовання і видання друком відповідних посібників та збірників виховних матеріалів і тактичних інструкцій.

Сподіваюся, що пропозицію творити пластові племена в місцевостях, де досі були в кошах тільки по одному курені юнацтва, по одному гнізді новацтва та по гурткові старших пластунів і пластунок, може хтось сприйняти як намір великого збільшення членства у Пласті. Правда, є бажання охопити в пластових рядах більшу кількість молоді, але важливішим є дати можливість дітям, батьки яких приналежні до різних організацій чи угруповань, перейти пластову життєву школу. Тому, що багато батьків є згідні посилати своїх дітей до школи чи молодечої організації тільки при їх церковних чи світських громадах, нам треба там творити теж і пластові племена. Бажаючи добра своїм дітям, батьки будуть намагатися знайти найбільш відповідних людей з-поміж членів своєї громади на пластових виховників.

Справа вишколу таких кандидатів на виховників є незвичайно важливою, бож одинокою запорукою правильної пластової виховної роботи, його добре зрозумілої елітарности і кінцевого успіху виховного процесу є підповідальні і кваліфіковані виховники — гніздові і зв'язкові. Але це вже творить окрему ділянку розважань, до якої ще доведеться, мабуть, вернутися.

«...Тільки про одне не вільно нам забути: в напрямі, визначенім ідеєю Пласту, можна змінити, а то й доповняти всі теоретичні правила. Зате вертатися назад не вільно ніколи, і не вільно оминати правил або натягати їх до нездарности виконавців. Треба власне знати, що пластова ідея має вести нас уперед, а не дозволяти, щоб ми тягнули її назад». («Пласт» — 1913 р.)

Дрот

ЛИСТ ДО ДРУЗІВ СЕНЬЙОРІВ

Ще перед десяти роками появилася цикло-стилевим виданням цей лист Основоположника Пласту до Друзів Сеньйорів. З уваги на його актуальність і на те, що загал наших Друзів не мав нагоди з ним познайомитися, передруковуємо його повністю в нашому журналі.

Не хотів би я нікому з Вас, Друзі --- Пластові Сеньйори, накидувати моїх думок і поглядів, прагну тільки з'ясувати те, що могло б бути цікавим і для Вас: — як оформилася в моєму світогляді цілість пластування та його ідейних основ. Передусім мушу ствердити, що, не зважаючи на 70-ий рік мого життя, як і на те, що Пластовий Закон був оформлений первісно для молодшого і старшого юнацтва, я визнаю правила цього закону повновартними для кожного віку і тому теж намагаюся і сам дотримуватися їх. Увесь життєвий досвід доводить мені, що всі можливі конфлікти, які людина мусить вповні чи частково приписати собі, виникають саме з недотримування тих пластових ідейних основ. Людська зарозумілість і самолюбство спонукають, щоправда, скидати вину за кожную невдачу чи неуспіх у житті на посторонніх людей, сили й умовини, але при наявності відповідної самокритики, зокрема, коли заіснує вже деяка історична перспектива, легко дошукатися хоч частини вини в даному неуспіху чи невдачі таки і в собі самому.

Я мав можливість ствердити це не раз і в себе і тому став дуже обережний з перецінюванням віри у свою непомильність. Тому й маю деякі підстави думати, що помиляються дуже і небезпечно для себе ті з пластунів, які, дійшовши зрілого віку, вважають себе автоматично звільненими від обов'язку дотримуватися правил Пластового Закону, мовляв, він призначений тільки для молоді, для юнаків. Визнавці такого погляду наражують себе на зайві зударі з людьми й життєвими умовинами, як і теж на часті невдачі й неуспіхи

У Пластовому Законі з'ясовані основи справжнього культурного життя людей, ті основи, що їх без сумніву могла б і повинна б набути кожна людина, дійшовши зрілого віку, сама із свого життєвого досвіду, без спеціального повчання чи інструктування. Але, коли б навіть і так було, то й тоді Пластовому Законові не можна заперечити вартости для зрілого віку, того віку, в якому життя вимагає докладного й умілого пристосування тих саме — сублімованих з життєвого досвіду — пластових основ. Правда, правила кожного закону треба вміти розумно здійснювати чи застосовувати в житті. Тому теж від людей зрілого віку вимагаємо свідомої призадуми при застосовуванні правил Пластового За-

кону до такої чи іншої ситуації або до такого чи іншого випадку. Для пластуна-юнака вистачає взяти до уваги пояснення, додане до кожної точки Пластового Закону, і дотримуватися обов'язку виконати вимогу даної точки беззастережно, не зважаючи на всі труднощі й перешкоди. Пласту-сеньйор виконає вимогу даної точки Закону теж беззастережно, але подбає про те, щоб його доброї волі не звели люди або умовини на щось протилежне до його задуму чи бажання. Це ніяк не значить, що правила Пластового Закону умовні і що пластун-сеньйор має право звільнити себе з того чи іншого обов'язку, відповідно до власної вигоди. Саме на те пластун-сеньйор має свій розум, знання і досвід, щоб знати, як і коли він може виконати в такому чи іншому випадку правило Пластового Закону. Це дуже важка, але дуже важлива вимога до пластуна-сеньйора. Важка тому, що життя ставить часто-густо людину в дуже складну ситуацію, в якій неправильний крок чи хвилеве забуття про обов'язок може мати найгірші наслідки. Приводити приклади таких ситуацій тут зайво; кожен пластун-сеньйор зможе легко їх знайти у своєму життєвому досвіді.

В англійській мові є добре слово, що підходить якнайкраще до визначення пластуна-сеньйора, який вміє правила Пластового Закону відповідно пристосовувати в житті, слово, що його важко дослівно перекласти: "джентлмен". Змістом цього слова є саме Пластовий Закон. Про юнака говоримо, що він є добре вихований. У випадку із старшими людьми тяжко говорити про "добре виховання", зате ж найвідповіднішим визначенням такого, сказати б, ідеалу для старшого віку є слово "джентлмен". Не можна ж собі уявити джентлмена, який не виконував би всіх правил Пластового Закону і то в спосіб природний, самозрозумілий, такий, що не впадає в очі. Це означає, що Пластовий Закон мусить увійти, так сказати б, у кров і кість пластуна-сеньйора і що пластун-сеньйор мусить так звикнути до виконання правил цього Закону, що ні в якому випадку, ні в якій життєвій ситуації і в найтяжчих життєвих умовинах йому ніхто не може зробити закиду про поведінку, негідну джентлмена. Від пластуна-юнака вимагають лицарськості, від пластуна-сеньйора — джентлменства. Вимагає цього не тільки Український Пласт, вимагають цього в усьому культурному світі. Тяжко сказати, щоб існувало розуміння джентлменства в того, хто, дійшовши зрілого віку, вважає себе звільненим від дотримання вимог Пластового Закону.

Не вільно нам, як представникам культурної нації, закривати очі на недостачу розуміння джентлменства в таких пластових сеньйорів, значить, членів Пласту, які вважають, що від них не можна і не треба вимагати дотримання постанов Пластового Закону; які думають, що вони не мусять бути у своїй поведінці джентлменами, культурними з кожного погляду людьми. Цієї вимоги не замінять, не відшкодують, так сказати, їхні заслуги для Пласту чи для нації. Заслуги заслугами, можна їх високо оцінювати, можна за них бути вдячними даним особам, але пластунами-сеньйорами, представниками Пласту вважати годі тих, що не дотримуються завжди й усюди постанов Пластового Закону, що не є джентлменами.

Не можна погодити з пластовим джентлменством “велико-патріотичну” завязіть у пропаганді засад, завдань і цілей якоїсь політичної партії. Партія партією, можна вірити або не вірити в ідейність її постулатів чи в можливість здійснення її програмових засад, але переконувати тих, що не вірять або що інакше думають, способами, непередбаченими ні в засадах чесної гри, ні у вимогах Пластового Закону, не є виявом джентлменства, а тільки некультурності. Можна вважати себе зрілою людиною, з правом мати свої політичні переконання й обстоювати їх, але не вільно бути в той же час опришком, що погрожує другому палицею: “Признавайся до моєї партії, або...” Культурні, розумні люди, джентлмени так нікого не переконують до своїх ідей. Тому теж мусить бути різниця, дуже виразна різниця між пластуном-сеньйором, джентлменом, що змагає достойними способами до здобуття прихильників корисній ідеї, що в неї він сам у дану хвилину вірить, і між озброєним палицею чи пістолем опришком. Пластовий Закон виключає кожне насилля.

Але не можна заборонити пластовому сеньйорові-батькові застосувати певного роду “насилства” супроти неслухняного сина. Таке “джентлменство” могло б принести тепер чи пізніше велику шкоду тій дитині чи тому юнакові, що їх батько не покарав. Потураючи поганій, невідповідній чи непристойній поведінці, можна спричинити кривду і собі, і дітям, і оточенню. Вимогу Пластового Закону, що наказує бути приятелем людей і не робити нікому кривди, треба застосувати розумно, відповідно до ситуації чи даного випадку.

У вимогах Пластового Закону пластун-сеньйор не може добачувати якогось пасивного, надто ніжного ставлення до суворого своєю суттю життя. Тож уже в пластовій нашій пісні співається, що “Життя не жарт, не казки!” Не є теж пасивною обіцянка пластової присяги: “З життям поборюсь, як з трудами у полі...” Життя є, було і буде боротьбою. Тому не можна, дотримуючись навіть найбільш пацифістичних настанов, відбирати пластунові-юнакові лицарського духа, войовничого запалу й завзяття, конечних у життєвій боротьбі. Але справою пластуна-сеньйора є зберегти джентлменство навіть у справжньому, найзавзятішому бою. Пластунові не вільно навіть у змаганні на ножі чи на кулаки забути про основи пластової культури чи піти за прикладом окремих осіб, людських груп, а то й народів, що в час такого чи іншого, масового інколи й нібито “патріотичного”, пориву забували про принципи чесної гри, про Божі й людські заповіді, заперечували не раз вікодавні культурні традиції. Не по тому боці місце пластуна-юнака чи сеньйора. Йому треба завжди пам’ятати про джентлменство, вироблювати в себе здібність до нього, мати на увазі безчисленні приклади правдивого джентлменства, що були і є в історії людства завжди шановані всім культурним світом.

Як не можна називати джентлменом того, хто не почувається відповідним у товаристві культурних людей, у межах вимог доброї поведінки, дотриматись яких не раз не так то й легко, так же само годі назвати пластуном-сеньйором людину, яка вимоги Пластового Закону вважає для

себе обмеженням, а то й примусом, що їм треба хоч і з трудом коритися за юнацьких років, тільки до досягнення зрілого віку. Можна з певністю сказати, що Пластовий Закон і його вимоги сформульовані більше з думкою про старших пластунів і пластових сеньйорів, ніж про пластунів-юнаків. Для молоді, правду сказавши, він трохи заповажний, може тяжчий до виконання, ніж цього можна б вимагати від юнака чи юначки, які ще ростуть і розвиваються. Неабиякого досвіду вимагає правдиве розуміння ваги кожної вимоги чи правила Пластового Закону і їх значення для життя людини. Навіть старший пластун чи хоч би і пластун-сеньйор не завжди посідає такий досвід. Пластовий Закон не є кодексом якихось наказів для молоді, як наприклад: "Діти, будьте чемні!" (і не йдіть за прикладом тих старших, що є нечемні, бо їм уже вільно бути нечемними), тільки сумою практичних висновків, зроблених зрілими й розумними людьми з обсервації суспільного життя. Тому теж здійснювання Пластового Закону, його реалізація у вихованні молоді вимагає дуже основно продуманого способу чи методи ведення зайнять пластунів-юнаків, методи, яка підходить до віку юнацтва і до його психології. Ці зайняття мають дати юнацтву час і змогу зібрати найконечніший досвід, що ілюстрував би і з'ясував би значення вимог Пластового Закону і тих коротких та надто скупих пояснень, які ці вимоги супроводять.

Чи треба ще основніше з'ясувати пластунам-сеньйорам важливість і значення вимог Пластового Закону для їхнього власного життя? Кожен із старших, хто, приглядаючися подіям у житті своєму власному, своїх знайомих, своїх земляків і свого народу, не усвідомлює їх причин і наслідків і не робить з них висновків, кожен, хто, читаючи часописи, не призадумується над причинами жажливих не раз подій у житті інших людей та інших народів, повинен — не соромлячися — далі брати участь у діяльності пластових гуртків як їхній член, а не як поучник чи як виховник пластової молоді.

Щоб бути виховником у Пласті — на те треба бути пластуном-сеньйором, для якого дотримання вимог Пластового Закону не є більшим зусиллям, значить, не представляє більшої трудности, ніж миття, чесання чи одягання для пересічної людини. Не може бути пластовим виховником людина, для якої відректися приємности почути на язичі пекучий смак горілки чи в носі або в легенях гостру їдь нікотини — є чимось надзвичайним, просто геройським подвигом. Пластун-сеньйор не може бути дівчаком, якому імпонує сама назва "пластун", хоч покищо він і нічим на неї не заслуговує. Пластун-сеньйор мусить різнитися всією своєю істотою від непластуна, на якого не обов'язково звертати увагу і його шанувати, знаючи, що вимагати чи сподіватися від нього якоїсь підтримки для загальної чи національної справи — даремна річ. Пластун-сеньйор мусить бути жертвовною людиною, якій не робить ніякої трудности відмовити собі чогось чи відректися якоїсь приємности заради ідеї, для добра інших, добра народу. Дженглменів ні пластунів ніхто не шукає в непочесних льокалях, у невідповідному товаристві, в не зовсім тверезому стані.

Слідження й читання слідів, передбачування наслідків з причин і всі інші пластові вмілості — це трудні й поважні речі не тільки для пластунів-юнаків. Пластун-сеньйор повинен завдати собі труду і збирати цінний для Пласту досвід та, надаючи йому пластового значення, виказувати й з'ясовувати на ньому все те, що творить зміст Пласту, і цим досвідом збагачувати інструктивність пластових зайнять для молоді. Треба тільки, щоб пластун-сеньйор дивився на життя по-пластовому, із становища пластової ідеології і пластових умілостей. Те, чим непластун безпорадно роздратовується, на що в своєму безсиллі сердиться, повинен пластун-сеньйор трактувати і розуміти як перешкоду, що до неї треба пристосовувати пластову методу: вгамувати себе, опанувати свої нерви й спокійно придумати спосіб чи засіб, як цю перешкоду перемогти чи хоч би зменшити її шкідливе діяння. Якщо справа поважніша чи ширше відома, то тим більш розумною і доцільною повинна бути в цьому випадку поведінка пластуна-сеньйора. Скільки, наприклад, нагод мають пластуни-сеньйори приглядатися цікавим явищам природи. Невеликим накладом праці чи зусилля вони могли б про них написати в юнацькому чи новацькому журналі або, розповівши про них на сходах якогось пластового гуртка, спричинитися цим до пожвавлення програми сходин. Обсервація і призадумана над баченим може зробити кожне зайняття, кожну подію, кожне пережиття, кожну лектуру ще більш змістовною і цікавою. Передавання свого досвіду і свого знання не тільки дає конкретну користь пластунові, воно в'яже пластуна-сеньйора не тільки назвою, не тільки формально, але й самою суттю з життям Пластового Уладу, з його цілістю, і не дозволяє думати, що Пласт є тільки для молоді, а я старий не маю що в ньому робити.

Мимоволі перейшов я на навчання чи пак на виховування вже вихованих пластунів-сеньйорів. Ні, не мав я цього на меті, бо загалом не вірю в успіх виховання. Вірю тільки в самовиховання. Пластуном може стати тільки той, хто хоче стати і бути пластуном. Пласт не є сам у собі засобом виховання, він дає тільки нагоду юнакам виховати себе самих на пластунів. Пласт з'ясовує, яку людину називаємо "пластуном". Справою самого юнака є придбати собі — якщо він цього хоче — прикмети пластуна. Хто цього не хоче, того на пластуна не виховаємо і той пластуном ніколи не буде. Тому й бувають теж інколи "непластові" члени Пласту, які думають, що пластова сорочка, штани і пластовий капелюх чи берет — це зміст назви "пластун". Такі члени беруться до компромісового злагіднення Пластового Закону і наближення його до "життя". Даремні намагання, бо Пластовий Закон є по суті вислідом боротьби культури з некультурністю, ідейности з безідейністю, шляхетности й чесноти з поганню.

Отож пластун-сеньйор не може думати, що з переходом до пластового сеньйорату закінчилося його самовиховання. Відомо бо, і сказали це наймудріші люди вже давно, що людина вчиться до смерті і вмирає немудрою. Очевидно, кожний виховується сам, як знає. Чим людина муд-

ріша, досвідніша, тим розумніше сама себе виховує, тим краще користує з усього, з чого можна чогось навчитися чи щось краще зрозуміти й зробити. Хто каже, що він уже надто старий, щоб учитися, тому вже крайня пора починати вчитися. Він, виходить, досі замало з науки користав, коли він не зміг збагнути, що перестати вчитися, перестати набувати знання і досвід є для людини рівнозначне з передчасним занепадом, виявленням і навіть замертвям.

Пластунові-сеньйорові не вільно виявляти, що в нього нема бажання поширювати й поглиблювати своє знання. Хто має потрібну для цього волю, може пробувати "виховувати" юнака, а коли це не вдасться, припинити це "виховування". Але коли хтось збагнув суть і значення "самовиховання" і сповнився бажанням виховувати себе самого, для того це "самовиховання" буде завданням не дитячого, а саме ж зрілого віку, бо виховувати себе цілком не так легко. Отож пластун-сеньйор повинен зовсім свідомо, постійно й розумно, з глибоким зрозумінням, як юнак, виховувати себе по-пластовому всесторонньо і повинен він здобути в цьому таку вправу, щоб зумів навчити вміности самовиховання теж і юнаків, може навіть і своїх власних дітей, якщо вони виявлять до цього охоту. Пластун-сеньйор повинен бути добрим виховником на основі власного самовиховного досвіду. Такий пластун-сеньйор не перестане цікавитися Пластом як організаційною формою і середовищем для самовиховання. Він зуміє стати корисним у Пласті, живим прикладом того, що визначає "самовиховання".

Важко було мені знайти в усьому Пластовому Законі якусь ідейну основу або в пластових вимогах якусь умілість, що від неї треба б було звільнити пластуна-сеньйора з уваги на "дитячий" характер даної ідейної основи чи вміности. Важко тому, бо всі пластові й ідейні та практичні вимоги придумані і встановлені не на те, щоб юнаків перероблювати на дітей, тільки на те, щоб з юнаків творити зрілих громадян. Тому теж не можна звільняти дорослих пластунів, зрілих громадян з посідання тих прикмет, що їх з трудом вироблено і закріплено в юнаків-пластунів. Цими прикметами повинен, а то й мусить визначатися пластун-сеньйор. Кожна пластова проба, кожен пластовий іспит уміности, добре проведений і практично закріплений, є для пластуна-сеньйора великим життєвим досягненням. Тож пошану, а то й заздрість викликає кожна людина, що розуміється на багатьох речах, вміє багато речей сама собі зробити чи направити, вміє сама собі зварити, коротко кажучи, людина, яка є самовистачальною в житті. Справа тільки в тому, що час і нагоду добувати всі ті знання й уміности має юнак у Пласті, а пластун-сеньйор того часу ні такої нагоди як правило вже не має. Різниця отже не в "дитячому" зайнятті пластуна-юнака, з одного боку, і у великій "повазі" пластуна-сеньйора, з другого боку, тільки в тому, чи хтось відповідно використав, чи може прогайнував пригожий для здобуття пластового знання чи вміностей час.

Це ніякий сором і ні в чому воно не порушує атворитету пластуна-сеньйора, коли він виявляє бажання використати ще якийсь час чи

нагоду, щоб піти хоч трохи вперед у добуванні пластового знання і вмільностей. Пластун-сеньйор повинен навіть, так сказати б, “тихцем” намагатися доповнювати своє пластове знання, щоб — як тільки буде потреба чи можливість — могли стати прикладом, а то й зуміти показати пластунам-юнакам, між ними і своїм таки дітям, усю безперечну вартість пластування. Не тільки наша Батьківщина, не тільки наша нація, але й увесь світ шукає таких людей, що щось добре знають. Ні, Друзі Сеньйори, пластування це у своїй суті не дитяча забава. Опанувати добре всі вимоги пластування — це для пластуна-сеньйора ніякий сором, ніяке осмішування себе. Навпаки, це без порівняння поважніша й важливіша справа, ніж, наприклад, захоплення футбольними чи боксерськими змаганнями. Участь пластуна-сеньйора, активна участь його в живій діяльності Пласту — це цінніша прислуга народові, ніж підшукування собі якогось “гоббі”.

Правда, ми пластуни-сеньйори інколи втомлені важкою, незвичною для нас фізичною працею для утримування і прохарчування родини і себе, пригнічує нас часто скучна одноманітність оточення й умовин, буває, придавлює нас журба, часом недуга наших рідних або своя. Поважне розуміння пластової ідеї і правильне ставлення до неї заповнює порожнечу в умі, що її залишає почування безрадності й безсилля у важкій життєвій боротьбі з непосильними труднощами. Пласт випростовує, так сказати, хребет, додає самопевности, віри в те, що, як і в кожній боротьбі, так і в житті про успіх і навіть про перемогу — не зважаючи на весь такий чи інший ризик — рішче наша воля і витривалість. Пластова ідея бере до уваги труднощі й невдачі, що без них життя не можна собі уявити, але вона не дозволяє розуміти ці труднощі й невдачі як якесь фатум, що одних переслідує, а інших ошаджує. Труднощі й невдачі не минають нікого, а думка, що є люди, яким життя само пособляє, є зайвим упередженням, яке викликає тільки почуття пригноблення. Завжди і всюди виграють, перемагають ті, що не переймаються невдачами, тільки вмють жити уявленими успіхами з дальших своїх плянів. Коли їм щось із них пощастить здійснити, то це наче якась оживлювальна ін'єкція підбадьоруює їх і додає їм самовпевнення не раз на довгий час. Цим вони теж імпонують таким людям, що пасивно піддаються своїм журбам, які пригнічують і обезсилюють їх дорешти. Вже саме почування невдоволення викликає, як відомо, втому. В той же час веселий, вдоволений настрій дозволяє виконувати без почуття втоми не раз навіть і дуже важку та надто довгу працю. Тому теж вимога Пластового Закону, що пластун є завжди доброї думки, завжди усміхнений, має вагу і значення в житті пластуна-сеньйора.

Пластун-сеньйор повинен бути апостолом витривалості і впертої самовпевненості, повинен диспонувати глибокою вірою в майбутні успіхи, досягнення особисті й національні. Народ не може піддаватися невдачам, не повинен перейматися зневірою в свою долю, зокрема тепер, після останньої війни, коли багато інших народів зазнали тяжких, а то й жорстоких невдач. Пластун-сеньйор повинен усіма силами допомагати Пластові у творенні дисциплінованої, пройнятої спільними бажаннями громади,

середовища, в якому б українська молодь могла зберігати свою національну окремішність з усіма її гарними прикметами, звичаями, мовою, історією і традиціями. Пластун-сеньйор обов'язаний при кожній нагоді підкреслювати свою приналежність до тієї суцільної пластової громади з усіма її формами, з усім її ритуалом. Дотримуючися цього, кожен пластун бачитиме за собою велику й авторитетну силу. Справа також і в тому, щоб ця одностайна у своєму ставленні громада держала кожну одиницю при своїй нації, притягала до зв'язку з нею і не дозволяла нікому, як казав Тарас Шевченко, "гнилою колодою по світі валятись". По світі — значить, щоб молодь не приставала до громад, з якими вона нічим не зв'язана, які їй чужі всією своєю природою.

Пластун-сеньйор повинен мати вироблений світогляд, з добре усвідомленими засадами, які б не дозволяли йому погоджуватися на знівечення чи втрату свого національного "я", вродженої йому національної індивідуальності, з усім, що оригінальне, що має цінну в світі, що спонукує інших ставитися до нього з пошаною, що має в світі своє право змагатися й суперничати з іншими в чесній боротьбі і грі. Цим національним духом пластуни-сеньйори можуть і повинні пронизувати Пласт та впливати ним активно й енергійно на молодь. При цьому вони можуть завжди покликуватися на побудову людства як мозаїки різних національних згуртовань, які доповнюють себе взаємно і разом творять багатосторонню і мальовничу суцільну спільноту людства. З активною допомогою пластунів-сеньйорів повинен Пласт творити відповідну протипоагу і давати рішучий відпір безідейній безбарвності інтернаціоналізму, жертвою якого падає дуже часто доростаюча молодь. Лишена сама собі молодь росте буйно, як бур'ян на занедбаному ґрунті, без користи для когонебудь, а з незмірною шкодою для культури народу й усього людства. При підтримуваній і забезпеченій пластунами-сеньйорами повазі Пласту трималися б радо своєї громади пластуни-юнаки і вважали б соромом для себе стояти — наче паршиві вівці — осторонь від своїх.

В ім'я тієї поваги Пласту пластун-сеньйор обов'язаний з'ясувати основи свого світогляду в такій окресленій формі, щоб не попадати в безвихідні зудари обов'язків, з одного боку — супроти Пласту і з другої — супроти когось чи чогось іншого. Зокрема, на підставі розумово вповні закріпленого світогляду, основи й вимоги якого не суперечать Пластовому Заповіті і признаним принципам людської культури, пластун-сеньйор повинен завжди почувати себе підметом, а не предметом при зустрічі з іншою ідеологією. Такі поняття, як Батьківщина, право самовизначення народу, право людини на респектування її гідності, як теж її право на розвиток і чесне використання її здорових здібностей, право на свобідне життя в рамках культури і правильно, за демократичними законами, добровільно прийнятих зобов'язань і ін., не повинні в пластуна-сеньйора підлягати хитанню при зустрічі з крикливою пропагандою чужих і протилежних пластовій ідеї ідеологій. Пластун-сеньйор є пропагатором пластової ідеології і тільки як такий він може допома-

гати непластовим чинникам здійснювати цілі, згідні з духом і настановами Пласту. Тільки так може брати в цьому участь і Пласт як цілість. З уваги на конечність зберігати основи й вимоги пластового світогляду пластунові-сеньйорові не є безпечно оконечно заявлятися визнацем такої чи іншої непластової ідеології, хоч би він навіть і симпатизував їй. Таке заявлення зобов'язує дуже часто признавати правильними потягнення, які суперечать Пластовому Законові і ведуть до порушень зобов'язань супроти Пласту і з цим у дальшому і до душевних конфліктів. Не треба спеціально підкреслювати, що при виконванні громадських обов'язків (наприклад, голосування) справою пластуна-сеньйора з допомагати до перемоги тій стороні, яка ближча пластовій ідеології.

У духовості пластуна-сеньйора не може бути місця на нерелігійність, безбожність навіть хоч би тільки у формі індиферентизму, то значить байдужости. Мова тут не про якесь обмежування свободи думки, тільки про цілком тверезий погляд. Пластун-сеньйор не може закривати очей на незбагненні таємниці, що їх довгими десятиріччями відкривали й останніми роками просто "лявіною" відкривають природознавчі науки. Незбагнута велич і таємнича структура всесвіту вимагають від розумної людини якогось об'єктивного висновку. Не вистачить тут беззмислового "Не знаю!" або заспокійлива думка, що колись і тут наука все дослідить. Така віра у всесильність науки і пережитий самою наукою плиткий матеріалізм є більше ніж наївна. Наука відкриває чудо за чудом, закон за законом, але їх ніяк не пояснює і не може сказати нічого, звідки і як вони виникли. Наївністю є вважати ультрамікроскопійний твір природи — людину за джерело й одинокий вияв мудрости у всесвіті. Одинокий безконкурентний рекорд, що його людині можна признати, це — справжня глупота, якщо йдеться про безприкладну самопевність і зарозумілість недовченої і помилково зрозумілими вислідами науки засліпленої людини. Правдиві люди науки люблять таємничість природи і пристрасно, так скажу, її рееструють, але ніяк не вірять у можливість дослідження істоти й джерела тієї таємничости. Про це повинен пластун-сеньйор знати і це усвідомлювати, щоб не показати себе неінтелігентною наївною людиною і нерозумно не дати себе зловити на пропаганду безбожности, яка обрахована на неуків або анальфабетів. Незаперечною є правда, що у всесвіті існує таємниця недоступна людському розумові, яка є безмежного подиву гідною, нематеріальною в традиційному розумінні істотою ладу. Того ладу, що йому всесвіт завдячує своє існування, частиною якого є напевно те, що в людини складається на поняття душі, а чого ні початку, ні кінця не знаємо, бо у всесвіті наші поняття часу і простору не мають ніякого пристосування, а дійсністю є безмежність і вічність. Коротко кажучи — безбожність це просто абсурд.

Крім цієї незаперечної правди, розумна й досвідна людина зрозуміє теж значення релігії і значення організованого викладу зв'язаних із тією правдою доручень і наказів людям пристосовувати своє життя до цієї правди, щоб не зазнати шкоди. Існування такої організації, що її

ми звемо Церквою, є водночас доказом її потреби, її конечности для усвідомлення людям необхідности ладу саме на основі визнання надлюдської правди. Практичним виконним пляном того ладу є державне законодавство, яке орудує примусом там, де бракує зрозуміння, де недостає моралі. Безперечно, як і кожна людська організація, так і Церква терпить від людської недосконалости. Не зважаючи на всі зусилля й намагання, люди, що репрезентують такі чи інші ідеали, не завжди є самі цими ідеалами. Не можна цих недоліків переносити з людей на правди, що їх вони проповідують. Тому пластун-сеньйор не може перейматися закидами, що їх вороги релігії ставлять проти тих окремих осіб, які, не розуміючи як слід глибини проповідуваних правд або не маючи доброго характеру, поведуться цілком незгідно з проповідуваною наукою.

Справа зовнішньої форми, обряду не повинна давати пластунові-сеньйорові, який розуміє правдиву суть релігії і правдиву ціль Церкви, приводу вмішуватися в обрядові суперечки й цим підсилювати розбрат серед власного народу і далі навіть і в рамках Пласту. Пластовий світогляд визнає вартість релігії і її право стояти на сторожі Божих правд і оформлювати їх для найширшого загалу людей, не рахуючися з різницями в інтелігенції й освіті. Пластун-сеньйор розуміє, що при найбільшому навіть зусиллі людей, чесних та ідейних, оформлення правд, основаних на почуваннях і недоступних для наукової докладної аналізи, не може виходити однозначним у всьому світі. Не порушуючи суті правди, впливають на це оформлення різні фактори й різні умовини. У виявах почувань між людьми різних рас, різних народів, а то й суспільних верств є дуже великі різниці. Як і в цих виявах, так теж і в релігіях, ритуалах, обрядах, звичаях мусять бути різниці, що їх можна вирівнювати й узгіднювати, але яких не можна цілком затерти й усунути. Пластун-сеньйор уважає безповоротно минулим час, коли релігійні й обрядові суперечки доводили до кривавих довготривалих воєн, в яких люди забували основно про Бога й Божі правди, а воювали за формальні ритуальні різниці, які дуже часто не мали жадного дійсного значення. Пластун-сеньйор не може вертатися в темні часи середньовіччя і починати свій бій за форму, забуваючи про суттєву одноцілість свого народу. Пластун-сеньйор залишає кожному своєму землякові право визнавати Божі правди і славити Бога згідно із своїм бажанням, але він намагається переконати безбожників, що їхня думка, підказана ворогом, є обрахована на зламання відпорности української нації і розбиття народу з допомогою ворожого насильства.

Накінець, цілком немаловажною справою є збереження роду й інституція родини. Дуже це важка річ погодити переможний статей інстинкт з вимогами культури, яка насилу втискає людину в закони суспільного ладу, наче дикого коня у вуздечку й зброю. Вічна є боротьба розворушених інстинктом природних пристрастей з твердими путами заборон, встановлених товариським співжиттям між людьми. Без сумніву, це насильство законів суспільного життя над життєдайними законами природи. Одиноким можливим компромісом у цій ділянці є правильна три-

вала родина, що забезпечує і право суспільства до ладу, і право інстинкту до досягнення цілі, значить, збереження людського роду. Все інше, що є незгідне з поняттям правильної родини, порушує суспільний лад, понижує гідність людини, нищить фізично й морально людські одиниці, дегенерує і зводить на бездоріжжя людські покоління та підриває всі основи культури. Будучи свідомим цього всього, пластун-сеньйор повинен робити все, що допомагає в заснуванні і збереженні родини в її правильному виді. Очевидно, існують тут великі труднощі до переборення, бо саме в родині є початок усіх тих труднощів, які виникають у співжитті людей між собою. Таке співжиття вимагає завжди вирозуміння, співпраці і взаємних поступок з думкою про спільне добро. Вся проблема в тому, щоб двоє людей, коли мова про подружжя, бачили у співжитті постійне зацікавлення собою і взаємну користь без того, щоб відкликуватися до обов'язків. Вимога обов'язку переміння добровільне співжиття у відношення шефа до підлеглого, з невисним людині почуттям залежності, примусової праці, обмеження свободи і браку пошани до своєї особовості. Розуміється, що коли поганий добір зведе нашвидку двоє людей, з яких тільки одне як слід розуміє значення подружжя і родини, то співжиття таке може з користю продовжуватися тільки у випадку великого самовідречення другого партнера. Якщо цим другим партнером є пластун-сеньйор, то він повинен вважати всі труднощі, які виникають, наслідком невідповідного вибору і навіть, скажимо, карою за таку помилку. Водночас цей пластун-сеньйор мусить намагатися дбати про все те, що потрібне для вдержання родини, щоб не могли зробити собі самому жадного закиду і щоб протилежною поведінкою не спричинити Пластові неслави. Теоретично беручи, повинні б подружжя і родини, складені з членів Пласту, бути для інших прикладами. Найгіршу прислугу для свого народу роблять подружжя, які роз'єднуються в той час, коли вони обов'язані дати виховання і розвиток молодому поколінню. Такий розлад є злочином, і спричинником цього злочину не сміє бути пластун.

Личить, щоб пластові родини були справжніми клітинами народно-го організму, щоб втримували між собою тісні дружні взаємини. Відвідини, щоб просто зустрітися й поговорити, гостини без виставних прийнять, але в широму, веселому настрої, спільні проходи, спільне побування на концертах, театральних виставах і таких чи інших урочистостях із пізнішою розмовою про побачене чи почуте — все це придає покvapному і втомливому, не раз уже дуже бездумному життю глибшого культурного змісту. Такі взаємини спонукують цікавитися одних одними, радітися, взаємно собі допомагати і творити своєрідну національну спільноту, середовище, в якому б молоде покоління мало змогу отрястися з чужинецьких напливів і впливів, набратися рідного духа, ознайомитися з рідною традицією, поліпшувати свою рідну мову й довідуватися про діяльність своїх українських установ, організацій, видатних земляків та про їхні заслуги і про багато-багато іншого. Все це підносило б в очах молоді вартість свого народу, скріплювало б любов і пошану до нього,

збуджувало б національну гордість і посилювало б відпорність на матеріалізм перецивілізованого доквілля.

Корисно, щоб таким чином приходило до зближення теж між молодими, очевидно, завжди згідно з культурними товариськими звичаями і традиціями власного народу. Це охоронило б молодь перед зіпсуттям і деморалізацією великоміських міжнародних середовищ.

Пластун-сеньйор повинен уміти й зуміти ввести в родинне життя і в міжродинні взаємини пластового духа і призвичаювати — непомітно та без насильного накидання — все своє доквілля дотримуватися вимог Пластового Закону і здійснювати їх, не зважаючи на важкі життєві умовини, на всі труднощі, зберігаючи завжди традиційну культуру українського народу. Свідомі своїх задумів, настанов і цілей пластуни-сеньйори повинні б переводити це організовано у взаємному порозумінні та рахувати це своєю пластовою діяльністю, включаючися постійним зв'язком і своїм звітуванням у працю Пласту як Уладу, що охоплює своєю програмою цілість нашої національної культури.

Такі мої думки про особу і діяльність пластуна-сеньйора.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Теодор Данилів: ОСНОВОПОЛОЖНИК ПЛАСТУ (До 80-річчя з дня народження професора д-ра Олександра Тисовського). Мюнхен 1966. Видавництво "Молоде Життя".

Чепурна брошура на 48 сторінок друку, видана з нагоди 80-літнього ювілею Основоположника Пласту, складається з трьох частин. У першій під наголовком "ЛЮДИНА" знаходимо основний і вичерпний життєпис та характеристику Ювілята як педагога і непересічного характеру творчої, стійкої і чутливої людини. Автор спирається у своїй праці на цитати з творів самого Ювілята, спогади сл. п. Начального Пластуна Сірого Лева та на свої власні спостереження. Цю першу частину книжки прикрашують дві фотознімки: дуже вдалий портрет Ювілята, виконаний влітку 1966 року, з якого бачимо, що Він, не зважаючи на своїх 80 літ життя, виглядає бадьоро та в доброму стані здоров'я. Друга — різьба голови д-ра О. Тисовського роботи скульптора Григорія Крука.

В другій частині брошури поміщено власні спогади Дрота, списані на основі його оповідань автором, які заторкують у першу чергу Його діяльність у початках організації і дальший ріст покликаного ним до життя Пласту.

Третя частина — це бібліографія Його творів, яка обіймає 21 позицію. Нам відомо одначе, що там зібрано ще далеко не всі твори Ювілята, розсіпані по різних журналах тощо, і не легко зготовити повний їх список.

Видана ювілейна брошура необхідна кожному пластовому виховникові і провідникові, якому потрібні докладні відомості про життя і творчість нашого Основоположника.

Ціна брошури \$1. Замовляти можна в адміністрації "Пластового Шляху".

СЕНЬЙОРАТ ПЕРЕД КОНГРЕСОМ

(Доповідь на крайовому з'їзді УПС-США)

27 серпня 1966 року в Боффало

Наш 7-ий З'їзд УПС в Сполучених Штатах Америки знаменний непересічними подіями:

1) Сьогодні ми були учасниками посвячення хреста на могилі славної пам'яті Начального Пластуна Сірого Лева і віддати почесний салют Його, завжди живому між нами, духові.

2) З початком цього місяця ми святково відзначували вісімдесяту річницю з дня народження Основоположника Українського Пласту, д-ра Олександра Тисовського-Дрота.

Обі ці постаті творять разом з нами і цілою пластовою організацією одну цілість в історичному аспекті. Вони становлять для нас живі приклади шляхетности духа, відданости пластовим ідеалам і повного ентузіазму творчого життя. Вони — це очевидний доказ здійсненности пластового стилю і способу життя у дозрілому — сеньйорському — віці, згідно з теоретичними ідейними заложеннями нашої організації.

Як ініціатор і основник пластового сеньйорату, д-р Олександр Тисовський назвав тодішній свій почин "експериментом". У 36-ту річницю існування сеньйорату можемо сміливо ствердити, що цей його експеримент вповні вдався. З перспективи тих десятиліть бачимо, що він витримав прабу життя і далі виказує живучість, творчість і надійні перспективи у майбутньому, без уваги на завжди змінні умови життя.

Подією, яка викликає оптимістичні почування, є заповіджений 2-гий Пластовий Конгрес. Можна надіятися, що він надасть правильний напрямок і просвітить шлях Пластові на далекі роки існування і виховної дії.

Ця рідкісна подія в житті нашої організації кладе на нас особливу відповідальність за правильність директив, які у головній мірі будуть вислідом праці відповідних комісій, тобто за успіх цього другого в історії Пласту конгресу. Його потребу ми відчували вже від довшого часу, зокрема, коли умови нашого побуту в країнах поселення унормувалися і набрали стабільного характеру. До скликання конгресу спонукує нас ще й свідомість, що в тих нових умовах виростають і дозрівають все нові й нові покоління молоді, які ніколи не бачили України, а навіть і часи існування Пласту в таборах утікачів по країнах Європи стали тільки темою спогадів їхніх батьків.

Тож підготовка конгресу дає нам нагоду глибоко призадуватися над виховною проблематикою Пласту у постійно змінливих обставинах, а при тому чіткіше означити ролю та місце сеньйорату у структурі пластової організації, щоб ми всі, як органічна її частина, могли вив'язатися з наших завдань.

Відповідальність і повага Пластового Конгресу вимагають участі якнайбільшого числа нашого членства як у підготовчих комісіях, так і в його сесіях чи частинах, на які, з уваги на широкий діапазон проблематики, прийдеться, мабуть, його поділити. Нам треба зібрати всі думки пластових практиків і теоретиків та оформити такі доцільні і життєздатні напрями, щоб застосовування їх у щоденній виховній роботі було легким завданням як для центральних, так і місцевих пластових проводів.

Історія Українського Пласту тісно пов'язана, а навіть творить частину загальноукраїнської історії, бож Пласт був співтворчим чинником у реалізації національних аспірацій та — в такій чи іншій формі — теж і в боротьбі за державне визволення.

Місія української спільноти поза материком України є темою щораз то ширшої і поважнішої дискусії. В обставинах окупації ціль і засоби були ясні для ідейно думуючої людини. Зате ж у діяспорі, хоч бажання відновити самобутню державність України є далі безспірне і актуальне, то засоби реалізації цих бажань (в умовах теперішньої політичної дійсності) мусять прийняти інші форми вияву.

Українська спільнота в неукраїнському політичному і культурному довіллі мусить створити у молоді почуття самопевности, а то й гордості з приналежності до українства.

При задумі над майбутньою діяльністю української спільноти і Пласту нам треба брати далекий приціл. Ми мусимо з'ясувати собі і нашим молодим друзям, що і ми, і наші нащадки (а хоч би велике їх число) будемо постійно жити поза межами України. Обов'язки супроти України не кінчаються одночасно із завершенням визвольних змагань. При такому заложенні плекання української культури і традиції стає завданням першої ваги у збереженні національної свідомости.

Немає сумніву, що українська людина у вільному світі — своєю поставою та відповідальними позиціями та інтегрована у політичному, економічному й науковому житті в країні поселення — має змогу впливати авторитетно на політику цієї країни у відношенні до українського народу і його державотворчих аспірацій.

Очевидно, це не дає вичерпного пояснення місії української спільноти у діяспорі. Ширший і глибший розгляд цієї справи дасть — маємо надію — в недалекому майбутньому загально визнану і устійнену на найвищому рівні розв'язку.

Одначе ми можемо бути горді, що Пласт — чи не одна з перших складових частин організованої громадської спільноти — вже від довшого часу, а навіть від перших краєвих конференцій і з'їздів по переселенні (1948—1950) вів дискусію і намагався розв'язувати цю проблему. В 1960 році центральний пластовий провід в присутності Начального Пластуна Сірого Лева схвалив пластове розуміння вірности України, яке Конференція Українських Пластових Організацій оформила на своїх 3-тій зборах 17-18 листопада 1962 року в таких резолюціях:

“Збори Конференції стверджують, що:

1. а) Україна — це не тільки етнічна територія, але й ціла українська спільнота, поселена на прадідній українській землі чи й поза її межами, а зокрема це її церква, мова, культура та інші духові і матеріальні надбання, здобуті впродовж довгих віків її історичного та сучасного існування.

б) вірність Україні і служба для неї в обставинах тривалого поселення поза її межами практично проявляється у:

- 1) зберіганні української духовости та сприянні розвиткові української культури, предківської віри, мови, звичаїв і традицій;
- 2) намаганні органічно зберігати українську родину, як основну складову частину української спільноти;
- 3) підтримці змагань українського народу до повної державної самостійности.

в) Пластова молодь повинна набувати якнайвищі ступені фахового знання та займати відповідальні і керівні пости в країнах нового поселення, бо це дасть кращі можливості вияву української спільноти поза межами України.

2) Підставою успіху виховної дії Пласту, а з тим і збереження культури українців поза кордонами України, є збереження української мови. Тому участь у школах і курсах українознавства мусить бути передумовою приналежности молоді до Пласту.” (Дивись: резолюції 3-тїх зборів КУПО, А — 1, 2).

Отож збереження української духовости, культури є одною з основних передумов виховання характерних, свідомих і відповідальних та провідних громадян української спільноти, тобто властивої цілі Українського Пласту.

Тут виникає суть пластового сеньйорату та його чи не виняткове місце у виховному процесі молоді.

Сеньйорат — це улад дорослих віком пластунів і плостунок, з більшим життєвим досвідом та розсудком. Виховані у пластовому дусі, при одночасному знанні української культури, вони можуть піднести рівень пластового виховання молоді. Ті члени сеньйорату, що виконують обов'язки виховників, можуть давати вказівки для правильного процесу самовиховання молодших друзів. Вони, своїм пластовим стилем життя, повинні творити для dorостаючої молоді культурне середовище, на якому вона могла б будувати почуття самопевности і навіть гордості з приналежности до такої високоморальної спільноти.

У ширшому значенні сеньйорат є носієм пластових традицій та зберігає їх у практичному, щоденному житті, а своїм досвідом допомагає доцільно стосувати пластову виховну систему, даючи тим способом правильний напрям діяльности пластової організації. Сеньйорат повинен бути одночасно мостом до ширших громадських кіл нашої спільноти і формувати ролю Пласту у цій спільноті.

Одначе члени сеньйорату мусять взяти до уваги, що час іде нестримно вперед і їхнє пластування мусить приймати зовсім інший харак-

тер, ніж за їхнього молодого віку. В парі з цим слід зрозуміти, що (як це буває в інших професіях) сеньйорам треба відсвіжити своє знання і познайомитися з новими засобами праці, щоб бути більш корисними у виховному процесі пластової молоді.

Здисциплінована поведінка, поміч, порада, дружнє згідливе відношення до старшого і молодшого членства як у приватному житті, так і в праці у Пласті чи в громаді, добрий приклад пластового стилю життя — це незаступні чинники у виховному процесі молоді, які виробляють родинне відношення між старшим членством і виховними уладами.

І так, як у резолюціях зборів КУПО закликається зберігати українську родину як основну складову частину нашої спільноти, то в нашій пластовій родині сеньйорат має своє важливе завдання і місце, яких ми повинні бути вповні свідомі. Тож проблеми Пласту є одночасно проблемами сеньйорату.

Ясно, що справи організаційного порядку, тобто місце і пов'язання сеньйорату із структурою цілої пластової організації, яка має бути перш за все молодечою організацією, треба розглянути з перспективи активності та укладу праці у виховний процес молоді і в потребі змодифікувати до існуючих обставин і вимог. Справи ці вимагають спокійної думки і труду. Але коли ми ясно зрозуміємо нашу основну мету — виховання характерної молоді нашої спільноти, часто наших власних дітей і внуків, то не пожаліємо ні труду, ні часу, ні в потребі деяких компромісів, які були б потрібні для пожвавлення і піднесення рівня виховної праці Пласту.

Ясне зрозуміння завдань Пласту та ролі сеньйорату в ньому мусять стати поштовхом до старанної перевірки нас самих, нашої пластової постави і нашого вкладу праці для здійснення основних цілей цієї організації. Праця в Пласті повинна мати у членів сеньйорату перше місце по родинних обов'язках і заробітковій праці, необхідній для культурного і матеріального забезпечення рідні і дітей. Це ясно, що не всі члени сеньйорату можуть бути виховниками чи адміністраторами, але дошкіл міг би допомогти багатьом із нас включитися в такі галузі праці. Багато з нас мусить віддатися теж і праці в широкому громадському житті, бож цього вимагає від нас наша спільнота. Однак й там треба мати на увазі, що у "Плятформі сеньйора" читаємо: ..."Якщо працюєте в громаді, пам'ятайте, що Ви пластун". Треба зрозуміти, що добрим прикладом і жертвовною працею, дружнім відношенням, зрівноваженою і конструктивною дискусією у поважних громадських справах, а згідливістю у загальнонаціональних проблемах члени сеньйорату можуть піднести рівень і правопорядок у тих складових частинах організованого українського життя, куди сягають їхні впливи. Все ж таки і для тих членів сеньйорату, що активно працюють у Пласті, і для других, що зайняті громадською роботою або часово не можуть активно себе виявляти, можна при добрій волі знайти задовільну організаційну форму.

В цілому процесі різnorodної праці та її пожвавлення провід сеньйорату має ключеву позицію. Він мусить дати ініціативу, заохоту, нагоду

і намітити ділянки праці, беручи до уваги індивідуальні обставини, спроможність і здібність та замилювання поодиноких членів. Не є корисною методою постійне критикування та пропозиції масового усунування членів з рядів Пласту, поки не представимо ясно роль сеньйорату у важливому і тяжкому виховному процесі та не доложимо всіх старань, щоб уможливити їм активізуватися в ділянках, найбільш пригожих для владі і особистих прикмет кожного з них. Коротко: нам треба навчитися доцільно господарити людськими ресурсами, згуртованими у сеньйораті.

Отож напередодні Пластового Конгресу ми — кожний індивідуально і сеньйорат як органічна частина Пласту — мусимо здобутися на ренесанс — відродження почуття відповідальності за долю і майбутність Пласту. Тоді можна буде сподіватися зовсім природного посилення активності у всіх проявах нашої участі у пластовому і громадському житті. Тож нам треба ясних і далекосяглих напрямних майбутнього Пластового Конгресу, які допоможуть створити атмосферу пригожу для задовільного росту нового “пластового люду”.

Виглядало б, що багато нового в цих ствердженнях і думках нема. Якщо це правда, тоді наша однозгідність доводила б, що Пласт стоїть на здорових принципових засадах. Треба одначе усвідомити собі, що в наших обставинах нашим завданням є оновитися в дусі і в джерелах пластової ідеології і пристосувати форми реалізації наших завдань до існуючих обставин.

Наша конкретна дія в нинішній час: включитися в підготову 2-го Пластового Конгресу, який дав би нам онову нашої віри і ясні напрямні для майбутньої праці. Тож і поодинокі наші члени, і сеньйорат як цілість несуть співвідповідальність за успіх цього конгресу, а тим самим і за долю пластової організації.

КАЛЕНДАР ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПОЇЗДОК АТАНАСА ФІГОЛЯ

На терені Канади:

Торонто: 25 — 30 вересня 1966
Вінніпег: 30 вересня — 10 жовтня
Саскатун: 10 — 12 жовтня
Ріджайна: 12 — 13 жовтня
Едмонтон: 13 — 17 жовтня
Торонто: 17 — 21 жовтня
Монтреал: 21 — 24 жовтня
Оттава: 24 — 25 жовтня
Торонто: 25 — 28 жовтня

На терені США:

Нью-Йорк: 28 жовтня — 9 лист.
Чікаго: 9 — 15 листопада
Міннеаполіс: 15 — 17 листопада
Дітройт: 17 — 22 листопада
Рочестер: 22 — 27 листопада
Бостон: 27 — 29 листопада
Гартфорд: 29 — 30 листопада
Нью-Йорк: 30 листоп. — 2 груд.
Клівленд: 2 — 5 грудня
Боффало: 5 — 7 грудня
Нью-Йорк: 7 — 9 грудня
Філяделфія: 9 — 12 грудня

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В ПЛАСТІ

ПОТРЕБА ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДИНУ

Кожна ідея, якою благородною вона не була б, потребує для своєї реалізації грошових засобів і інвестицій з метою здобути намічені цілі не матеріальної, а духовної вартості. До цих шляхетних ідей належить теж і Пласт, що має на цілі, стосуючи своєрідну виховну і самовиховну методу, вирощувати щораз то нові покоління свідомих і відповідальних за долю рідної спільноти громадян.

Цю ідею переводять у життя жертвні провідники-громадяни, не жалючі ні трудів, ні витраченого безкоштовно, поза годинами заробіткової праці, часу, бо вважають це своїм обов'язком супроти рідної спільноти. Однак з цією працею зв'язані конче потрібні витрати, які можемо навіть назвати інвестиціями в духову і матеріальну ділянку переложування пластової ідеї в діло.

Під інвестиціями в духову ділянку розуміємо ті капіталовкладання, які є необхідні для фінансування дитячої і юнацької літератури, як журнали, посібники тощо, якими призвичаюємо молодь читати цікаві і відповідні для її віку речі, створюємо природну потребу користуватися рідною мовою у слові і письмі, а також витрати на методично-інструкційні матеріали для виховників, витрати на улаштування курсів, стипендії на допомогу у студіях тим, що посвячують свої літні ферії на працю у таборах тощо. Крім цього, великі осередки і центральні проводи не можуть обійтися без витрат на ведення канцелярій, видавання об'їзників, вісників, бюлетенів і т. п. Усі ці витрати — це радше інвестиції в духову ділянку пластової роботи, які мають привести до такого ж морального "зиску" — свідомої, відповідальної, характерної, здорової духом і тілом української людини.

Однак в рідному краю ці інвестиції майже повністю вистачали, і на них в першу чергу була звернена увага пластового проводу, а Пласт міг існувати і розвиватися, не маючи (за винятком одної таборової площі, дарованої сл. п. митрополитом Андреем Шептицьким в його карпатських лісах) ні одного власного дому чи інших матеріальних надбань. Але в умовах сучасного життя у країнах поселення матеріальні вимоги пластування докорінно змінилися в залежності від життєвої стопи нашого довкілля. Тож щоб не допустити до почувань меншевартості серед нашої молоді, нам, пам'ятаючи завжди про конечну потребу інвестицій в духову ділянку пластування, треба теж дбати про необхідне матеріальне добро для забезпечення виховної роботи, як власні або винаймані, але завжди культурно обладнані і відповідні розмірами для кількості молоді в даній станиці доми чи домівки, площі до таборування, курені з відповідним інвентарем, таборовий і спортивний виряди тощо.

Одначе дуже важливим є при тому пам'ятати про рівновагу тих інвестицій у обох ділянках, без якої наша виховна робота не може мати справжніх успіхів. Треба вистерігатися переваги капіталовкладань у засоби матеріальної натури, маючи на увазі досвід наших перших еміграційних хвиль, більш заробіткового, ніж політичного типу. Вони з наміром збереження душі народу будували перш за все церкви й народні доми і були впевнені, що ці інвестиції самі дадуть передумови для розвитку національного життя і збереження молоді при українстві. Одначе, занедбуючи капіталовкладання у духову ділянку або витрачаючи на неї непропорційно малі фонди, вони своєї цілі не могли досягнути, і сьогодні є багато випадків, коли з таким трудом і посвятою здобуте майно немає кому передати. Це дуже важливе і багатомовне "мemento" для нашого пластового фінансового господарювання, яке нам завжди повинно стояти перед очима, коли йдеться про черговість і рівновагу у розподілі нашої енергії на здобування потрібних фондів і їх доцільну інвестицію.

ПЛАСТПРИЯТ — АКТИВНЕ ЗАПЛІЧЧЯ ПЛАСТОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Дорослі віком члени Пласту — старші пластуни і сеньйори, що активно працюють з молоддю як члени кадри виховників, не всілі присвятити відповідну кількість часу, думки, помисловости і енергії ще й фінансово-господарським справам пластової станиці. Їх і так завжди не вистачає, щоб вести як слід виховну роботу і обсадити ті пости і діловодства, які вимагають повного обізнання з методом і засобами пластового виховання. Тож для ведення адміністративно-господарської праці та постійної дії з метою створювання матеріальної бази для виховної роботи саме життя підказало творити об'єднання приятелів Пласту, в першу чергу з батьків пластової молоді, яким лежить на серці добро їхніх дітей і які є згідні з виховною методою Пласту. Такі об'єднання існують при кожній станиці на основі окремого правильника і прийняли скорочену назву "Пластприят". Членами Пластприяту є обов'язково одне із батьків дітей, що належить до новацького і юнацького уладів, а також і громадяни, що не мають дітей у Пласті, але цінять цю молодечу організацію і хотіли б спричинитися до її росту.

Згідно з правильником Пластприяту його праця ведеться в повному порозумінні з проводом станиці та узгідненні усіх важливіших акцій. В станичній старшині засідають з рівними правами: голова Пластприяту, а також ті члени, яких вибрано на загальних зборах станиці з-поміж членів Пластприяту до адміністративно-господарського сектора станичного проводу, як заступник станичного по господарський частині, касир, фінансовий референт, секретар, господар пластового дому чи оселі тощо.

Для допомоги у виховній праці і зв'язку між членами кадри виховників та батьками створено в монреальській станиці кадру опікунів гуртків і роїв. Це полегшує налагодження багато проблем в користь виховної пластової роботи і кращого зрозуміння батьками доручень, видаваних пластовими провідниками їхнім дітям.

Тож така розв'язка допоміжної дії Пластприяту у монреальській і інших станицях у Канаді виявилася вже на практиці дуже доцільною і корисною. Цікаво було б довідатися, як розв'язана ця справа в інших країнах поселення, де є пластові станиці, та яка є співпраця Пластприяту як у фінансово-господарській, так теж і в допоміжно-виховній ділянках.

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ

Пластові внески виховних уладів мають завдання призвичаювати молодь до виконання свого обов'язку супроти власної організації, а згодом супроти рідної спільноти. Вони з того приводу дуже малі, навіть у порівнянні з квотами, які діти витрачають на різні дрібні приємності, солодощі тощо. З уваги на те вони не можуть творити фінансової бази станиці, яка має поважні витрати на саму адміністрацію майном, не згадуючи вже навіть про інвестиції в духову ділянку виховання, про яку була мова на початку цієї статті. Внески старшого пластуна і членів пластового сеньйорату вищі, однак кількість дорослого членства Пласту в станиці звичайно невелика, тож і дохід з цих внесків творить тільки малий відсоток квоти, прелімінованої річними бюджетами. Внески Пластприяту звичайно на тій самій висоті, що й внески УСП і УПС, а при чисельності членства, яке приблизно дорівнює кількості молоді в новацтві і юнацтві, становить уже поважнішу квоту в річному відношенні. Та все таки всіма внесками неможливо зрівноважити бюджету.

Тож треба розглядатися за побічними джерелами прибутків і звертатися, без почуття прохання о милостинню, до ширших громадських кіл.

Два роки тому я прочитав в одному з американських журналів, що повне утримання одного вояка у США коштує річно 25,000 дол., а в Канаді 18,000 дол. Ці квоти мусять скласти громадяни у виді податків, без уваги на те, скільки з цих вишколюваних вояків стане повноцінними "мистцями мілітарного діла" чи героями у час війни.

Аналогічно можна поставити і нам питання: скільки коштує українську громадськість виховування повноцінних громадян у молодечих організаціях? Чей же наша молодь — майбутність народу, і не можна повного тягару її виховання класти на неї саму, на дорослих членів-провідників та на батьків. Треба допомоги широких громадських кіл. Держава стягає податки примусово на основі схваленого закону. Ми звертаємось до нашого національного податковця з проханням добровільної пожертви, тому наше "платниче візвання" і методи підходу до жертводавця мусимо відповідно опрацювати і оформити. Тільки тоді можемо числити на те, що нам вдасться без примусових засобів досягнути нашу ціль. Одночасно мусимо теж уважати, щоб зужиття цієї добровільно складеної допомоги на виховну роботу було доцільне і наглядно корисне, щоб наш "платник"-жертводавець не відмовлявся й на майбутнє допомагати нам зрівноважити бюджет станиці. Найкращим доказом корисності нашої виховної роботи і переконливим аргументом потреби допомоги буде, коли загал громадянства час до часу буде мати нагоду наочно переконатися про наші успіхи,

побачити поставу нашої молоді, хоч би й на якомусь публічному виступі, і це повинні мати на увазі члени кадри виховників і пластові провідники, як ось недавно на ювілейних святкуваннях в Едмонтоні та зустрічі в Скелястих горах у Канаді.

ПРИБУТКИ З ПЛАСТОВИХ ІМПРЕЗ

На доказ, що кожне “звернення” до загалу громадян може мати дуже різні висліди, залежно від того, як ми дану акцію зорганізуємо і переведемо, хочу поділитись досвідом з терену монреальської пластової станиці у збиранні фондів для зрівноваження бюджету при допомозі імпрез.

1. З колядою ходили звичайно пластуни групами, але не завжди за точним адресарем. Приблизно вислід був такий, що третина адрес була неправильна чи передавна, третини громадян, до яких прийшли колядники, не було вдома, а тільки одна третина громадян, помічених у збіркових листах, прийняла колядників та давала свій даток. Коляда давала прибуток приблизно 500-750 дол.

Коли ж опрацьовано добрий адресар, охоплено віддалені райони міста, зорганізовано, при допомозі членів Пластприятю, відповідний транспорт для колядників і створено більше груп, доповнюючи на 30% кількість колядників (членами Пластприятю), які у випадку неприсутности господарів відвідували їх іншого дня, сума збірки подвоїлася.

2. Пластова новорічна забава (Маланка) відбувалася при грамофоні, з чайком і солодким печивом, і давала 30-50 дол. прибутку. Провід Пластприятю в порозумінню із станичною старшиною винаймив кращу залу, законтрактував добру оркестру і розіслав естетично оформлені запрошення. Фреквенція побільшилася кількакратно, і тепер щороку Пластова Маланка гуртує 300-400 осіб, з яких половину творить українська молодь, і у висліді дає пластовій станиці 600-800 дол. чистого прибутку річно. Пластова Маланка втішається загальною популярністю, стала вже “традиційною”, зала завжди заповнена і всі гарно й культурно забавляються.

3. Від перших років існування наша станиця влаштовує при кінці літа імпрезу (фестин) на вільному повітрі, яку популярно називають “пикніком”. Там переводиться відповідну програму з участю новацтва і юнацтва, які пописуються точками з різних ділянок пластової вправности, що їх засвоїли в час літніх таборів. В перших роках і ця імпреза давала скромний прибуток у висоті 30-50 дол.

Та згодом зродилася щаслива думка звернутися до управи міста з проханням дозволити улаштувати цю імпрезу у романтичному парку на острові св. Олени (місце, де відбудеться світова вистава з нагоди ювілею 100-ліття канадської державности в 1967 р.). Крім цього заплановано улаштувати фантову льотерію і розіграш щасливих номерів із задалегідь розпроданих книжечок-квитків. Фанти збираємо даром від приятелів пластової молоді, а виграші (від 10 до 100 дол.) фундують звичайно поважніші установи і підприємства та приватні особи.

Фантова льотерія дає 240-275 дол., а розіграш щасливих номерів 800-1200 дол. Вступи, буфет та інші ігри доповняють прибутки, так що по відрахуванні витрат залишається від 800 до 1400 чистого прибутку. Треба одначе відмітити, що улаштування і вмиле переведення цієї імпрези вимагає чимало труду і зручної організації.

Розпродаж святкових карток, улаштування передсвяткового базару під церквами (пшениця, мед, свічки тощо) дають теж добрий прибуток.

4. При співучасті кадри виховників пробуємо улаштовувати весною юнацькі вечірки, новацько-юнацьку костюмівку та інші менші імпрези внутрі пластової організації, які дають теж деякий, хоч і невеликий прибуток, тож і їх треба зарахувати до імпрез.

5. Ось у нас дві родини взялись розпродувати квитки вступу на світову виставку ("Експо — 67") і вже придбали понад 750 дол. у формі 15% комісового — і продовжують цю акцію.

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПОЖЕРТВ ("Пластовий Фонд")

Думка збірки фондів для поліпшення умов пластової виховної роботи шляхом індивідуальних пожертв від установ, підприємств, торговельних фірм і приватних осіб постала вже з початком організації пластових осередків у країнах поселення. З початку збирано фонди на виховні і адміністративні витрати, а згодом з метою набуття домів, осель, будови таборових куренів, придбання до них відповідного улаштування, спортивного виряду тощо. Загал нашої громади, зокрема наші професіоналісти і підприємці, ставились прихильно до наших збіркових акцій. Це допомогло сплачувати заборговання і поліпшити умови пластування.

Господарський референт Крайової Пластової Старшини в Канаді пропонує їх континуувати, організуючи "пластовий тиждень". При відповідній підготові і переведенні така щорічна кампанія може мати успіх, бо наші патріотичні громадяни щораз більше усвідомлюють собі потребу і вартість добре веденої виховної роботи Пласту.

Звернення до чужих установ і компаній, що їх пробувала вживати наша станиця, не зважаючи на старанну і коштовну підготовку, розіслання інформативного бюлетеню на 1200 адрес і телефонічні пригадування, не дали майже ніякого вислідку.

Одначе референтові збірки вдалося знайти дорогу (за посередництвом фірми, в якій працює) до одного багатого промислового підприємства, від якого станиця дістає щорічно 300 дол. допомоги.

В Торонті Суспільна Служба Українців Канади вистарала дозвіл від управи міста улаштовувати в одному дні в році (весною) публічну збірку на потреби цієї харитативної організації. Пластова станиця, як теж і другі молодечі організації допомагають у цій акції, за що дістають устійнений відсоток від зібраної квоти. Такі акції можна було б організувати і в інших пластових осередках.

В Монреалі відбуваються збірки для української католицької дієцезії в місяці червні. Референт збірки пластового фонду запропонував

церковним чинникам співпрацю в збірці при умові 50% призьбраної квоти. У висліді до цієї акції заангажовано Пласт і СУМ, і вже в першому році католицька церква придбала більшу квоту, ніж це було в минулому, а Пласт і СУМ придбали й для себе видатну допомогу.

Наші кредитові кооперативи, які виказують щорічно поважні прибутки, розділюють з чистого зиску при нагоді річних зборів різні квоти на добродійні цілі. Якщо не занедбати цієї можливості і в час пригадати, чи то письмом, чи безпосередньо на зборах при схвалюванні розподілу, станиця може мати і з цього джерела якісь допоміжні фонди.

Останніми часами державні чинники теж усвідомлюють собі корисність виховної праці молодечих організацій етнічних груп (не тільки англосаксонської чи французької приналежності) у Канаді і їхнє право на допомогу з боку держави. Доказом цього може бути факт признання видатної допомоги на повернення витрат у зв'язку з зустріччю пластунів у Скелястих горах, яку вистарав голова крайової пластової старшини, без будь-яких концесій чи зобов'язань. Тож варта подумати над можливістю використання цього при допомозі впливових осіб і виведати доступ для суспільних, харитативних і виховних фондів до федерального і провінційних урядів, а також по містах нашого поселення, де існують великі суми на ті цілі з податків усіх громадян.

Це різні можливі джерела і конкретні засоби для здобуття необхідних фондів на інвестицію в людину.

При тому треба мати на увазі факт, що наш крайовий і центральний проводи мусять диспонувати теж фондами на втримання ідейної одиниці цілого пластового руху в українській діаспорі. Відсоток від членських внесків, які не вистачають на зрівноваження бюджетів станиць, не дає теж задовільного фінансування наших централей. Треба нам усвідомити, що вони мусять покривати не тільки витрати на канцелярські потреби і сили, адміністрацію та необхідні поїздки, але теж повинні мати відповідні фонди на центрально видавані виховні журнали для молоді, на журнал пластової думки "Пластовий Шлях", на посібники, виховно-методичні матеріали, вісники, правильники, ігри для юнацтва, іграшки для новачка, пластинки з піснями, гутірки тощо, про що вже була мова на початку цієї статті. Ті всі видання і продукція не можуть бути самовистачальними з уваги на малі тиражі, а одночасно вони повинні своїм оформленням і якістю бути рівновартними багатим виданням чужими мовами, які по дешевій ціні доступні нашій молоді. А вони — це той духовний корм для нашої молоді, без якого всі наші інвестиції в матеріальні надбання не принесуть сподіваної користі. Як важливою є справа друкованого слова, можна усвідомити собі з цих знаменних відомих слів папи Пія X: **...“Якщо б я знав, що Вам забракне грошей на католицьку пресу, я готовий продати перстень Рибалки (св. Петра), щоб тільки придбати на неї фонди”...**

З метою дати розв'язку цієї справи, на заклик головного референта пластових видань ГПБ, обі крайові організації Північної Америки (у США і в Канаді) схвалили на своїх крайових з'їздах щорічні, обов'язуючі всі станиці дотації у висоті приблизно 1 дол. від кількості своїх членів від

новацтва аж по сеньйорат, які господарський сектор станичної старшини мусить теж роздобути. Ця квота не перевищує ціни одного квитка до кіна або частини одної чоколядки тижнево, які кожна дитина для своєї приємности споживає і то в далеко більшій кількості.

Як же важливішою справою є подбати про те, щоб вона дістала відповідну поживу теж і для свого духового росту.

Тож беручи до уваги всі ці завдання, що стоять перед господарським сектором станичного проводу, усвідомлюємо собі вповні важливість Пластприятю, звідки беруться діловоди, що мають більшу, ніж виховники, можливість займатися фінансово-господарськими справами, і без допомоги якого Пластові було б дуже важко, якщо взагалі можливо виконувати як слід своє завдання.

3 ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Дорогий Друже Редакторе!

В 3-ому числі "Пластового Шляху" А. Качор ("Небезпека зматеріалізування пластового руху") остерігає Пласт перед матеріалістично-атеїстичною "філософією", яка вправді не найшла ще в Пласті сильного ґрунту, але протискається вже тут і там, прихована "під маскою демократії, батьків, рівних прав для всіх і т. п.", а бактерії цієї недуги починають заражувати навіть... "наш організм безпосередньо (УСП і УПС) або посередньо (батьки і Пласт-Прият)". Думаю, що А. Качор посувається задалеко у своїх (зрештою оправданих) побоюваннях за чистоту і правильну реалізацію ідеї, бо — слава Богу — досі не занотовано — на скільки відомо — таких проявів ні в одній із пластових станиць. Навпаки, хоч бувають розбіжності в поглядах на таку чи іншу справу і її розв'язку, то діється це завжди в ім'я добра Пласту і тих виховних ідеалів, за які "воює" теж і автор цієї статті. А вже видається нам цілком невинуватим добачувати серед нас впливи "марксизму-комунізму", наступ "демагогів" тощо. Вправді в дискусійних статтях (якою була і стаття А. Качора) кожний може висловлювати свої думки, і це напередодні Пластового Конгресу корисне і потрібне. бо дає можливість висловити навіть нецензуровані контрверсійні погляди і тим розряджувати напружену в деяких випадках атмосферу. Та ці його висновки викликають у читача враження, що автора зустріли якісь особисті переживання, які стали причиною таких необоснованих обвинувачень, дарма що до неназваних і ближче неокреслених винуватків. **пл. сен. Роман Голод**

Дорогий Друже!

«Пластовий Шлях» під сучасну пору — це орган вільної пластової думки, і кожна дискусія, навіть на контрверсійні теми (за винятком найосновніших ідейних залогень Пласту), перед конгресом побажана і корисна. Тому ми помістили статтю пл. сен. А. Качора в такому виді, як він її написав. На 2-гій сторони обкладинки «ПШ» вразно сказано, що за підписані статті відповідає тільки автор. З приємністю містимо і Ваш голос у дискусії, як доказ, що наші друзі слідкують за змістом і реагують на проблеми. Чекаємо на подібні голоси до інших статей і контрверсійних проблем.

Редактор

ТРИБУНА МОЛОДИХ

З ПРОБЛЕМАТИКИ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТИ УСП

Олег Романишин

БРАТЕРСЬКІСТЬ

(Доповідь на конференції УСП у Торонті)

Зовсім не випадково Основопожник Пласту пояснює 7-му точку пластового закону основніше і в найдовшому уступі з усіх інших. Братерськість можна інтерпретувати так у вужчому — нескладному, як теж і в ширшому розумінні цього слова. З часів юнацтва пам'ятаємо в першу чергу початкове речення тієї точки закону, де говориться, що “пластун почуває себе братом усіх друзів-пластунів, а також і скавтів чужих народів, і приятелем усіх чесних людей, а теж тварин і рослин”...

Ця нескладна інтерпретація братерськості проявляється природно у юнацькому віці, коли юнаки живуть романтикою ігор, таборів, мандрівок тощо. Цього роду братерськість є для них ясною і зрозумілою і не зустрічає ніяких перешкод.

Як людина доходить до дорослого віку, на місце цього “романтизму” мусить прийти більше конкретна і логічна інтерпретація братерськості в ширшому розумінні, про що говорить Основоположник у дальшому абзаці свого пояснення: “...Зокрема працює відповідно до своїх сил для добра, скріплення і розвитку власного народу, без сліпої ненависти до загалу членів іншої національної спільноти”...

І саме ця частина інтерпретації братерськості буде моєю сьогоднішньою темою.

Професор Ващенко висловив думку, що кожна людина має свій особистий напрямок життя, але всі ці напрямки — без уваги на їх різноманітність — можна звести до двох основних: У першому випадку людина може жити виключно для себе і для задоволення своїх особистих інтересів (часто це діється навіть у формі громадської праці, і тоді громада є “засобом для особистого”). У другому суспільство — ширше чи вужче: родина, громада, батьківщина, людство — є метою життя людини.

Очевидно, між цими двома екстремами існує певна градація, тобто в різних випадках переважає один або другий напрямок. Якщо переважає екстрема егоїзму — тобто нездорового індивідуалізму, — тоді людина недоцінює та ігнорує спільноту. Така ситуація могла б навіть створити атмосферу “війни всіх проти всіх” і загрожувати кожному егоїстові зокрема. Висновок з цього такий, що братерськість у таких умовах неможлива.

Проявом таких хворобливих умовин поцікавилася королівська комісія для виховання (в Канаді), яка звітує: ...“В добі достатку, швидкої

транспортиції, необмеженої комунікації, розваги й матеріального поступу одиниця захопилася безпосереднім особистим добробутом і користями. Зникнули клопотання на дальшу мету на користь клопітливості сьогоднішнім”.

Тою оцінкою комісія висловила характеристику нашої доби, в хаосі якої зникає почуття принципу. До проблем підходять індивідуально, і кожний творить собі окремих кодекс для їх розв'язки — на базі самолюбства.

При цьому я хотів би підкреслити, що я не є прихильником перекреслювання прав одиниці, але я заступаю думку, що людина може вповні розвиватися тільки серед суспільства, а не у відокремленні від нього.

Вертаючися до поняття братерськості в широкому значенні, до того “більш конкретного”, що я згадував на початку, я думаю, що в доповнення юного романтизму повинно прийти зацікавлення життям спільноти. В нашому випадку української спільноти.

Беручи до уваги умовини нашого суспільного життя на рідних землях і в діяспорі, на мою думку, існує чи не єдиний спосіб вияву і плекання братерськості в цьому ширшому понятті. Чим він мав би проявлятися? Отож подібно, як в юнацьких іграх розвивається почуття солідарності гуртка і свідомість досягнення певної спільної цілі в змагу, так в дорослому віці молоді на зміну юнацьких ігор повинна прийти суспільна свідомість — розуміння потреб та проблем свого суспільства чи громади. Якщо цю прикмету — суспільну свідомість, один із найважливіших елементів для повного і позитивного розвитку людської істоти, вдається прищепити серед молоді — серед нас, то цим ми здобудемо потрібні підстави для братерського зв'язку поміж нами самими, а також між нашою та іншими українськими організаціями, і молодечими, і загальногромадськими.

Мусить бути якась вища і корисна ціль, яка б зацікавила і захопила групу людей. Така ціль, яку можна було б вважати гідною зусиль, труду й хоч деякої жертвовності. Бо історія доводить нам, що братерськість проявляється в часах змагу, а не тільки у дозвіллі, забавах, пікніках і в укритому особистому егоїзмі. Братерськість без певної відданості, жертвовності — це тільки пусте слово.

Якщо ми говоримо про “вищу і корисну ціль”, то треба нам, друзі, усвідомити собі, що Пласт не має потреби сьогодні, по більш ніж п'ятдесятюх роках існування, “шукати якоїсь нової цілі”, як це вже де-хто висловлюється. Наша ціль ясно означена не тільки поясненням самої точки пластового закону. Те саме кажеється теж і в нашому гимні, а пластова присяга скандує — рядок за рядком — знову ж ту саму нашу ціль.

Тут я змушений — у депресії — зазначити, що я зовсім не погоджуюся з поняттям “двох батьківщин”. Вважаю це непорозумінням, а то й парадоксом, але про це треба б окремої доповіді.

Наша ціль є також підставою існування і дії інших молодечих організацій. Цей факт дає добру нагоду до співпраці, і хоч вона вимагає

від всієї української молоді зусилля, труду і відданости, то одночасно теж і витворює почуття одности і братерськості.

А наша спільна ціль у теперішній час і в умовинах набирає наступної конкретної форми: плекання і поширювання “українізму” між нами самими і пояснювання його між чужинцями з метою здобуття світової опінії в нашу користь. Під “українізмом” я розумію все, що має якесь відношення до нас як українців, а саме: українська культура, релігія, історія, політика тощо. Яка повинна бути наша постава до цього в країнах нашого поселення?

В першу чергу ми повинні з цими складовими частинами “українізму” ознайомитися і слідкувати за їх розвитком на індивідуальному рівні. А подруге, мусить існувати теж певне відношення і зв'язок між нашими організаціями і цими складовими частинами “українізму”. Це відношення повинно мати такі типові вимоги: правильне вживання української мови, зацікавлення духовою і матеріальною культурою, плекання її, зберігання традицій тощо.

Щодо наших умовин, серед яких нам доводиться жити, то ось яка у мене їх характеристика: Ми — частина українського суспільства, яка живе у вільному світі. Тому, що умовини завжди вимагають своєрідної тактики для досягнення цілі, то ясно, що вона в нас тепер мусить бути іншою, як була чи є в Україні, в час воєн тощо. Але ми живемо в країнах чотирьох свобод: слова, організації, друку і віровизнання. Кращих умов для зорганізованих груп і — до певної міри — життєво дисциплінованих молодих людей, які мають ясну, намічену мету, не можемо собі бажати.

На це останнє ствердження я дам приклад: жиди! Можемо поставити собі такі питання: як їм вдалося затримати своє національне обличчя впродовж двох тисяч років без власної держави і в розпорошенні по цілому світі? Як то так, що на жидівській діаспорі заломлюються соціологічні теорії асиміляції? Як то так, що у них немає теорії двох батьківщин, яка у нас починає бути популярною?

Відповідь одна: вони краще від нас зрозуміли істоту братерськості в ширшому розумінні: “праця для добра, розвитку і скріплення власного народу”.

Для повного зрозуміння важливости цієї братерськості треба злати собі справу з того, що на історичних подіях і постатях, на політичних діях різних організацій спочиває минуле, сучасне і майбутнє даного суспільства. Відчуття і розуміння власної історії має велике значення для динаміки народу, в яким то не було б періоді його життя. А динаміка іде в парі (одночасно з іншими факторами) з рівнем розвитку братерськості між членами народу.

Щоб розвинути “відчуття і розуміння” історії, не вистачає тільки засвоєння фактів та, може, декілька їх інтерпретацій. Мусить бути також емоційний зв'язок із своєю історією, бо це скріплює почуття приналежности людини до своєї етнічної групи, а вслід за тим свідомість,

що через одиницю проходить нитка історичної безперервності, що вона є тим вузлом, який в'яже минуле з майбутнім.

Такий зв'язок з минущиною поглиблює контакт з одиницями подібного наставлення і надає їм усім як цілості почуття виконання певної історичної місії, що є родючим ґрунтом для розвитку братерськості.

Тісно пов'язане з історією є наше політичне життя в сучасності. Тому, що Україна не має тепер свого власного, окремого політичного життя, вся вага впала на плечі українських спільнот, що живуть поза її межами. З цим фактом нам усім треба числитися.

Не можливо є в цій доповіді входити в аналізу добрих і злих проявів у нашому політичному чи громадському житті. Однак я хотів би підкреслити одно: щоб досягнути гармонійну співпрацю — тобто братерськість між нами усіма, між нашими організаціями, нам усім, зокрема, молоді треба навчитися розрізняти і вибрати, а вслід за тим плекати все, що було і є позитивне у нашому суспільно-політичному житті.

Пласт є українською організацією, яка має на меті виховувати позитивних типів, громадян — а не суспільних циніків, мальконтентів і егоїстів чи апатичних людей. Тільки люди з виробленим світоглядом та почуттям громадськості спроможні бути братерськими. Тільки таким є місце в Пласті чи в інших молодечих організаціях.

Тож упродовж усього часу пластування нам треба ступнево розвивати розуміння братерськості і її важливості. Інакше в більш дозрілому віці постає порожнеча, а далі нудьга, шукання — невідомо за чим, брак співпраці між старшопластунськими куреннями, незгоди, а то й ворогування. Причин цього шукається різних, а не в цій порожнечі, що заіснувала, коли на місце романтичної братерськості не прийшло її поняття, відповідне до віку й розвитку молодої людини.

Цю порожнечу треба виповнити “ширшими” зацікавленнями, які можна легко знайти у суспільно-громадському житті. Пласт, як і інші молодечі організації, виконують певну виховну функцію. Цей виховний процес треба завершити повище згаданим способом.

Для цього потрібна братерськість з іншими молодечими організаціями. Зв'язок і співпраця повинна проходити у двох площинах: внутрішній (міжорганізаційній) і зовнішній (спільної загальнонаціональної дії). Прикладами внутрішньої співпраці можуть бути: виміна думок на різні теми, досвід у праці з молоддю, організація таборів з можливістю спільного проведення деяких точок програми, спільні свята, зустрічі та з'їзди, видавання спільних журналів, спільні змагання у ділянці спорту тощо.

Не біймося спільної допомоги і навіть “запозичування” того, що є в нас чи в когось добре і випробуване. Жадна українська організація не може охопити сама всієї зацікавленої молоді. Тому у нашому спільному інтересі треба, щоб існували різні, але успішні організації молоді, які у братерському змаганні досягали б все кращого розвитку й успіхів.

На зовнішньому відтинку співпраці треба організувати спільні виступи на національних святах і відзначуваннях історичних постатей з історії України і її визвольної боротьби, маніфестації тощо. Нам треба

посвятити більше уваги українській пресі та діяльності наших наукових установ. Нам треба спільно допомагати провести плянову акцію поширення по публічних бібліотеках у державах нашого поселення публікацій про Україну і т. зв. "україністики" різними мовами тощо.

Не критикуймо бездільно, з заложеними руками, але стараймось поліпшувати все те, що раніше чи пізніше мусить перейти у молодші руки або... в нічий, а то й чужі. Від вкладу нашого власного труду, від допливу молодого крові залежить і буде залежати рівень культурного і громадського життя нашої спільноти.

Підсумовуючи все сказане: Кожний з нас мусить вийти із свого егоїстичного гетта, а кожна наша організація із свого внутрішньо-організаційного гетта. Пласт і інші молодечі організації мусять завжди бути організаціями цілого народу, а не тільки його поодиноким і окремих груп. Як вийдемо із своїх "гетт", то краще себе зрозуміємо і одні одним допоможемо. Покінчім теж із фальшивим поняттям елітарності між нами і в наших організаціях, яке вже проявляється і будується на базі "клясової" (?) приналежності чи долярових здобутків.

Наша українська елітарність — це елітарність побудована на характері, духових вартостях одиниці і спільних високих цілях, без уваги на походження, віровизнання і маєтковий стан цієї одиниці. І тільки такої елітарності нам, українцям, тепер і завжди буде потрібно

Сподіваюся, що висловлені думки заставлять нас усіх призадуматися і точніше проаналізувати 7-му точку пластового закону "пластун братерський" і вірю, що це нам вийде на користь.

Таня Бойко

ПРОБЛЕМИ ПЛАСТУ ЯК ОРГАНІЗАЦІЇ

Розглядаючи проблеми Пласту як організації, мусимо в першу чергу коротко з'ясувати, що це є організація, коли вона сильна і які є ознаки її слабости чи занепаду.

Організація це згуртування людей в рамках формальної структури для здійснювання одної або більше цілей. Ціллю організації є звичайно абстрактний ідеал, до якого вона і її члени змагають, але якого дуже важко або й неможливо повністю досягнути.

Прикмети сильної організації є:

- 1) Вдоволене і ентузіастичне членство,
- 2) безперервний поступ в напрямі здійснювання цілей,
- 3) правильне і корисне пристосування талантів членства до їхньої праці.

Беручи до уваги ці прикмети сили організації, легко нам дійти до окреслення проявів її слабкості чи занепаду. Буде це: брак ентузіазму, невдоволення, зменшення кількості активних членів, повторювання "вічних" (нерозв'язаних) проблем тощо.

Причини слабкості і занепаду організації можуть бути різні. Тут хотіли б ми пригадуватися над такими двома їх можливостями:

- 1) Перестарілі і нереальні цілі,
- 2) вживання неправильних метод до їх здійснювання.

Перший стан автоматично спричинює розпад організації, бо без здорової цілі годі їй існувати. Вживання неправильних метод може відзеркалювати тільки перехідний стан, який спричинює її слабкість. Доцільною працею і відповідними реформами можна одначе привести організацію до ренесансу і повного здоров'я.

Розгляньмо тепер, які ознаки можемо спостерігати в житті нашої пластової організації.

Кожному активному членові Пласту ясно, що в теперішньому часі прикмети сильної організації у нас годі ствердити. Навпаки, завважуємо вище згадані прояви слабкості. Чи це значить, що Пласт як організація занепадає? Не конечно, одначе ці негативні прояви повинні нам бути пересторогою, що так може статися, і примусити нас до пригадування засобами для покращання теперішнього стану.

Цілі Пласту не вимагають зміни. Виховання характерних українців є далі реальне і на часі. Тому причин вищезгаданих проявів слабкості треба шукати деінде.

Великим недоліком нашої пластової організації є те, що Пласт "переселився" з Рідних Земель разом з великим числом емігрантів. Тут на американському континенті ми опинилися серед цілком відмінних обставин, і тому Пласт, якщо має існувати, мусить пристосуватися до нових умов. Ціллю Пласту було завжди і є тепер виховання свідомих, характерних українців. Але труднощі, які стоять перед нами у здійснюванню цієї цілі, є зовсім іншого характеру, ніж ті, з якими зустрічалися наші батьки.

Колись ворог був явний. Сам факт польського переслідування додавав запалу і вогню до пластового завзяття. Тут асиміляція і денационалізація, хоч їх проводять субтельним способом, нам більше загрозливі.

Добробут, "демократія" виконують те, що колись важко було доконати при допомозі терору. Тому треба нам змінити напрям нашої дії всередині Пласту, беручи до уваги обставини, серед яких живемо.

Теперішній характер пластового виховання поглиблює проблеми діаспори. В намірі виховувати характерних українців, Пласт пробує охопити кожний аспект життя молодого дозріваючого людини і тим способом дати їй змогу з тих частин створити точно окреслений світогляд. В Україні, де церква, школа і родинний дім діяли в тому самому напрямі — це вдавалося. Тут Пласт продовжує свою працю у виробленні українського світогляду, але натрапляє на труднощі, бо поза молодечою організацією, рідними школами і родиною (значить, поза нашою "маленькою Україною") існує зовсім інакше середовище, в якому молода людина знаходиться. По довгому лявіруванню між своїм і чужим середовищем молода людина не почуває себе членом ні першої, ні другої групи. Збентежена, вона почувається змушеною вибрати один "світ" за свій та відки-

нути другий. Зачасто цей вибір не є нам на користь. Пласт є одним з тих чинників, що продовжують роздвоєння і змушують молоду людину вибирати один із цих двох “світів”.

Щоб не допустити до тої шкідливої для нас ситуації “вибирання”, Пласт повинен змінити методу своєї праці. Замість проведення виключно українського виховання, нам треба сконцентруватися над синтезом українського і чужого середовища і допомагати молодій людині витворити собі один всебічний ідеал українця на постійному поселенні поза межами землі його чи її батьків. Така зміна орієнтації повинна б пройти у кожній нашій молодечій організації. Успіх у створенні такої синтези приведе до досягнення перших двох прикмет сильної організації, а саме: вдоволення й ентузіязму членства та поступу в напрямі здійснення нашої цілі. Брак такої синтези може довести до поважнішої проблеми, а саме до почуття меншевартости меншини.

Тут нам може послужити досвід жидів. Соціологічні студії жидівської громади доводять, що в структурі етнічної групи, яка творить більшість даної держави, найбільш талановиті і продуктивні одиниці знаходяться на провідних місцях, так би мовити, “посередині” групи. В етнічних групах, які становлять меншини, ці найбільш талановиті й успішні одиниці знаходяться “на окраїнах” своєї групи, шукаючи признання загалу, і чекають на можливість доступу до більшої спільноти. Коли вони такої можливости не знайдуть, стають провідниками своєї меншинної групи, але без великого ентузіязму, бо завжди хотіли б признання широким кіл більшости населення. Такі провідники навіть готові деколи йти на догоду цієї більшости коштом добра своєї групи, щоб поліпшити свої власні шанси поступу.

Таке явище нам напевно не до вподоби, але фактом є, що старші меншини цього вже зазнали, і нам треба робити все, що тільки зможемо, щоб таких випадків не допустити.

Брак синтези світогляду є одною з основних причин такого почуття меншевартости. Хоч такої ситуації у нас ще немає, вона не є неможливою. Наші студенти кінчають студії і часто знаходяться на важливих постах в суспільстві загальнодержавного характеру. Охота поліпшити своє матеріяльне чи соціяльне положення може спонукати наших молодих фахівців відкинути українство, якщо вони будуть відчувати, що це їм перешкоджає або що воно недоцільне.

Тому завданням українських організацій, зокрема Пласту в нинішніх обставинах є знайти спосіб пристосування ідеалів Пласту до змінених обставин життя. Не відкидаючи традиційних цілей Пласту — виховання свідомих і характерних українців — треба нам знайти спосіб зацікавлення молоді проблематикою довкілля, бо тільки тоді можна буде втримати живучість Пласту.

Одним із наявних доказів успішности такої методи є участь і успіх “Ведмедиків” (спортовий гурток юначок у Торонті, який здобув мистецтво Канади у відбиванковому спорті) у змаганнях загальноканадського спорту.

Їхні осяги дають їм завязття й охоту належати до Пласту, розвивати його діяльність і бути повновартними членами своєї і загальноканадської громади. Передумовою нашого майбутнього існування є знайти синтезу між теорією і практикою, зокрема між чисто груповим виховуванням українського характеру і обставинами, серед яких ми живемо і з якими зустрічаємося кожного дня.

Це не значить, що ми не маємо класти ваги на український дух у наших організаціях, на виховання характерів і поглиблення знання з різних ділянок українства. Одначе це не може бути одиноким і, на нашу думку, однобічним проявом нашої діяльності. Ми мусимо мати на увазі змінені обставини і плекати такі шляхи осягнення основної мети:

- 1) Затримання молоді при українстві,
- 2) уможливлення відповідного виховання і любови до свого,
- 3) створення пригожих умов, щоб молодь могла знайти своє місце серед широкого загалу тутешньої спільноти.

Сполучення двох елементів: нашої приналежності до української етнічної групи і взагалі діаспори і приналежності до загальної суспільної громади країни нашого постійного поселення має стати теперішньою напрямною такої організації, якою є Пласт.

На закінчення бажаю звернути увагу на ще одну хибу Пласту, яка стосується третьої прикмети сильної організації, а саме брак доцільного розміщення і використання наших людських ресурсів. Мені здається, що хоч ми постійно нарікаємо на брак кваліфікованих виховників, ми не вміємо використовувати з найбільшим успіхом тих сил, які маємо.

Хоч ми живемо в добі спеціалізації, в Пласті ми її рідко стосуємо. Виховник, який ходить щотижня на гурткові сходи́ни і прогулянки, бере участь в організації про проведенні літніх чи зимових таборів, не повинен теж і розшукувати потрібні до цього матеріяли, обдумувати програми сходин на довший протяг часу тощо. До цього повинні бути приділені люди, що можуть допомогти йому і давати всі допоміжні матеріяли так, щоб йому залишалосся тільки вміле проведення наміченої і підготованої програми.

Вкінці хочу ще раз підкреслити, що ситуація є поважна і вище згадані проблеми треба доконче взяти до уваги у плануванні праці на майбутне. Дальше їх ігнорування може привести до поважних ускладнень та загрожувало б існуванню нашої організації. Було б дуже шкода, щоб наша спільна і корисна праця мусіла перерватися через те, що ми не провели потрібної аналізи проблем і доконче потрібних передумов до успішної дальшої дії.

ЧИ ВИ ВЖЕ ПРИДБАЛИ АЛЬБОМ 50-ТТЯ ПЛАСТУ?

Сотні фотознімок з різних періодів історії Пласту на 250 сторінок великого формату книги. Ціна \$22. Набути можна в пластових крамницях або замовити в Головному рефераті пластових видань (Адреса Пластового Шляху).

ЧОМУ ЦЕ ТАК?

Старшого пластунства у нас дуже мало, порівнюючи його число із станом молодших юнацьких уладів. Ще менше число нашого членства з'являється на різних пластових чи громадських імпрезах і святах. Ч о м у ц е т а к? На це питання, з яким так часто доводиться нам зустрічатись, хотіла б я дати хоч би й не зовсім повну і, може, всіх вдоволяючу відповідь.

Перш за все ті з-поміж нас, що займаються виховною працею, мусять посвятити дуже багато часу виконуванню цього обов'язку: доводиться ходити чи не на подвійне число сходин і збірок. При цьому треба взяти до уваги, що виховники — це переважно студентська молодь. Серйозна наука вимагає теж багато часу і праці.

Багато з-поміж нас — виховників мають чимало доброї волі. Зокрема дуже охочі до праці ті, що недавно перейшли з юнацтва до старшого пластунства. З уваги на те, що є загальний брак виховників, вони радо і швидко приймають різні відповідальні діловодства... а ще швидше їх покидають та передають працю ще молодшим від себе.

Пластовий провід повинен дуже вміло використовувати цей хвилий ентузіязм молодших річників старшого пластунства, не накладаючи на них надто багато обов'язків. Треба було б ангажувати до виховної праці також, а може і перш за все, старших осіб, які, ясна річ, мусіли б пройти відповідний вишкіл. Це полегшило б великою мірою працю в кадрі виховників. Думаю, що знайшлось би чимало батьків пластової молоді, зокрема таких, що давніше сами були пластунами, які охоче взяли б до праці з молоддю. Так розв'язала справу скватська організація у Великобританії, і це принесло їй велику користь і полегшу. Якби і в нас так наладати справу, тоді залишалось б більше часу на с а м о в и х о в а н н я для нас самих, яке нам ще треба у старшопластунському віці доповняти. Залишилась би теж можливість для різних інших наших заінтересовань.

Друга причина, чому так мало членів старшого пластунства буває на різних сходинах і зборах внутрі Пласту, це брак к о м у н і к а ц і ї. Пластова система комунікації дає багато до побажань. Маємо багато випадків, коли провідні чинники інформують про важливі сходини чи зустріч так пізно, що вістка доходить до членів на дві години перед початком імпрези, а то й зовсім "губиться" по дорозі. Ясно, що тоді неможливо числити на численну присутність. В кожній організації комунікація є дуже важлива і то не тільки в тому розумінню, щоб поінформувати про такі чи інші сходини чи імпрезу. Нам важливо знати, що діється в інших організаційних осередках і клітинах, чим вони займаються, які мають труднощі і успіхи, які є пляни пластових провідів тощо. А зокрема важлива є комунікація між старшопластунськими уладами і пластовим сеньйоратом. Це станеться аж тоді, коли сеньйорат пічне говорити із старшими пластунами не як з підлітками, що бунтуються проти авторитету старших,

але як із студентами університетів, що так само поважно думають над різними проблемами, в тому числі і над проблемою старшого пластуна. Старші мусять усвідомити собі, що ці молоді люди стоять далеко ближче до теперішніх обставин і проблем молоді.

Можна завважити цікаве явище, що ті з-поміж нас, що найбільше обтяжені обов'язками, є найбільш активними теж і в Пласті, а ті, що мають менше побічних зайнятть, рідше з'являються теж і на збірках та імпрезах. Це негативне явище я пояснюю собі браком якісної і зрозумілої цілі. Багато з членів старшого пластуна мають неправильне поняття, або загалом не розуміють: ЧОМУ? Чому не курити? Чому не пити? Чому бути релігійним і ходити до церкви? Чому виконувати пластовий закон? Чому говорити рідною українською мовою? Чому дотримуватися високого морального рівня? Чому не йти “з духом часу” і найновішою модою?..

Примітивні відповіді: “Тому, що це негарно виглядає”, “тому, що це шкідливе для здоров'я”, “тому, що ми так кажемо”, “тому, що ці закони були добрими для нас, а ви хіба ліпші чи інші за нас”... і т. п. не можуть вдоволити і переконати молоду, але все ж таки вже дозрілу людину.

Без правильного і глибокого розуміння цілей організації не може бути віри й ентузіазму у нашій праці. Більшість нашого членства пояснює собі їх дуже поверхово, не відчуває вдовolenня із своєї праці і не бачить переконливих причин до того, щоб дотримуватись такої чи іншої точки закону чи припису правильника.

Старшому поколінню вистачало патріотичне почування у відношенні до України. Воно легше піддавалося авторитетам. Теперішня метода навчання у школах спирається на логічному і глибокому вияснюванню всіх правд. Такого підходу вимагає теперішня наша молодь, зокрема у старшопластуна віці. Це є дуже позитивний прояв, бо коли людина розуміє вартість своєї праці, вона може виявити більше жертовности для неї. Коли пластун розуміє як слід цілі і значення виховної роботи Пласту, він буде більше вдоволений з приналежности до нього і з праці, яку він добровільно виконує.

Вік 16—20 років життя є саме найбільш критичним віком, коли молода людина питається самого себе, ЧОМУ? І якраз у тому віці найбільший відсоток пластуна і пластунок відходить чи втрачає охоту до праці. А дуже часто причиною того є те, що він не зумів собі сам відповісти чи дістати задовільне пояснення на свої питання від товаришів чи когось із більшим життєвим знанням і досвідом.

А скільки тих старшого віку пластуна з більшим життєвим досвідом і знанням призадумались самі і готові пояснювати нам молодим, ЧОМУ? Нам треба Вас! Нам треба багато таких, які зуміли б пояснити причини і правди — не як новачки чи новакові, але як молодій людині, юнакові, що небаром буде вирішувати, чи вступати в ряди старшого пластуна і працювати в ім'я ідей Пласту, чи йти легким шляхом аси-

міляції до подавляючого чисельно докільля, яке не ставляє йому ніяких обов'язків. Бейден Поуел сказав: "Сугестії виконують люди з більшою охотою, якщо їх ціль є всім зрозумілою".

Я вірю, що юнаки викажуть далеко більше ентузіазму, коли ми в критичному для нього віці дамо пластовими гутірками або якимсь іншим способом відповідь на його невисловлені, але присутні в умі запити: ЧОМУ?

ТАБІР "СТЕЖКИ КУЛЬТУРИ" Ч. 2

На пластовій оселі в Іст Четам, Н. Й. від 13 до 27 серпня відбувся табір СТЕЖКИ КУЛЬТУРИ ч. 2. Учасниками були сорок чотири пластуни (16-20 років життя), зацікавлені ділянками української культури. Вони приїхали з різних сторін Канади (Торонто, Оттава) та США (від Клівленду до Нью-Йорку).

До програми належали теми з ділянок української архітектури, журналістики, преси, кіномистецтва, мови, культури, музики, мистецтва, літератури, театру, народнього одягу та інших. Запрошеними доповідачами були: Бойцун Анна, Бойчук Богдан, Геврик Тит, Горняткович Андрій, Геруляк Слава, Івченко Людмила, Килина Патриція, Ковалів Пантелеймон, Козак Едвард, Кравців Богдан, Кузьмович Ольга, Кузьмович Микола, Маланюк Євген, Мельник Володимир, Понеділок Микола, Пушкар Стефанія, Новицький Святослав, Певний Богдан, Пилищенко Володимир, Рубчак Богдан, Соневицький Ігор, Соколик Оксана, Тарнавський Остап і Тарнавський Юрій.

Крім занять з доповідачами і дискусій — в програму входили поїздки до мистецької галерії, театру

(Марат-Сад) та на концерт Бостонської симфонічної оркестри в Тенгльвуді. У таборі також висвітлено і продискутовано два фільми Олександра Довженка — "Земля" і "Звенигора" та Михайла Коцюбинського — "Тіні забутих предків". Учасники табору взяли участь у літературному конкурсі перекладу С.Ф.У.Ж.О. Частина часу була присвячена власній творчості пластунок. Зайняття проходили частково гутірками: літературний, мистецький, музичний, драматичний і журналістичний. Журналістичний гурток видав у таборі одноднівку — журнал "Світлотінь" (циклостилевий друк, 30 сторінок, тираж 150). У змісті є власні спроби поезії, прози, рецензії, інтерв'ю, ілюстрації.

СТЕЖКИ КУЛЬТУРИ ч. 2 — це щойно другий табір в історії Пласту, присвячений ділянкам української культури. Цей табір, як і минулого року, зорганізували і провели пластуни з куреня ПЕРШІ СТЕЖІ. У проводі табору були: Валентина Ширай (комендантка), Лариса Онишкевич (референт програми), Софія Геврик (бунчужна) і Марта Трофименко (писар).

Дорогі Подрузи і Друзі — члени УПС!

«Пластовий Шлях» — це орган вільної пластової думки. Кожний член УСП і УПС, кожний приятель Пласту може висловити на його сторінках свої думки до всіх проблем і справ, що його цікавлять і мають відношення до цілей і завдань нашої організації. Користайте зокрема із своєї «Трибуни молодих» і шліть статті, доповіді і дописи з Вашого життя. Ми радо вітатимемо кожну Вашу, хоч би й критичну, але конструктивну думку.

Р е д а к ц і я

ТЕМИ НАМІЧЕНІ ПРОГРАМОВОЮ КОМІСІЄЮ П.К.Д.

ГПК, впродовж своєї дев'ятимісячної праці, встигла зібрати немало тем, які слід би розглядати на Конгресі. Ці теми розподілено поміж чотири підкомісії. Голови підкомісії опрацювали поодинокі теми в певну цілість та заходяться знайти поважних авторів для опрацювання поодиноких тем, в першій мірі з-посеред пластунів (-ок), але теж і з-поза.

Нижче подаємо досі зібрану тематику.

ПІДКОМІСІЯ ДОВКІЛЛЯ ПЛАСТУ

[подала голова підкомісії, пл. сен. Ольга Кузьмович (Гр.)]

Завданням підкомісії довкілля Пласту є зробити огляд існуючого довкілля, в якому живуть українські пластуни, ствердити вплив довколишнього світу на розвиток і психіку нашої молоді і витягнути з того відповідні внески та ствердження.

ГРУПИ ТЕМ ПІДКОМІСІЇ ДОВКІЛЛЯ ПЛАСТУ

А. ЗОВНІШНІЙ СВІТ і його впливи на молоду людину з українського пластового середовища.

1. Впливи оточення (головно школи та студій) на світогляд та етичні і моральні засади пластової молоді в країнах поселення.

2. Впливи молодечої злочинності, свобідного життя, інакшого поняття моралі, як також пиття й курення на нашу молодь, зокрема пластову, у двох вікових групах (юнацтва і старшого пластуництва).

3. Асиміляційні процеси серед нашої молоді, зокрема аналіза причин почуття меншевартості серед частини нашої молоді.

4. Відношення членів Пласту до політичного життя країни поселення та їхня участь у ньому.

5. Становище Пласту у відношенні до міжнародньої скавтської організації.

Б. УКРАЇНЬСЬКА СПІЛЬНОТА в нових місцях поселення і місце пластуна (-нки) в ній.

1. Українська громада та її: а). суспільно-політична діяльність, б). суспільно-культурна діяльність.

2. Напрямок для виховання пластової молоді, як: а) українських емігрантів, б) громадян даної країни, але членів української етнічної групи.

3. Українська група як спільнота чи абстрактне окреслення ідеї?

4. Висліди впливів українського материка на нашу молодь в країнах поселення і відношення Пласту до сучасної України.

5. Правно-політичні можливості України в обличчі світової політичної ситуації.

6. Відношення й вплив Пласту на інші українські молодечі організації.

7. "Егоцентричність" Пласту (проблема пластового гетто) і брак вияву ініціативи в позапластових акціях, призначених для цілої української молоді

В. ЗАВДАННЯ РОДИНИ, ЦЕРКВИ І ШКОЛИ у вихованні української молоді людини.

1. Вплив родинного життя на нашу молодь.

2. Проблема мішаних подруж як одного з виявів асиміляційного процесу і як до неї підходити серед пластунів.

3. Вплив церкви і її теперішніх проблем на релігійне виховання нашої молоді.

4. Українське шкільництво в нових місцях поселення і його ролі у вихованні молоді.

ІДЕОЛОГІЧНА ПІДКОМІСІЯ

[подає голова комісії, пл. сен. Ганна Коренець (Гр.)]

Завданням ідеологічної підкомісії є зібрати питання, що стосуються ідеологічних заłoжень Пласту, поставити пластові ідеологічні основи у світлі історичного розвитку пл. руху та з'ясувати можливості здійснювати виховання молоді згідно з ідеологічними настановами Пласту у сучасних відносинах діаспори та при одночасному діянні ідеологічних течій у світі і поодиноких країнах поселення.

ТЕМИ ІДЕОЛОГІЧНОЇ ПІДКОМІСІЇ

А. НАСВІТЛЕННЯ ІДЕОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ПЛАСТОВОГО РУХУ з точки зору історичного розвитку пластової організації та потреб української нації.

1. **Історично-традиційний аспект** пластового виховання ідеалу — з'ясування на основі джерел. Визначити, наскільки пластовий ідеал є виявом української духовності та співзвучний із потребами дальшого її розвитку.

(Підтеми: а) окреслення поняття ідеології, б) визначення первнів української духовності, в) поняття життєвого ідеалізму, г) домінуючий український гуманізм, ґ) незмінність трьох головних обов'язків пластуна, д) доцільність консервативного підходу у розв'язуванні проблем ідеологічного порядку).

2. **Актуальна інтерпретація першого головного обов'язку** пластуна впродовж існування Пласту.

Як пластуни розуміли та виконували свої обов'язки у відношенні до Бога (церкви) та своєї нації в різних періодах життя українського народу.

Б. СЬОГОДНІШНІ МОЖЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ВИХОВНОЇ ПРАЦІ серед української молоді на незмінних пл. ідеологічних настановах в ім'я служби українській спільноті.

1. **Пластові ідейні заłoження** у відношенні до ідеологічних течій сучасності та новітніх здобутків психології.

(Підтеми: а) ідеологічні, етичні, світоглядні впливи серед старшого пластуництва, б) потреба та межі лібералізму у Пласті під сучасну пору, в) еволюція, евент. доповнення і зміни пластових ідейних та етичних основ).

2. **Конфронтація пластового виховного ідеалу з сьогодишньою ситуацією** в краю та діаспорі, зокрема під кутом збереження української людини, її духовного росту та розвитку української культури.

Можливості здійснення ідеалу пластового стилю життя у дійсності діаспори.

(Підтеми: а) текст та інтерпретація Пластового Закону, їх незмінність, б) доцільність окремих текстів Пластового Закону для УСР і УРС).

3. **Оцінка сучасного стану виховної пластової діяльності** у відношенні до ідейних основ. Реакції сучасної молоді на пластове виховання. Висновки на майбутнє.

(Підтеми: а) потреба з'ясувати, зформулювати й висвітлити суспільно-громадські мотиви та завдання Пласту, б) потреба створити ідейну, моральну, духову і фізичну силуетку пластуна як виховного типу для пластового

юнацтва, в) почуття честі, жертвовність, лояльність, солідарність, релігійність, захоплення, віра у власні сили — їхнє місце у програмі пластового виховання юнацтва, г) індивідуалізм — суворі організаційні форми (парамілітаризм) — функційність).

4. Проблема поколінь у Пласті — панель.

(Підтеми: а) поважніші непорозуміння у нашому нутрі, б) кристалізування й оформлення нової пластової провідної верстви).

ПІДКОМІСІЯ МЕТОДИ Й ДІЯЛЬНОСТІ

[подав пл. сен. Ярослав Рак (ЧК)]

НАМІЧЕНІ ТЕМИ

1. Психологічні основи пластування.

2. Психічно-фізичні прикмети юнака, які є передумовою вступлення та приналежності до Пласту, і їх характеристика.

3. Гурткова метода самовиховання та пластова гра як форма й засіб вироблювання стимулу до гуртування і праці в організованому гурті, як теж виплекання потрібних до тієї праці чеснот зібраних у пластовому обіті, гимні та законі.

4. Методи й засоби плекання основного стимулу пластуна: "ставай кращим", метода хрестиків і рисунок, пл. проб, проб уміlostей, відзначень, пересторог та різного роду змагань, денних добрих діл.

5. "Провідники пл. праці та виховники" у всіх уладах та на всіх ступенях, їх характеристика, вишкіл, дошкіл, засоби їх дії та форми організації.

6. Метода й засоби оформлювання пл. світогляду й характеру — форма й стиль пл. зайнять, переживання викликувані гуртками, розповідями, читанням, інсценізаціями — табори, мандрівки, ватри, зустрічі, здвиги, змагання, участь у релігійних практиках, національних імпрезах та громадських акціях — життя серед природи.

7. Практичні пластові вміlostі, їх ціль, рід, форма та обсяг — частини спеціальні — водне й летунське пластування, спеціальні вміlostі для дівчат.

8. Фізичне виховання у Пласті. Гігієна і її аспект вдома й у таборах та на мандрівках. Руханка і спорти — їх роди і натуґа.

ПІДКОМІСІЯ ДЛЯ УСТРОЄВИХ ПРОБЛЕМ

[подав пл. сен. Мирослав Раковський (ЛЧ)]

ТЕНТАТИВНИЙ ПЛАН ТЕМ — з урахуванням проблем сугерованих ГБП-ю.

А. НОВАЦТВО, ЮНАЦТВО, СТАРШЕ ПЛАСТУНСТВО, СЕНЬЙОРAT

I ПЛАСТ-ПРИЯТ: їхні завдання, їхнє оформлення, пов'язання та розмежування.

(Підтеми: — Устрій Пласту, його побудова, цілі, добрі й злі сторони в уладах УПН, УПЮ, УСП, УПС, — Які є потреби устроєвої схеми новацтва, юнацтва, старшого пластування, пластового сеньйорату, Пласт-Прияту, — Доцільність і можливість об'єднання старшого пластування й пластового сеньйорату в одній устроєвій одиниці: а. старшопластування як доріст сеньйорських куренів, б. ліквідація сеньйорату в користь Пласт-Прияту або Пласт-Клюбів, — Розходження поміж статутами поодиноких країв і правильниками уладів, зокрема УПС).

Б. ВИХОВНИКИ, АДМІНІСТРАТОРИ ТА НЕАКТИВНІ ПЛАСТУНИ: їхні права, обов'язки та їхнє відношення до виховної праці.

(Підтеми: — Які є потреби устроєвої схеми пластових виховників, — Пластовий провідник: а. виховник, б. адміністратор).

В. ОРГАНІЗАЦІЙНА СХЕМА КРАЙОВИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, доцільність і можливості упрощення та упростення.

(Підтеми: — Організація Пласту в краях, — побудова, цілі, добрі й злі сторони, — крайові пластові організації, — крайові пластові старшини, — статуту, — розходження поміж статутами поодиноких країв, — які є потреби організаційної схеми: крайових пластових старшин, станичних старшин, пластових господарських установ для заспокоєння виховних потреб: а. пл. таборів, б. пл. крамниць).

Г. НАДБУДОВА КРАЙОВИХ ПЛАСТОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (ТЕПЕРІШНЯ КУПО), доцільність і можливості упрощення та упростення організаційної схеми.

(Підтеми: — Організація Пласту в діаспорі: побудова, цілі, добрі й злі сторони, Конференція Українських Пластових Організацій, — Головна Пластова Рада, — Головна Пластова Булава, — які є потреби організаційної схеми: Головної Пластової Ради, Головної Пластової Булави, КУПО, як системи для вдержання одности й устроєвої подібности, — компетенції і засаг діяльності ГПБ й ГПР, — компетенційні розходження: а. ідейна одність, б. устроєва подібність, в. право втручати в крайові справи, г. непевність статуту КУПО, — роди співпраці між крайовими пластовими організаціями для вдержання ідейної одности та устроєвої подібности в сучасному й на майбутнє в діаспорі поселення на різних континентах, — які є потреби організаційної схеми пластової преси: а. виховної преси, б. старшопласт. журналу, в. сеньйорського журналу, г. журналу пластової думки).

ПОЖЕРТВИ НА ПРОСФОНД “ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ”

від червня до вересня 1966 р.

США

по \$10.00

ст. пл. В. Корнага, Лонг Айленд Сіті
по \$5.00

пл. сен. І. Лесейко, Чикаго

ст. пл. І. Костюк, Трентон

ст. пл. Д. Голубець, Парма

ст. пл. Ю. Кузич, Чикаго

пл. сен. В. Вергун, Скрентон

по \$3.00

пл. сен. В. Станько, Чикаго

пл. сен. М. Баранська, Йонкерс

по \$2.00

пл. сен. В. Шуя, Гаммонд

пл. сен. В. Горський, Лорейн

проф. В. Радзихевич, Лейквуд

пл. сен. Б. Турченок, Філадельфія

ст. пл. Ю. Сулжинський, Нью-Йорк

пл. сен. М. Масюк, Філадельфія

ст. пл. Л. Климкович, Чикаго

по \$1.00

ст. пл. Б. Кукіль, Гартфорд

ст. пл. П. Дармограй, Лонг Айленд

Сіті

КАНАДА

по \$35.00

Пластові Сеньйори з Торонта замість
квітів на могилу пл. сен. П. Веприка

по \$5.00

пл. сен. М. Феник, Монтреал

по \$3.00

Осередок Праці УПС, Вінніпег

по \$2.00

ст. пл. Л. Шулякевич, Вінніпег

п. В. Габрович, Гамільтон

по \$1.00

ст. пл. Ю. Весоловський, Монтреал

ст. пл. Ю. Носик, Вінніпег

ІНШІ КРАЇ

по \$3.00

пл. сен. Д. Пеленський, Німеччина

по \$0.70

пл. сен. А. Герасимович, Англія

17 друзів із США — \$57.00

7 друзів з Канади — \$49.00

2 друзів з інших країв — \$3.70

Разом \$109.70

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ СІРОГО ЛЕВА

В суботу 27-го серпня ц. р. відбулося тут на цвинтарі Лякаванна біля Боффало посвячення пам'ятника на могилі Начального Пластуну проф. Северина Левицького і його Дружини Оксани, на яке прибули делегації пластунів і пластунок з усіх сторін США та Канади в числі 400, на чолі із повним пластовим проводом: головою Головної Пластової Ради пл. сен. О. Бойчуком та членами ГПР, головою Головної Пластової Булви пл. сен. Я. Гладким та усіма членами ГПБ, членами Крайової Пластової Старшини в США під проводом пл. сен. Ю. Ференцевича, членами Крайової Пластової Старшини в Канаді під проводом пл. сен. М. Світухи, проводами пластових станиць з терену США і Канади, представниками куренів УПС і УСП та пластовим юнацтвом і старшим пластуном із своїми прапорами. Пласт у Німеччині репрезентував пл. сен. А. Фіголь.

Біля імпазантного мистецького пам'ятника у формі вояцького хреста на підставі із чотирикутної брили з вирізьбленими пластовими та українськими вояцькими символами проекту відомого архітекта інж. Я. Січинського зібралася родина Покійних із дочкою Тетяною та зятем інж. С. Криницьким в першому ряді. Побіч станув пластовий провід, проектодавець пам'ятника інж. Я. Січинський, пластовий капелян о. Б. Смик в асисті о. А. Стасюка з Боффало, хор "Бурлаки", українське громадянство та ради пластунів і пластунок по уладах. Перед посвяченням всипано на могилу Начального Пластуну і його Дружини землю, привезену з України та з пластових осель шістьох країн у світі, де діє тепер пластова організація. Землю

держали в спеціальних урнах старші пластуни, а церемонію сипання перевели голова ГПБ Я. Гладкий, голова КПС в Канаді М. Світуха, голова КПС в США Ю. Ференцевич, заст. голови КПС в Німеччині А. Фіголь і делегат Пласту в Аргентині ст. пл. Д. Василик. Частину землі всипали відпоручники до окремої урни, яку держав курінний 1-го Куреня УПС пл. сен. Л. Бачинський. Вона буде захована у Пластовому Музеї в Клівленді в кімнаті, посвяченій Начальному Пластунові. Опісля складено вінки від пластового новачтва, юнацтва, старшого пластуства і сеньйорату, як також від 1-го Куреня УПС, курінним якого був сл. п. Начальний Пластун. Акт посвячення перевів пл. сен. о. Богдан Смик в асисті о. Чайківського та в супроводі хору "Бурлаки" і пластунів, і вони теж відслужили Панахиду. З коротким словом виступили: від пластового проводу голова ГПР О. Бойчук, від громадянства Боффало і Пласт-Прияту д-р М. Сайкевич та о. Б. Смик, який на закінчення закликав присутніх відспівати пластова "Отче наш". Улюблена пісня Покійного "Ой, Морозе, Морозенку" і пластова "Ніч вже йде", виконане сурмачем юнаком Р. Проциком, завершили посвячення о год. 3-ій по полудні. Вистручені ради пластунів і пластунок, від сеньйорів до новаків включно, із своїми прапорами, віддаючи честь, ще раз продефілювали біля пам'ятника.

Ціле свято мало чисто пластовий характер. Командував пластунами на цвинтарі пл. сен. Я. Лучкань, крайовий комендант пластунів в США, із поміччю членів куреня "Чорноморці", а порядок церемонії перево-

див голова КПС в США пл. сен. Ю. Ференцевич.

Увечорі цього ж дня відбулася для юнацтва і старшого пластуниста на пластовій оселі "Новий Сокіл", де вони розтаборились під проводом

пл. сен. В. Пилишенка, ст. пл. О. Грушкевич і ст. пл. Я Карпінського, велика пластова ватра, посвячена Начальному Пластунові.

О. Кузьмович

ЮВІЛЕЙ ОСНОВОПОЛОЖНИКА ПЛАСТУ

9 серпня 1966 р. Основоположникові Пласту Дротові минуло 80 років життя.

Цю знаменну дату гідно відзначило українське громадянство і пластова братства у вільному світі.

У Відні, де проживає проф. О. Тисовський, відбулися 9 серпня святкові сходи українського громадянства з вечерею, на якій представники громадянства вітали Дрота з його ювілеєм, підкреслюючи його заслуги для українського громадянства й української молоді, а зокрема пластової молоді.

В часі вечері Ювілята удекоровано орденком Св. Юрія в золоті, признаним йому Головною Пластовою Радою і Головною Пластовою Булавою за його заслуги для Пласту.

Наш Дрот, який втішається добрим здоров'ям, був зворушений пошаною і вдячністю для нього з боку українського громадянства і пластового братства. У своїй кінцевій промові він сердечно дякував за ці вияви пошани й вдячності для нього, підкреслив однак, що вони йому належать тільки частково, на них собі так само заслужили всі ті пластові провідники і діячі, які разом з ним Пласт вели й розбудовували.

14 серпня нашого Дрота вшанувало з нагоди його 80-ліття пластова братство Німеччини у пластовому

таборі на Гохлянді, переживши незабутні хвилини, коли в часі святкової ватри Дрот відбирав пластову присягу від тих юначок і юнаків, які свіжо, цього року, поповнили ряди пластового Уладу.

На відзначення ювілею Дрота до Відня і пластового табору на Гохлянді наспіло понад 170 привітів. Вітали його не тільки центральні і краєві проводи пластових організацій різних країн світу, але теж і пластова молодь, яка відзначувала його ювілей святковими ватрами та виступами по всіх літніх таборах і зустрічах. Надійшли привіти від різних церковних і світських установ та організацій, яких тут годі вичисляти.

У них як у дзеркалі відбилися не тільки великі заслуги Дрота як Основоположника Пласту, організації, яка дала українському народові сотки й тисячі зразкових громадян, але й знаходяться свідчення, скільки щастя і життєвої радості принесла поодиноким особам — членам організації основана Дротом.

Не тільки пластова, але й майже вся українська еміграційна преса широко відзначила цей небуденний ювілей українського громадянина, що так добре заслужився для свого народу.

Т. Данилів

СЬОМИЙ З'ІЗД СЕНЬЮРАТУ У США

Попередній, Шостий З'їзд Українського Пластового Сеньйорату з США в квітні 1965 року відбувся в рамках загального Крайового Пластового З'їзду в Рочестері. І тоді саме ви-

рішено, що куди догідніше буде відбувати з'їзди сеньйорату окремо, в парні переступні роки. Тоді буде змога краще сконцентруватися на виключно сеньйорській проблематиці,

з'їзди наберуть окремого, святкового настрою та специфічної закраски.

Згідно з цією постановою Сьомий З'їзд Пластового Сеньйорату в США відбувся вже цього року 27-28 серпня в Боффало. І місце і час з'їзду — не випадкові. Він бо розпочався безпосередньо після посвячення пам'ятника на могилі Сірого Лева, професора Северина Левицького, на боффалівському кладовищі.

Чолову стіну залі нарад з'їзду прикрашував великий портрет Сірого Лева, роботи арт. мал. пл. сен. М. Борачка, а біля портрету, поруч пластових-сеньйорських, теж і стрілецькі емблеми на згадку того, що Сірий Лев боровся колись за піднесення Червоної Калини у рядах Українського Січового Стрілецтва. Все це створювало враження майже вловної близькості Його, Його живого зацікавлення всім, що діється у Пласті, як було це завжди за Його життя.

З'їзд започаткував молитвою пл. сен. о. Богдан Смик, проводячи присутнім новозатверджений, український текст молитви Отче Наш. По відспіванню пластового гимну вибрано президію в складі: Роман Барановський, Орест Гаврилюк і Любов Цегельська.

Приязні друзі сеньйори з терену краювої пластової організації у США (91) і гості з близької Канади, а навіть з далекої Німеччини (пл. сен. А. Фіголь) вислухали коментарів до звітів дотеперішньої Булави Пластового Сеньйорату при КПС у США, бо самі звіти були подані до відома всім членам у надзвичайному виданні "Пластового листка", яке появилося з нагоди з'їзду.

Уступаюча Булава на чолі з головою пл. сен. Романом Загайкевичем мала право говорити на цьому з'їзді про свої успіхи. За час її тільки півторарічної каденції праця проходила у гармонійному та згідному гурті. Доведено до порядку велику кіль-

кість адміністраційних справ, включено з дуже живою перепискою з тереном та заведенням картотеки й особистих листків сеньйорів. Та що ще цінніше — Булава зуміла розбудити дорогою окружних відправ та видаванням бюлетеню "Слово" широке зацікавлення сеньйорською проблематикою і закріпити почуття "пластової родини", основне для дальшого розвитку діяльності сеньйорату.

До окремих осягів належало дуже сумлінне впорядкування архіву Булави та перетворення Сеньйорського Допомогого Фонду на Фонд Пластової Одности. Цей фонд знайшов широку популярність та вже дав змогу вимінювати пластунів поміж поодинокими країнами з нагоди таборів та вишколів.

Було отже зовсім зрозуміло, що внесок голови Краювої Пластової Ради, пл. сен. Вол. Савчак, дати абсолюторію Булаві приязні прийняли гримкими та справді щирими оплесками.

Ще більше зворушливим моментом було надання дотеперішньому голові Булави сеньйорату, пл. сен. Р. Загайкевичеві, ордену Святого Юрія у сріблі за його живу та успішну діяльність

Вибір нової Краювої Булави УПС пройшов без найменших труднощів завдяки сумлінній підготові номінаційної комісії. В її імені пл. сен. О. Генгало подала список нової булави в такому складі: голова — Ераст Бурачинський, секретар — Олена Турула, організаційний референт — Юліан Юринець, референт членства — Ростислав Боднарук, референт фінансів — Василь Шуя, архівар — Володимир Бакалець. Вибір голови та всіх інших членів булави з Чикаго пересунув точку тягару сеньйорських справ на захід, і правильно, бо треба, щоб час до часу мали змогу зайняти рішальне становище теж і друзі, яким віддаль не дозволяє так

часто зустрічатися з більшими пластовими осередками на сході США.

Спільна вечера з програмою, яку підготувив пл. сен. Роман Загайкевич, а вивів при його співучасті чоловічий квартет "Каравана" з Ірвінгтону, спричинилася до ще кращого дружнього настрою. Незвичайно зіспіваний і високого мистецького рівня квартет співав елегійні пісні, присвячені пам'яті Сірого Лева, складені ще в карпатських горах, пластові пісні — поважно-сентиментальні і бравурно веселі, які перепліталися із спогадами з пластового життя, що їх пл. сен. Роман Загайкевич зумів сплести в одну мистецьку цілість. Наприкінці програми, яку з питомим йому гумором провадив пл. сен. М. Кавка, співаки перейшли до модерного розвагового репертуару, "щоб удоволити молоде і наймолодше покоління сеньйорів".

І треба з радістю ствердити, що саме це "наймолодше" та "трохи молодше" покоління склалося на дуже поважну частину учасників з'їзду. Одинокий програмний реферат виголосив теж член цього ж покоління, пл. сен. Б. Кекіш. "Молоді" брали

теж і живу участь у дискусіях, які розвинулися на тлі цього реферату після вечері, пізно в ніч, та в неділю після Богослужби аж до полудня.

Дискусія заторкнула і дошкіл сеньйорів для виховної праці, і новий журнал старшого пластуництва та сеньйорату "Пластовий Шлях", що саме став правильно появлятися, і пожвавлення зв'язків між Булавою та осередками праці сеньйорату в терені, і "Платформу сеньйора", в якій зібрані основні ствердження про поставу сеньйора супроти Пласту, громадянства та особистих обов'язків.

Жаль тільки, що так багато учасників не зовсім правильно зрозуміло "неофіційність" нарад у неділю і що не було їх вже на залі, коли прийшли під розгляд такі справи першорядної ваги, як пластовий конгрес чи найближчі збори Конференції Українських Пластових Організацій.

Нема найменшого сумніву, що цей з'їзд — це великий крок уперед в обміні думками та духовому зближенні всіх членів сеньйорату, а вже напевно стане він придорожнім знаком на шляху до дальшого розвитку та пожвавлення праці пластового сеньйорату в США як цілості. Л. Х.

ЗУСТРІЧ І ТАБОРИ В СКЕЛЯСТИХ ГОРАХ

На завершення ділового року праці 1965/66, що проходив під гаслом "Дивись! На тебе ждуть верхи", відбулися від 17 до 31 липня крайова пластова зустріч (п'ять днів) і гірські табори юнацтва (7 днів) в

Національному Парку біля містечка Джаспер, на терені Скелястих гір, у Західній Канаді.

У зустрічі і таборах взяли участь 76 членів проводу (з-поміж членів УСП, УПС і Пластприятю) та 328 членів юнацьких урядів, в тому числі 175 юнаків і 153 юначки. Чисельний стан зустрічі і таборів — 404 особи.

Відповідно до віку юнацтво було поділене на чотири самостійні табори, а саме старших юнаків і юначок (від 15 до 17 року) та молодших (від 13 до 14 року). Кожний табір складався з трьох до чотирьох куренів із зв'язковим (-вою) на чолі.

Теренову і технічну програму та господарську частину зустрічі і таборів підготував діловий комітет, складений з провідників пластової станиці в Едмонтоні, під проводом заступника голови крайової пластової старшини в Канаді, ст. пл. Юрія Даревича, що був ініціатором і душею цього відважного і відповідального задуму.

ЗІСТАВЛЕННЯ УЧАСНИКІВ ЗУСТРІЧІ І ТАБОРІВ У СКЕЛЯСТИХ ГОРАХ

	юнаки	юначки
Вінніпег	27	14
Гамільтон	5	4
Едмонтон	26	29
Монреал	11	8
Оттава	3	5
Ріджайна		4
Сарнія	1	1
Саскатун	10	5
Ст. Кетерінс	8	7
Торонто	64	53
США	20	22
Франція		1
	175	153
Булава зустрічі		25
Булава табору старших юнаків		13
Булава табору молодших юнаків		14
Булава табору старших юначок		12
Булава табору молодших юначок		12
		76
Разом всіх учасників		404

Комendanтом зустрічі був голова КПС, пл. сен. Микола Світуха (Оттава), заступником коменданта ст. пл. Юрій Даревич (Едмонтон). Комендантами (зв'язковими) таборів були: пл. сен. Богдан Яців (Торонто) — старші юнаки, пл. сен. Віра Кунда (Едмонтон) — старші юначки, пл. сен. о. Володимир Івашко (Саскатун) — молодші юнаки і ст. пл. Оксана Галькевич (Коговз, США) — молодші юначки. Від крайової пластової старшини у США взяв участь у зустрічі її голова, пл. сен. Юрій Ференцевич (Нью-Йорк).

Кошти одного учасника зустрічі і таборів становили пересічно

200 дол. (таборова оплата 35 дол., кошти транспорту із станиць Східної Канади і США 65 дол., шатра і іншого роду виряд 100 дол.). Беручи до уваги загальне число учасників 400 осіб, кошти зустрічі і таборів сягнули приблизно 80.000 дол.

Доїзд на місце зустрічі відбувся залізницею аж до Едмонтона. (Подаємо для прикладу: віддаль Монреал-Едмонтон 2,500 миль, Торонто-Едмонтон 2,000 миль). З Едмонтона до Джасперу перевезено учасників омнібусами (приблизно 250 миль). Доїзд на місце зустрічі та до гірських таборів відбувся автобусами і моторовими човнами. Під час гірських мандрівок перевозжено харчі кінями, а у випадку одного захворювання лікар летів до табору старших юначок гелікоптером, щоб дати допомогу і перевезти хвору до шпиталю в Джаспері.

Впродовж двох днів зустрічі відбулися спортові змагання і тереновий змаг усіх учасників. З гірських таборів відбувалися мандрівки в доколичні гори (теж і на льодовики) під проводом досвідчених альпіністів.

Ще в дорозі на місце зустрічі всі учасники взяли участь у ювілейних святкуваннях в Едмонтоні, які відбулися з нагоди 75-річчя поселення українців у Канаді, в присутності приблизно 25,000 українців західних провінцій, між якими було багато визначних осіб з українського і англомовного світу з прем'єром Канади Лестером Пірсоном і архієреями Едмонтона: архієпископом Андрієм Метюком (православним) і єпископом Нілем Саварином (католицьким).

У поворотній дорозі учасники зустрічі і таборів побували два дні у Вінніпегу, де оглянули місто і віддали шану Тарасові Шевченкові біля його пам'ятника.

Федеральна комісія канадського уряду для вшанування 100-річчя Канади признала для Пласту допомогу в сумі 15,000 дол. на часткове покриття коштів подорожі. Цей дар канадських урядових чинників для українського Пласту є не тільки великою допомогою, але й поважним признанням його виховної праці серед української молоді.

По зустрічі юнаки і юначки, поділені на групи молодших, від 13 до 14 років, і старших, від 15 до 17 років, вирушили в тижневу мандрівку. Молодші юнаки три дні мандрували по Скайлайн Трейл, а згодом таборували над чудовим озером Малін, звідки робили одноденні прогулянки на сусідні верхи. Старші юнаки в основному мандрували в Тонкін Веллі, де виходили на верхи,

що сягають до 9,000 стіп висоти. Юначки, молодші і старші, з огляду на несприятливу погоду перебували в постійних таборах і звідти робили прогулянки на сусідні верхи й льодовики.

Зустріч і мандрування у Скелястих горах принесли пл. юнацтву і його проводові багато цікавого досвіду та незліченні незабутні враження, що повністю винагородили їхній труд і невгоди у високо-гірському важкому терені та неприємні несподіванки, спричинені не завжди привітною і ласкавою погодою. Це таборування в горах, що зібрало поверх чотири сотки пластової молоді, в тому 48 із США, було одною з найсміливіших спроб у історії Українського Пласту. О. Т.

ПЛАСТУНИ НІМЕЧЧИНИ ТАБОРУЮТЬ

Протягом кількох років Крайова Пластова Старшина в Німеччині улаштує табори у місцевості Гохлян-Югендзідлюнг біля села Кенігсдорф у Баварських Альпах (близько 80 км від Мюнхена).

Місцевість надається ідеально на пластові таборування, бо вона суцільно лісиста. Частина лісу, в якому містяться табори, а яку КПС винаймає у місцевого власника-німця, має 6 гектарів поверхні. З одного боку опливає її досить великий потік, а з другого — ріка Ізар, і завдяки цьому можливості купання для дітей тут необмежені.

На території табору є джерело, яке повністю задоволює потреби табору у питній воді.

Легко гористий, лісистий терен знаменито надається для пластових вправ, вироблювання пластових уміlostей.

Тому що табір положений на досить високому горбі, повітря в таборі свіже, здорове.

Цього року, в часі від 26 липня до 16 серпня, КПС Німеччини знова влаштувала пластові табори в Гохлянді. Табори, бо було їх одночасно 4, а саме: табір новачок під командою пл. сен. Софії Кушнір, табір новачків під командою пл. сен. Івана Керестіла, табір юначок під командою ст. пл. Мотрі Міляннич, і табір юнаків під командою ст. пл. Ігора Миська, який теж є комендантом старших пластунів Німеччини. Комендантою ст. пластунок Німеччини є ст. пл. Сяня Штайнер. Усіх учасників таборів разом, не вчислюючи членів проводу табору, було понад 160, в тому числі 9 з Бельгії, 5 з Франції, 1 з Іспанії (попередньо з Венесуели), а також з інших країн.

Духовником табору був о. д-р І. Гриньох для пластунів католицького віровизнання.

Крім пластових виховників, які вели цілоденно виховну роботу із учасниками табору, у виховній праці допомагали лекціями пл. сен. проф.

д-р Сократ Іваницький і пані Марія та д-р Кирило Митровичі.

Лікарську опіку в таборі мав пл. сен. д-р Михайло Костів.

Цьогорічний табір позначився відсвяткуванням 80-ліття Основоположника Пласту, на яке прибув з Відня Достойний Ювілят з родиною, уповноважений ГПБ пл. сен. Д. Данилів, голова КПС у Німеччині пл. сен. Д. Пеленський і приблизно 350 пласту-нів та гостей-громадян.

Українські церкви репрезентували Преосвященний Платон і о. митр.

прот. П. Дубицький, які відправили Служби Божі (в українсько-католицькому і православному обрядах) в наміренні Пласту і Ювілята.

Від української громади вітали Ювілята голова ЦПУЕН мгр. А. Мельник та проф. С. Шах, а німецьку владу репрезентував посадник Кенігсдорфу, д-р Й. Маврер.

Свято закінчилося пластовою ватрою з участю зворушеного її програмою Ювілята.

(За "Християнським Голосом",
Мюнхен)

З ТАБОРУВАННЯ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

На узгір'ї Північної Валії, в місцевості Хлісфін, недалеко побережжя ірландського моря, розбив свої шатра 17-тий з черги літній табір Українського Пласту — КВОМ-У. До того часу Пластові Старшині англійського терену доводилось різно промишляти і поборювати безліч всляких трудностей та перепон чи то від місцевої влади, чи таки від своїх, однокровних, щоб рік-річно організувати свої табори та відсвіжувати і закріплювати пластові чешоти серед нашої молоді.

Цього року, завдяки наполегливим зусиллям Пластової Старшини та жертвенности Пластприяту, українського суспільства англійського терену та пластових побратимів в Америці, закуплено на власність порядний шмат валійського узгір'я, і прямо з місця з подивугідною швидкістю приспособлено його для необхідних вимог оселі. Вагу цього колосального досягнення у всій його благородності належно оцінить українське суспільство, яке дорожить своєю молоддю і вповні розуміє виховну вартість пластових осель.

Серед кріслатих дерев, на лавдах, розмежованих кущами, систематично розкинулись шатра підтабору новацтва й підтабору юнацтва.

Цього року таборувало там 168 осіб під проводом пл. сен. А. Гарасимович і при співучасті пл. сен. Атанаса Фіголя, гостя з Німеччини. Центральним будинком є кухня враз з дуже просторою ідальнею, де здорові апетити пласту-нів знаходять своє заспокоєння. На сусіднім узгір'ї, через дорогу, бачимо чепурний, добре збережений житловий дім з кімнатами, зарезервованим для шпитальних дітей та для першої помочі, а також для достойних гостей. Там же і перебував під час своєї кількадечної візити в оселі Кир Августин.

На терені підтабору юнаків є футбольне грище, де в час дозвілля, переважно в суботу по обіді, змагаються дружини юнаків із своєю старшиною чи прямо із спортовими батьками, що приїхали провідати своїх пласту-нів. Дещо вище очі грають відбиваного м'яча, а там далі, під розлогим деревом, іде завзятий двобій у стуж-пуж.

Та навіть при дозвіллі бачне око дижурної старшини стежить за довіреною собі молоддю, щоб ніхто не нарушував таборового порядку. Поруч футбольного грища на горбку, на високій шоглі, розмовляє з вітром національний стяг.

(За Українським Словом, Париж)

АВТОРИ ЦЬОГО ЧИСЛА

Таня БОЙКО — членка куреня УСП "Ті, що греблі звуть", виховниця юначок, абсолювентка торонтонського університету із ступенем бакалавра політичних наук. Живе в Торонті, Канада.

Богдан КАЗИМИРА — пл. сен., голова пластової групи в Ріджайні, абсолювент Богословської Академії (Львів), магістер суспільно-політичних наук (Лювен), д-р історичних наук (Відень), бакалавр бібліотекарства (Монтреаль), дійсний член НТШ, член співробітників УВАН, член УБНТ, кол. викладач соціології та історії на Богословській Академії у Львові та в Духовній Семінарії в Кюлемборгу (Голляндія), співробітниця "Енциклопедії Українознавства", автор праць з ділянки історії і соціології. Живе і працює в ділянці бібліотекарства в Ріджайні, Канада.

Богдан КЕКІШ — член 5-го куреня УПС "Червона Калина", кол. заступник булавного УПС при КПС у США, абсолювент Сіті Каледж, Нью-Йорк, Колумбійського університету і Нью-Йоркського університету, заступник президента і головний економіст Мудіс Інвесторс Сервіс, Нью-Йорк, США.

Василь ПАЛІЄНКО — член 3-го куреня УПС "Лісові Чорти", кол. кошований і провідник кадри виховників, тепер голова станичної старшини в Торонті, інженер-механік, живе в Торонто, Канада.

Кекилія ПАЛІВ — пл. сен., кол. довголітня виховниця і член центральних пластових проводів в Україні, в таборах переселених осіб і Великобританії, довголітня голова Крайової Пластової Старшини в Канаді, кол. заступниця голови Головної Пластової Булави, член президії Об'єднання Українських Педагогів у Канаді і комісії для справ української виховної системи, учителька курсів українознавства, живе в Торонті, Канада.

Дмитро ПОПАДИНЕЦЬ — пл. сен., фінансовий референт станичної старшини в Монреалі, засновник і референт "пластового фонду" для сплати і розбудови пластового дому, оселі "Батурин" і новацького куреня "Орлик". Кооператор і оснoвник багатьох організацій і установ, член проводів і перевірних комісій на рідних землях, в Західній Європі та в Канаді. Живе і працює в Монреалі, Канада.

Олег РОМАНИШИН — плен 3-го куреня УСП "Лісові Чорти", кол. виховник новачтва в Торонті, абсолювент університету із ступенем бакалавра департаменту гуманістичних наук ("джеренал артс") університету у Вотерлю, Канада.

Хрися ТОМКІВ — членка куреня УСП "Хортиця", виховниця юначок, студентка Торонтонського університету, живе в Торонті, Канада.

Про інших авторів дивись попередні числа Пластового Шляху.

ЧЛЕНИ ШИРШОЇ РЕДАКЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

Крім досі поданих Подруг і Друзів зголосився до співпраці в ширшій редакційній колегії **Дмитро Попадинець**, Монреаль, Канада.

Ціна: 1.25 дол.

● ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

● ЧИТАЙТЕ!

● ПОШИРЮЙТЕ!

ПЛАСТОВІ ЖУРНАЛИ

ГОТУЙСЬ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОГО
НОВАЦТВА

Журнал пластового новацтва. Річна передплата в Канаді і США — \$ 3.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Miss Lesia Chraplywa, 158 East — 7th St., Apt. 3A,
New York, N. Y., 10009, U.S.A. АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ: Hotuj's Magazine
c/o Plast Inc., 140 Second Ave., New York, N. Y., 10003, U.S.A.

ЮНАК

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОГО
ЮНАЦТВА

Журнал пластового юнацтва. Річна передплата в Канаді і США \$ 5.00.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Mr. L. S. Onyshkevych, 189 Franklin Cor. Rd., Nassau
Garden Apts., L19, Trenton, N. J., 08638, U.S.A. АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:
Yunak Magazine, 2199 Bloor St. West, Toronto 9, Ont., Canada.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Орган пластової думки. Появляється квартално. Річна передплата в
Канаді і США \$ 5.00. АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Mr. Jurij Piaseckyj, 375 Ellis
Park Rd., Toronto 3, Ont., Canada. АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ: PLASTOVY
SHLIAKH, 2199 Bloor St. West, Toronto 9, Ont., Canada.